

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a opta)

22 aprilie 2015*

„Politica externă și de securitate comună — Măsuri restrictive adoptate împotriva anumitor persoane și entități având în vedere situația din Zimbabwe — Restricții privind intrarea și tranzitarea pe teritoriul Uniunii — Înghețarea fondurilor — Temei juridic — Eroare vădită de apreciere — Obligația de motivare — Dreptul la apărare — Drepturi fundamentale — Proportionalitate”

În cauza T-190/12,

Johannes Tomana, cu domiciliul în Harare (Zimbabwe), și 120 alți reclamânți ale căror nume figurează în anexă, reprezentați inițial de D. Vaughan, QC, de M. Lester, de R. Lööf, barristers, și de M. O’Kane, solicator, și ulterior de D. Vaughan, de M. Lester și de O’Kane,

reclamânți,

împotriva

Consiliului Uniunii Europene, reprezentat de B. Driessen, de M. Veiga și de A. Vitro, în calitate de agenți,

și a

Comisiei Europene, reprezentată de M. Konstantinidis, de T. Scharf și de E. Georgieva, în calitate de agenți,

pârâte,

susținute de

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat de E. Jenkinson, de C. Murrell și de M. Holt, în calitate de agenți, asistați de S. Lee, barrister,

intervenient,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei 2012/97/PESC a Consiliului din 17 februarie 2012 de modificare a Deciziei 2011/101/PESC privind măsuri restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 47, p. 50), a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 151/2012 al Comisiei din 21 februarie 2012 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 314/2004 al Consiliului privind anumite măsuri restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 49, p. 2) și a Deciziei de punere în aplicare 2012/124/PESC a Consiliului din 27 februarie 2012 privind punerea în aplicare a Deciziei 2011/101/PESC privind măsuri restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 54, p. 20), în măsura în care acestea îi privesc pe reclamânți,

* Limba de procedură: engleza.

TRIBUNALUL (Camera a opta),

compus din domnul D. Gratsias (raportor), președinte, doamna M. Kancheva și domnul C. Wetter, judecători,

grefier: doamna C. Kristensen, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 iunie 2014,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 În Poziția comună 2002/145/PESC din 18 februarie 2002 privind măsuri restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 50, p. 1), adoptată în temeiul articolului 15 din Tratatul UE, în versiunea sa anterioară Tratatului de la Lisabona, Consiliul Uniunii Europene și-a exprimat profunda preocupare față de situația din Zimbabwe și în special în legătură cu gravele încălcări ale drepturilor omului, îndeosebi ale libertății de opinie, de asociere și de întrunire pașnică, comise de guvernul din Zimbabwe. Drept urmare, Consiliul a impus, pe o perioadă reînnoibilă de 12 luni, măsuri restrictive care trebuiau să facă obiectul unei examinări anuale. Aceste măsuri cuprindeau printre altele obligația statelor membre de a împiedica intrarea sau tranzitul pe teritoriul lor a persoanelor fizice enumerate în anexa la poziția menționată, precum și înghețarea fondurilor și a resurselor economice ale persoanelor sau entităților enumerate în aceeași anexă. Poziția comună 2002/145 a fost modificată și prelungită pe o perioadă de 12 luni, adică până la 20 februarie 2004, prin Poziția comună 2003/115/PESC a Consiliului din 18 februarie 2003 de modificare și de prelungire a Poziției comune 2002/145 (JO L 46, p. 30).
- 2 Înghețarea fondurilor și a resurselor economice prevăzută de Poziția comună 2002/145 a fost pusă în aplicare prin Regulamentul (CE) nr. 310/2002 al Consiliului din 18 februarie 2002 privind anumite măsuri restrictive referitoare la Zimbabwe (JO L 50, p. 4). Durata sa de aplicare a fost limitată la 12 luni de la data publicării sale în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Aceasta a fost prelungită pentru o nouă perioadă de 12 luni, adică până la 20 februarie 2004, prin Regulamentul (CE) nr. 313/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de prelungire a Regulamentului nr. 310/2002 (JO L 46, p. 6, Ediție specială, 18/vol. 2, p. 13).
- 3 Poziția comună 2004/161/PESC a Consiliului din 19 februarie 2004 de reînnoire a măsurilor restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 50, p. 66, Ediție specială, 18/vol. 2, p. 154) a prevăzut reînnoirea măsurilor restrictive instituite prin Poziția comună 2002/145. Conform articolului 8 al doilea paragraf, aceasta era aplicabilă începând cu 21 februarie 2004. Articolul 9 prevedea că se aplica pe o perioadă de 12 luni și că era revizuită în mod constant. Potrivit aceluiași articol, aceasta trebuia, „după caz, [...] reînnoită sau modificată în cazul în care Consiliul consider[a] că obiectivele acesteia nu [fuseseră] realizate”.
- 4 Regulamentul (CE) nr. 314/2004 al Consiliului din 19 februarie 2004 privind anumite măsuri restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 55, p. 1, Ediție specială, 18/vol. 2, p. 161) a fost adoptat, potrivit considerentului (5) al acestuia, pentru a pune în aplicare măsurile restrictive prevăzute de Poziția comună 2004/161. Acesta prevede, în special la articolul 6 alineatul (1), că se îngheață fondurile sau resursele economice care aparțin membrilor guvernului din Zimbabwe și persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor asociate acestora care sunt enumerate în anexa III la regulamentul

menționat. În temeiul articolului 11 litera (b) din același regulament, Comisia este autorizată să modifice anexa III la regulamentul menționat pe baza deciziilor adoptate privind anexa la Poziția comună 2004/161.

5 Durata de validitate a Poziției comune 2004/161 a fost prelungită în mai multe rânduri, ultima dată până la 20 februarie 2011, prin Decizia 2010/92/PESC a Consiliului din 15 februarie 2010 de prelungire a măsurilor restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 41, p. 6).

6 Decizia 2011/101/PESC a Consiliului din 15 februarie 2011 privind măsuri restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 42, p. 6) a abrogat Poziția comună 2004/161. Această decizie a prevăzut, împotriva persoanelor ale căror nume figurează în anexă, măsuri restrictive analoge celor prevăzute de Poziția comună 2004/161.

7 În special, articolul 4 alineatul (1) din Decizia 2011/101 prevede:

„Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a împiedica intrarea sau tranzitul pe teritoriul lor al membrilor guvernului din Zimbabwe și al persoanelor fizice asociate acestora, precum și al altor persoane fizice ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe. Persoanele avute în vedere în prezentul alineat sunt enumerate în anexă.”

8 Articolul 5 alineatul (1) din aceeași decizie prevede:

„Se îngheață toate capitalurile și resursele economice care aparțin membrilor guvernului din Zimbabwe sau oricărei persoane fizice sau juridice, entitate sau organism asociate acestora sau aparținând altor persoane fizice sau juridice ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe. Lista persoanelor și a entităților avute în vedere în prezentul alineat figurează în anexă.”

9 Articolul 6 alineatul (1) din această decizie prevede:

„Consiliul, hotărând la propunerea unui stat membru sau a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, adoptă modificările aduse listei prevăzute în anexă, în funcție de evoluția situației politice din Zimbabwe.”

10 Pe de altă parte, articolul 7 din Decizia 2011/101 prevede următoarele:

„(1) Anexa include motivele pentru includerea pe listă a persoanelor fizice sau juridice și a entităților respective.

(2) De asemenea, anexa include informațiile necesare identificării persoanelor fizice sau juridice sau entităților în cauză, în cazul în care aceste informații sunt disponibile. În ceea ce privește persoanele fizice, astfel de informații pot cuprinde numele, inclusiv pseudonimele, data și locul nașterii, cetățenia, numărul pașaportului și cărții de identitate, sexul, adresa, dacă este cunoscută, precum și funcția sau profesia. În ceea ce privește persoanele juridice sau entitățile, astfel de informații pot cuprinde numele, locul și data înregistrării, numărul de înregistrare și sediul.”

11 În sfârșit, potrivit articolului 10 alineatul (2) din Decizia 2011/101, aceasta se aplica până la 20 februarie 2012. Potrivit aceleiași dispoziții, Decizia 2011/101 era reexaminată permanent și reînnoită sau modificată, după caz, în situația în care Consiliul aprecia că obiectivele acesteia nu fuseseră atinse.

12 Decizia 2012/97/PESC a Consiliului din 17 februarie 2012 de modificare a Deciziei 2011/101 (JO L 47, p. 50), în speță primul act vizat de prezenta acțiune, la articolul 1 punctul 1, a înlocuit articolul 10 din Decizia 2011/101 după cum urmează:

„(1) Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării.

(2) Prezenta decizie se aplică până la 20 februarie 2013.

(3) Măsurile menționate la articolul 4 alineatul (1), în măsura în care se aplică persoanelor incluse în lista din anexa II, se suspendă până la 20 februarie 2013.

(4) Prezenta decizie este reexaminată permanent și este reînnoită sau modificată, după caz, în situația în care Consiliul apreciază că obiectivele acesteia nu au fost atinse.”

13 În plus, din articolul 1 punctul 2 din Decizia 2012/97 rezultă, pe de o parte, că termenul „anexă” cuprins în Decizia 2011/101 se înlocuiește cu termenul „anexa I” și, pe de altă parte, că textul acestei anexe se înlocuiește cu cel care figurează în anexa I la Decizia 2012/97. În sfârșit, articolul 1 punctul 3 din Decizia 2012/97 prevede că anexa II la această decizie se adaugă ca anexa II la Decizia 2011/101.

14 Considerentele (1)-(5) ale Deciziei 2012/97 au următorul cuprins:

„(1) La 15 februarie 2011, Consiliul a adoptat Decizia 2011/101 [...]

(2) Pe baza unei reexaminări a Deciziei 2011/101 [...] măsurile restrictive ar trebui reînnoite până la 20 februarie 2013.

(3) Cu toate acestea, nu mai există motive pentru menținerea anumitor persoane și entități pe lista persoanelor și entităților cărora li se aplică măsurile restrictive prevăzute în Poziția comună 2011/101 [...].

(4) În vederea facilitării în continuare a dialogului dintre UE și guvernul din Zimbabwe, interdicția de călătorie impusă celor doi membri ai echipei pentru reangajare din guvernul Zimbabwe incluși pe listă în temeiul Deciziei 2011/101 [...] ar trebui să fie suspendată.

(5) Informațiile referitoare la anumite persoane și entități din lista din anexa la Decizia 2011/101 [...] ar trebui actualizate.”

15 Anexa I la Decizia 2011/101, astfel cum a fost înlocuită prin Decizia 2012/97, cuprinde numele domnului Johannes Tomana și numele celorlalți 120 de reclamanți, enumerați în anexa A.4 la cererea introductivă. Numele aceluiași persoane și entități figurau deja în anexa la Decizia 2011/101 înainte de modificările aduse prin Decizia 2012/97.

16 Articolul 1 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 151/2012 al Comisiei din 21 februarie 2012 de modificare a Regulamentului nr. 314/2004 (JO L 49, p. 2), în speță al doilea act vizat de prezenta acțiune, a înlocuit anexa III la Regulamentul nr. 314/2004 cu o nouă anexă care cuprinde numele tuturor reclamanților. Pe de altă parte, considerentul (2) al aceluiași regulament are următorul cuprins:

„Decizia 2011/101 [...] identifică persoanele fizice și juridice cărora trebuie să li se aplice restricții, astfel cum se prevede la articolul 5 din decizia menționată anterior, iar Regulamentul [...] nr. 314/2004 pune în aplicare decizia respectivă în măsura în care este necesar să se acționeze la nivelul Uniunii. Prin urmare, anexa III la Regulamentul [...] nr. 314/2004 ar trebui modificată, pentru a se asigura consecvența cu decizia Consiliului menționată anterior.”

- 17 În plus, trebuie să se arate că numele tuturor reclamantilor figurau deja în anexa III la Regulamentul nr. 314/2004, astfel cum aceasta a fost în vigoare înainte de înlocuirea sa în temeiul articolului 1 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 151/2012.
- 18 Decizia de punere în aplicare 2012/124/PESC a Consiliului din 27 februarie 2012 privind punerea în aplicare a Deciziei 2011/101 (JO L 54, p. 20), în speță al treilea act vizat de prezenta acțiune, a modificat mențiunea referitoare la al șazizecilea reclamant, domnul Cephass George Msipa, al cărui nume figurează în anexa la Decizia 2011/101. În special, în privința sa a fost adăugat următorul text în coloana, anterior vidă, referitoare la motivele includerii sale printre persoanele vizate de măsurile restrictive instituite prin această decizie:
- „Fost guvernator de provincie asociat facțiunii ZANU-PF a guvernului.”
- 19 La 20 aprilie 2012, reclamantii au solicitat Consiliului să le comunice „toate probele și informațiile” pe care s-a întemeiat atunci când a luat decizia de a aplica în privința lor măsuri restrictive.

Procedura și concluziile părților

- 20 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 25 aprilie 2012, reclamantii au introdus prezenta acțiune.
- 21 Printr-un act intitulat „Excepție de inadmisibilitate”, depus la grefa Tribunalului la 4 iulie 2012, Consiliul a solicitat Tribunalului:
- verificarea aspectului dacă reclamantii al doilea-al o sută nouălea, persoane fizice, susțin acțiunea;
  - în caz contrar, respingerea acțiunii ca vădit inadmisibilă, în măsura în care a fost introdusă de aceste persoane, și obligarea celorlalți reclamantii la plata cheltuielilor de judecată.
- 22 Întrucât, prin intermediul acestui act, Consiliul a solicitat, în esență, cu titlu principal, adoptarea unei măsuri de organizare a procedurii în sensul articolului 64 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, reclamantii și Comisia au fost invitați să își prezinte observațiile scrise aferente acestei cereri, aceștia dând curs acestei solicitări la 29 octombrie 2012 și, respectiv, la 25 octombrie 2012.
- 23 Prin actul depus la grefa Tribunalului la 16 august 2012, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord a formulat o cerere de intervenție în susținerea concluziilor instituțiilor pârâte. Prin Ordonanța din 25 octombrie 2012, președintele Camerei a treia a Tribunalului a admis această intervenție. La 14 decembrie 2012, Regatul Unit a depus memoriul în intervenție. Consiliul, Comisia și, ulterior, reclamantii au depus observații scrise cu privire la acest memoriu la 16 și la 24 ianuarie 2013 și, respectiv, la 20 februarie 2013.
- 24 Prin scrisoarea din 7 noiembrie 2012, depusă în copie la grefa Tribunalului în aceeași zi, reclamantii au informat Consiliul că al șazizeci și șaselea reclamant, domnul Isack Stanislaus Gorerazvo Mudenge, a decedat.
- 25 Prin scrisoarea depusă la grefa Tribunalului la 19 noiembrie 2012, reclamantii au solicitat Tribunalului să invite Consiliul să confirme că elementele cuprinse în anexa B.19 la memoriul în apărare nu constituiau probele pe care s-a întemeiat pentru a înscrie numele lor pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive. Fiind vorba, în esență, despre o cerere de adoptare a unei măsuri de organizare a procedurii în sensul articolului 64 din Regulamentul de procedură, Tribunalul a invitat Consiliul, Comisia și Regatul Unit să își prezinte observațiile în această privință, acestea dând curs solicitării la 10 și la 11 decembrie 2012 și, respectiv, la 17 decembrie 2012. În observațiile formulate, Consiliul a

informat de asemenea Tribunalul că, prin scrisoarea din 27 noiembrie 2012, a răspuns la cererea reclamantilor menționată la punctul 19 de mai sus și a prezentat o copie a scrisorii respective și a anexelor la aceasta.

- 26 Pe de altă parte, din moment ce, în scrisoarea din 19 noiembrie 2012, reclamantii au solicitat Tribunalului să menționeze că eventualele elemente suplimentare invocate de Consiliu în acest stadiu al procedurii nu vor fi luate în considerare și că nu vor fi depuse la dosarul cauzei, prin scrisoarea din 26 noiembrie 2012 s-a amintit reclamantilor că articolul 48 alineatul (1) din Regulamentul de procedură se aplica în privința propunerilor de probe suplimentare.
- 27 În replică, depusă la grefa Tribunalului la 31 ianuarie 2013, reclamantii au informat Tribunalul cu privire la decesul celui de al optzeci și treilea reclamant, domnul John Landa Nkomo.
- 28 Prin scrisoarea depusă la grefa Tribunalului la 25 februarie 2013, Consiliul a informat Tribunalul cu privire la adoptarea Deciziei sale 2013/89/PESC din 18 februarie 2013 de modificare a Deciziei 2011/101, prin care a eliminat din lista persoanelor și entităților cărora li se aplică măsurile restrictive în discuție numele celui de al șaselea reclamant, domnul David Chapfika, al celui de al nouălea reclamant, domnul Tinaye Chigudu, al celui de al șaisprezecelea reclamant, domnul Tongesai Shadreck Chipanga, al celui de al treizeci și doilea reclamant, domnul R. Kwenda, al celui de al treizeci și optulea reclamant, domnul Shuvai Ben Mahofa, al celui de al patruzeci și doilea reclamant, domnul G. Mashava, al celui de al cincizeci și patrulea reclamant, domnul Gilbert Moyo, al celui de al cincizeci și optulea reclamant, domnul S. Mpabanga, al celui de al șaiszecilea reclamant, domnul Cephas George Msipa, al celui de al șaiszeci și patrulea reclamant, domnul C. Muchono, al celui de al șaiszeci și șaselea reclamant, domnul Isack Stanislaus Gorerazvo Mudenge, al celui de al șaiszeci și șaptelea reclamant, domnul Columbus Mudonhi, al celui de al șaiszeci și optulea reclamant, domnul Bothwell Mugariri, al celui de al șaptezecilea reclamant, domnul Isaac Mumba, al celui de al șaptezeci și optulea reclamant, domnul S. Mutsvunguma, al celui de al optzeci și treilea reclamant, domnul John Landa Nkomo, al celui de al optzeci și patrulea reclamant, domnul Michael Reuben Nyambuya, al celui de al optzeci și optulea reclamant, domnul David Pagwese Parirenyatwa, al celui de al optzeci și nouălea reclamant, domnul Dani Rangwani, al celui de al nouăzeci și doilea reclamant, domnul Richard Ruwodo, al celui de al o sută nouălea reclamant, domnul Patrick Zhuwao, și al celei de a o sută treisprezecea reclamante, Divine Homes (Private) Ltd.
- 29 Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 145/2013 al Comisiei din 19 februarie 2013 de modificare a Regulamentului nr. 314/2004 (JO L 47, p. 63) a modificat anexa III la acest din urmă regulament în sensul că a eliminat mențiunile din această anexă referitoare la persoanele și entitățile vizate la punctul 28 de mai sus.
- 30 Reclamantii au fost invitați să își prezinte observațiile cu privire la scrisoarea Consiliului menționată la punctul 28 de mai sus, însă nu au dat curs acestei solicitări.
- 31 Articolul 1 punctul 1 din Decizia 2013/160/PESC din 27 martie 2013 de modificare a Deciziei 2011/101 (JO L 90, p. 95) a înlocuit textul articolului 10 alineatul (3) din Decizia 2011/101 cu un nou text, potrivit căruia „[m]ăsurile menționate la articolul 4 alineatul (1) și la articolul 5 alineatele (1) și (2), în măsura în care se aplică persoanelor și entităților enumerate la anexa II, se suspendă până la 20 februarie 2014”, „[s]uspendarea [fiind] revizuită la fiecare trei luni”. Articolul 1 punctul 2 din Decizia 2013/160 a prevăzut, în plus, că anexa II din Decizia 2011/101 se înlocuia cu textul prevăzut în anexa la Decizia 2013/160.
- 32 Numele majorității reclamantilor, atât persoane fizice, cât și entități, figurează în anexa II la Decizia 2011/101, astfel cum a fost înlocuită prin Decizia 2013/160. În cadrul acesteia nu figurează numele celui de al treilea reclamant, domnul Happyton Mabhuya Bonyongwe, al celei de a douăsprezecea reclamante, doamna Augustine Chihuri, al celui de al optsprezecelea reclamant, domnul Constantine Chiwenga, al celui de al șaptezeci și cincilea reclamant, domnul Didymus Noel Edwin Mutasa, al celui

de al optzeci și șaselea reclamant, domnul Douglas Nyikayaramba, al celui de al nouăzeci și nouălea reclamant, domnul Perence Samson Chikerema Shiri, al celui de al o sută doilea reclamant, domnul Jabulani Sibanda, al celui de al o sută patrulea reclamant, domnul Philip Valerio Sibanda, al celei de a o sută douăzecea reclamante, Zimbabwe Defence Industries (Private) Ltd și al celei de a o sută douăzeci și una reclamante, Zimbabwe Mining Development Corp.

- 33 Regulamentul (UE) nr. 298/2013 al Consiliului din 27 martie 2013, de modificare a Regulamentului nr. 314/2004 (JO L 90, p. 48), prevede la articolul 1 că „[a]plicarea articolului 6 din Regulamentul [...] nr. 314/2004 se suspendă până la 20 februarie 2014 în măsura în care acesta se aplică persoanelor și entităților enumerate în anexa la prezentul regulament” și că „[s]uspendarea este revizuită la fiecare trei luni”. Anexa la Regulamentul nr. 298/2013 cuprinde aceleași nume ale persoanelor fizice și entităților ca cele care figurează în anexa II la Decizia 2011/101, astfel cum a fost înlocuită prin Decizia 2013/160 (a se vedea punctul 32 de mai sus).
- 34 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a opta, căreia, în consecință, i-a fost atribuită prezenta cauză.
- 35 Prin scrisoarea depusă la grefa Tribunalului la 26 septembrie 2013, Consiliul a informat Tribunalul cu privire la adoptarea Deciziei sale de punere în aplicare 2013/469/PESC din 23 septembrie 2013 de punere în aplicare a Deciziei 2011/101 (JO L 252, p. 31). Aceasta a modificat anexa I la Decizia 2011/101 în sensul retragerii din aceasta a celei de a o sută douăzeci și una reclamante, Zimbabwe Mining Development.
- 36 Pe de altă parte, Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 915/2013 al Comisiei din 23 septembrie 2013 de modificare a Regulamentului nr. 314/2004 (JO L 252, p. 23) a modificat anexa III la acest din urmă regulament în sensul eliminării mențiunii referitoare la a o sută douăzeci și una reclamante, care figura în aceasta.
- 37 Prin scrisoarea depusă la grefa Tribunalului la 20 februarie 2014, Consiliul a informat Tribunalul cu privire la adoptarea Deciziei sale 2014/98/PESC din 17 februarie 2014 de modificare a Deciziei 2011/101 (JO L 50, p. 20), precum și a Regulamentului său (UE) nr. 153/2014 din 17 februarie 2014 de modificare a Regulamentului nr. 314/2004 și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 298/2013 (JO L 50, p. 1).
- 38 Articolul 1 alineatul (2) din Decizia 2014/98 a înlocuit textul articolului 10 din Decizia 2011/101 cu următorul text:
- „(1) Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării.
- (2) Prezenta decizie se aplică până la 20 februarie 2015.
- (3) Măsurile menționate la articolul 4 alineatul (1) și la articolul 5 alineatele (1) și (2), în măsura în care se aplică persoanelor și entităților enumerate la anexa II, se suspendă până la 20 februarie 2015.
- Suspendarea se revizuieste din trei în trei luni.
- (4) Prezenta decizie este reexaminată permanent și este reînnoită sau modificată, după caz, în situația în care Consiliul apreciază că obiectivele acesteia nu au fost atinse.”
- 39 În plus, articolul 2 din Decizia 2014/98 prevede că „[p]ersoanele prevăzute în anexa I la Decizia 2011/101/PESC care sunt incluse pe lista din anexa la prezenta decizie se adaugă la anexa II la Decizia 2011/101/PESC”. Anexa la Decizia 2014/98 cuprinde numele celui de al treilea reclamant, al celui de al

doisprezecelea reclamant, al celui de al optsprezecelea reclamant, al celui de al șaptezeci și cincilea reclamant, al celui de al optzeci și șaselea reclamant, al celui de al nouăzeci și nouălea reclamant, al celui de al o sută doilea reclamant și al celui de al o sută patrulea reclamant.

40 La rândul său, Regulamentul nr. 153/2014 prevede următoarele:

„*Articolul 1*

Regulamentul [...] nr. 314/2004 se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6 se adaugă următorul alineat:

«(4) Măsurile prevăzute la alineatele (1) și (2) se suspendă în ceea ce privește persoanele și entitățile enumerate în anexa IV.»

2. Anexa la prezentul regulament se adaugă ca anexa IV.

Articolul 2

Regulamentul [...] nr. 298/2013 se abrogă.

Articolul 3

Prezentul regulament intră în vigoare la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Prezentul regulament este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre.”

41 Anexa IV la Regulamentul nr. 314/2004, astfel cum a fost adăugată prin Regulamentul nr. 153/2014, cuprinde numele tuturor reclamantilor, persoane fizice și entități, ale căror nume erau încă incluse în anexa III la regulamentul menționat, cu singura excepție a numelui celei de a o sută douăzecea reclamante, Zimbabwe Defence Industries, care este singura în privința căreia măsurile de înghețare a fondurilor și a resurselor economice prevăzute de acest regulament se aplică în continuare și nu au fost suspendate.

42 Tribunalul a invitat celelalte părți să își prezinte observațiile cu privire la scrisoarea Consiliului menționată la punctul 37 de mai sus. Reclamantii și Comisia au dat curs acestei solicitări la 21 martie 2014 și, respectiv, la 4 martie 2014.

43 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a opta) a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute de articolul 64 din Regulamentul de procedură, a invitat părțile să răspundă în scris la anumite întrebări și să depună anumite documente. Părțile au dat curs acestei solicitări în termenul stabilit.

44 Cu excepția Regatului Unit, care nu a fost prezent, în ședința din 10 iunie 2014 au fost ascultate pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal.

45 În ședință, Consiliul a depus la dosar anumite articole de presă din care reiese că al șazeci și optulea reclamant, domnul Bothwell Mugariri, al nouăzeci și șaselea reclamant, domnul Lovemore Sekeremayi și al nouăzeci și optulea reclamant, domnul Nathan Marwirakuwa Shamuyarira, ar fi decedat. Reprezentanții reclamantilor au confirmat decesul ultimilor doi, însă au menționat că, potrivit informațiilor lor, informația referitoare la decesul domnului Mugariri era inexactă. Pe de altă parte, în răspunsul la o întrebare adresată de Tribunal, reprezentanții reclamantilor au confirmat că se consideră

mandați de toți reclamanții și s-au oferit să prezinte un mandat scris încredințat de fiecare reclamant în privința căruia nu au anexat un asemenea mandat la cererea introductivă. În procesul-verbal al ședinței s-a luat act de depunerea documentelor și de declarațiile sus-menționate.

46 În ședință, Tribunalul a invitat reclamanții și Consiliul să răspundă în scris la anumite întrebări și să depună anumite documente, inclusiv mandate solicitate. Părțile au dat curs solicitării Tribunalului în termenul stabilit, în urma căruia procedura scrisă a fost declarată terminată prin decizia președintelui Camerei a opta.

47 Reclamanții solicită Tribunalului:

- anularea Deciziei 2012/97, a Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012 și a Deciziei de punere în aplicare 2012/124, în măsura în care aceste acte îi privesc;
- obligarea Consiliului și a Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

48 Consiliul și Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- obligarea reclamanților la plata cheltuielilor de judecată.

49 Regatul Unit susține concluziile Consiliului și Comisiei prin care se solicită respingerea acțiunii.

În drept

1. *Cu privire la reclamanții decedați*

50 Jurisprudența recunoaște că o acțiune în anulare inițiată de destinatarul unui act poate fi continuată de avândul-cauză cu titlu universal al acestuia, în special în cazul decesului unei persoane fizice (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, JFE Engineering și alții/Comisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, Rec., p. II-2501, punctul 46; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Curții din 20 octombrie 1983, Gutmann/Comisia, 92/82, Rec., p. 3127, punctul 2).

51 În speță, astfel cum s-a arătat la punctele 24 și 27 de mai sus, al șaiszeci și șaselea reclamant, domnul I. S. G. Mudenge, și al optzeci și treilea reclamant, domnul J. L. Nkomo, au decedat în cursul judecății. În plus, în răspunsul la una dintre întrebările care le-au fost adresate în ședință în vederea formulării unui răspuns scris, reprezentanții reclamanților au confirmat că al nouăzeci și șaselea reclamant, domnul Lovemore Sekeremayi, și al nouăzeci și optulea reclamant, domnul Nathan Marwirakuwa Shamuyarira, au decedat în cursul judecății. În sfârșit, cu aceeași ocazie, reprezentanții reclamanților au menționat că și al treizeci și doilea reclamant, domnul R. Kwenda, a decedat în cursul judecății.

52 În privința tuturor reclamanților decedați sus-menționați, reprezentanții reclamanților au arătat că moștenitorii lor universali, în speță și în toate cazurile, văduvele acestora, doreau continuarea judecății și au prezentat declarațiile scrise ale acestora din urmă în acest sens, întocmite în prezența unui notar. În continuare, în prezenta hotărâre, termenul „reclamanții”, în măsura în care se referă la reclamanții decedați sus-menționați, desemnează moștenitorii lor universali care au depus o declarație scrisă prin care și-au manifestat dorința continuării prezentei judecăți.

2. Cu privire la existența unui mandat conferit de toți reclamantii, persoane fizice, avocaților care au semnat cererea

- 53 Astfel cum s-a arătat la punctul 21 de mai sus, printr-un act separat, Consiliul a solicitat Tribunalului să verifice că toți reclamantii persoane fizice „susțin acțiunea în speță”. În acest context, Consiliul a susținut că reprezentanții reclamantilor nu atașaseră la cererea introductivă a acestora niciun mandat și niciun alt element de probă prin care să demonstreze că au fost împuterniciți în mod corespunzător de reclamantii al doilea-al o sută zecelea, persoane fizice.
- 54 Așadar, Consiliul a susținut că acțiunea trebuia declarată inadmisibilă în ceea ce privește acești reclamantii, cu excepția situației în care reprezentanții lor prezintă, pentru fiecare dintre ei, elemente care să demonstreze voința acestora de a formula o acțiune. În acest context, Consiliul s-a întemeiat pe Hotărârea Curții din 16 februarie 1965, Barge/Înalta Autoritate (14/64, Rec., p. 69, 77). Această cerere a Consiliului a fost susținută și de Comisie.
- 55 Trebuie amintit că, în temeiul, pe de o parte, al articolului 19 al treilea și al patrulea paragraf și al articolului 21 primul paragraf din Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aplicabil procedurii în fața Tribunalului în conformitate cu articolul 53 primul paragraf din același statut, și, pe de altă parte, în temeiul articolului 43 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul de procedură, părțile, altele decât statele membre și instituțiile Uniunii Europene, Autoritatea AELS de Supraveghere sau statele părți la Acordul privind Spațiul Economic European (SEE), trebuie să fie reprezentate de un avocat care îndeplinește condiția să fie autorizat să practice în fața unei instanțe a unui stat membru sau a unui alt stat parte la Acordul privind SEE. În plus, cererea trebuie să cuprindă numele și domiciliul reclamantului și calitatea semnatarului. În sfârșit, originalul oricărui act de procedură trebuie să fie semnat de către agentul sau avocatul părții.
- 56 Totuși, Regulamentul de procedură prevede, la articolul 44 alineatul (5) litera (b), numai în privința persoanelor juridice obligația de a atașa la cerere „dovada că mandatul încredințat avocatului a fost acordat în mod legal de către un reprezentant autorizat în acest scop”. Regulamentul de procedură permite, așadar, persoanelor fizice să fie reprezentate de un avocat fără ca acesta să fi prezentat un mandat, deși situația este identică în privința unei persoane juridice (Hotărârea Tribunalului din 22 februarie 2006, Le Levant 001 și alții/Comisia, T-34/02, Rec., p. II-267, punctul 64).
- 57 Împrejurarea că avocații care reprezintă o persoană fizică nu au obligația să depună un mandat semnat de clientul lor își găsește, neîndoielnic, justificarea în considerația potrivit căreia, dacă un membru al baroului în unul dintre statele membre, care este supus, în această calitate, unui cod de deontologie, declară că a fost mandatat în mod corect de clientul său, această declarație este considerată, în principiu, ca fiind suficient de fiabilă (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 18 ianuarie 2007, PKK și KNK/Consiliul, C-229/05 P, Rep., p. I-439, punctul 119).
- 58 Cu toate acestea, având în vedere și dispozițiile amintite la punctul 55 de mai sus, este necesar să se concluzioneze că, înainte de a iniția examinarea unei cereri depuse la acesta, Tribunalul trebuie să se asigure că avocatul care a semnat a fost desemnat efectiv de persoana în numele căreia această cerere a fost introdusă pentru a o reprezenta. Având în vedere observația de la punctul 57 de mai sus, trebuie să se rețină că, în mod normal, Tribunalul consideră faptul că un avocat a semnat și a depus o cerere introductivă în numele unei persoane fizice ca o declarație implicită a acestui avocat potrivit căreia a fost mandatat în mod corespunzător de persoana fizică în discuție, Tribunalul estimând că acest tip de declarație este suficient. Totuși, dacă există elemente concrete, susceptibile să determine o îndoială cu privire la caracterul real al acestei declarații implicite, Tribunalul are dreptul să solicite avocatului respectiv să probeze caracterul real al mandatului său.
- 59 În acest sens trebuie interpretată Hotărârea Barge/Înalta Autoritate, punctul 54 de mai sus (p. 77), potrivit căreia avocatul nu trebuie „să facă justificarea unei procuri în forma corespunzătoare pentru introducerea unei acțiuni, cu excepția cazului în care trebuie să prezinte această împuternicire în cazul

în care este contestată”. Astfel, această afirmație trebuie plasată în contextul cauzei respective, după cum reiese din Concluziile avocatului general Roemer prezentate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Barge/Înalta Autoritate, punctul 54 de mai sus (Rec., p. 69, 81, 82).

- 60 Acestea denotă că, în acea perioadă, în practica curentă a Curții se solicita un mandat scris și din partea reclamantilor persoane fizice, deși dispoziția relevantă din Regulamentul de procedură al Curții nu prevedea o asemenea obligație, după cum o asemenea obligație nu este prevăzută nici astăzi de Regulamentul de procedură al Tribunalului. Avocatul reclamantei în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Barge/Înalta Autoritate, punctul 54 de mai sus, prezentase un asemenea mandat în același timp cu depunerea cererii introductive, însă mandatul prezentat menționa o cauză diferită. Ulterior depunerii cererii introductive, acesta a prezentat un nou mandat, care privea cauza respectivă, astfel încât chestiunea pe care Curtea era solicitată să o soluționeze era aceea dacă această depunere subsecventă era suficientă sau dacă omiterea depunerii unui mandat în forma corespunzătoare în același timp cu introducerea acțiunii determina inadmisibilitatea acesteia. Curtea s-a pronunțat în favoarea primului răspuns la această chestiune.
- 61 Așadar, spre deosebire de ceea ce Consiliul pare să considere, din această hotărâre nu rezultă că cealaltă parte din procedură are dreptul să solicite, fără a invoca elemente specifice care să îi justifice cererea, prezentarea de către avocatul unui reclamant persoană fizică a unui mandat încredințat de clientul său, în lipsa căruia acțiunea ar trebui respinsă ca inadmisibilă. A recunoaște celelalte părți din procedură o asemenea posibilitate ar goli regula potrivit căreia persoanele fizice pot fi reprezentate de un avocat fără ca acesta să aibă obligația de a prezenta un mandat de o mare parte a sensului său și ar fi susceptibil să complice și să prelungească în mod necorespunzător procedura, în special în situații, precum cea din speță, în care acțiunea este introdusă de un număr mare de persoane fizice care, în plus, au reședința în afara teritoriului Uniunii Europene. Cerințele ce rezultă din dreptul la protecție jurisdicțională efectivă, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, și considerațiile expuse la punctul 57 de mai sus pledează deopotrivă în favoarea tezei potrivit căreia prezentarea unui asemenea mandat trebuie solicitată numai atunci când elemente concrete permit o îndoială asupra existenței sale reale (a se vedea punctul 58 de mai sus).
- 62 În speță, în ședință, reprezentanții reclamantilor au confirmat în mod formal, în răspunsul la o întrebare adresată de Tribunal, că aceștia se considerau mandatați în mod corespunzător de către fiecare reclamant. Pe de altă parte, aceștia au propus să prezinte, pentru toți reclamantii pentru care nu procedaseră astfel, un mandat scris. În termenul stabilit de Tribunal în acest scop, aceștia au prezentat asemenea mandate, întocmite în prezența unui notar, pentru reclamantii al doilea-al o sută zecelea, cu excepția reclamantilor decedați, menționați la punctul 51 de mai sus. În această privință, trebuie să se arate că aceștia au prezentat un asemenea mandat întocmit și în numele celui de al șaiszeci și optulea reclamant, domnul Bothwell Mugariri. S-a dovedit astfel că informația referitoare la decesul acestuia din urmă, menționată în articolele de presă depuse la dosar în ședință de către Consiliu, era eronată. Pe de altă parte, trebuie să se arate că, având în vedere considerațiile expuse la punctul 60 de mai sus, faptul că mandatele prezentate au fost întocmite ulterior depunerii acțiunii nu are nicio importanță.
- 63 Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că nu se justifică nicio îndoială cu privire la caracterul real al mandatului dat de fiecare dintre reclamantii reprezentanților săi în fața Tribunalului.

3. Cu privire la menținerea interesului reclamantilor de a exercita acțiunea

- 64 Potrivit unei jurisprudențe constante, obiectul litigiului, ca și interesul reclamantului de a exercita acțiunea, trebuie să existe în continuare până la pronunțarea hotărârii judecătorești, sub sancțiunea nepronunțării asupra fondului, ceea ce presupune ca acțiunea să fie susceptibilă, prin rezultatul său, să aducă un beneficiu părții care a formulat-o (a se vedea Hotărârea Curții din 7 iunie 2007,

Wunenburger/Comisia, C-362/05 P, Rep., p. I-4333, punctul 42 și jurisprudența citată, și Hotărârea Curții din 17 aprilie 2008, Flaherty și alții/Comisia, C-373/06 P, C-379/06 P și C-382/06 P, Rep., p. I-2649, punctul 25).

- 65 Trebuie amintit că, în privința unei părți a reclamantilor, măsurile restrictive în litigiu au fost abrogate (a se vedea punctele 28, 29, 35 și 36 de mai sus). Pe de altă parte, în privința tuturor reclamantilor ale căror nume continuă să figureze pe lista persoanelor și entităților vizate de aceste măsuri, cu excepția unuia, aplicarea acestora a fost suspendată (a se vedea punctele 32, 33 și 37-41 de mai sus).
- 66 Or, în Hotărârea din 28 mai 2013, Abdulrahim/Consiliul și Comisia (C-239/12 P) referitoare la cazul unei persoane vizate de măsuri restrictive din cauza pretinselor sale legături cu organizații teroriste și abrogate în cursul judecării, Curtea a amintit că asemenea măsuri aveau consecințe negative considerabile și un efect important asupra drepturilor și libertăților persoanelor vizate. În opinia Curții, pe lângă înghețarea fondurilor ca atare, care, prin domeniul său larg de aplicare, bulversează atât viața profesională, cât și pe cea familială a persoanelor vizate și împiedică încheierea a numeroase acte juridice, trebuie să se ia în considerare oprobiul și neîncrederea care însoțesc desemnarea publică a persoanelor vizate ca având legătură cu o organizație teroristă. Astfel, Curtea a statuat că interesul de a exercita acțiunea al unui asemenea reclamant există în continuare, în pofida eliminării numelui său de pe lista în litigiu, în scopul de a obține recunoașterea de către instanța Uniunii a faptului că nu ar fi trebuit să fie niciodată înscris pe această listă sau că nu ar fi trebuit să fie înscris potrivit procedurii urmate de instituțiile Uniunii. În continuare, Curtea a arătat că, deși recunoașterea nelegalității actului atacat nu poate, ca atare, să repare un prejudiciu material sau o atingere adusă vieții private, ea este totuși de natură să reabiliteze persoana vizată sau să constituie o formă de reparare a prejudiciului moral pe care l-a suferit ca urmare a acestei nelegalități și să justifice în acest mod existența în continuare a interesului său de a exercita acțiunea. În sfârșit, Curtea a considerat că împrejurarea că abrogarea măsurilor restrictive în discuție era definitivă nu împiedică menținerea unui interes de a exercita acțiunea în ceea ce privește efectele actelor care au impus aceste măsuri produse între data intrării lor în vigoare și data abrogării acestora (Hotărârea Abdulrahim/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctele 70-72 și 82).
- 67 Deși reclamantilor din prezenta cauză li s-au impus măsuri restrictive nu din cauza legăturilor lor cu organizații teroriste, ci pentru motivul că ar fi fie membri ai unui guvern care, potrivit emitenților actelor atacate, ar fi săvârșit încălcări grave ale drepturilor omului, fie asociați ai unor asemenea membri, fie persoane ale căror activități ar aduce atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe, motivele reținute de Curte în Hotărârea Abdulrahim/Consiliul și Comisia, punctul 66 de mai sus (punctele 70-72 și 82), se aplică deopotrivă, *mutatis mutantis*, cazurilor acestora, astfel încât trebuie să se concluzioneze că interesul lor de a exercita acțiunea se menține, în pofida abrogării, în privința unora dintre reclamanți, și a suspendării, în privința altor reclamanți, a măsurilor restrictive în litigiu.

4. Cu privire la anumite argumente invocate de Comisie pentru a contesta admisibilitatea acțiunii

- 68 În primul rând, Comisia contestă admisibilitatea cererii privind anularea actelor Consiliului în privința sa, pentru motivul că nu are calitate procesuală pasivă în raport cu actele Consiliului.
- 69 Or, în măsura în care acțiunea are în vedere anularea atât a două acte adoptate de Consiliu, cât și a unui act adoptat de Comisie, în cererea introductivă, reclamantii au menționat în mod întemeiat cele două instituții ca fiind pârâte în prezenta cauză.
- 70 În al doilea rând, Comisia arată că, în opinia sa, cererea prin care se solicită anularea Deciziei de punere în aplicare 2012/124 trebuie să fie considerată ca fiind introdusă doar în numele celui de al șazicelea reclamant, domnul Cephias George Msipa, care este singurul vizat de această decizie. Or, Comisia exprimă îndoieli cu privire la admisibilitatea unei asemenea cereri, din moment ce decizia

respectivă modifică Decizia 2011/101 numai în ceea ce privește motivele înscrierii numelui acestui reclamant pe lista persoanelor vizate de măsurile în litigiu în discuție și, prin urmare, nu îi modifică situația juridică. Comisia adaugă că, dacă ar trebui să se rețină că cererea de anulare a acestei decizii a fost introdusă de toți reclamânții, s-ar impune respingerea acesteia ca inadmisibilă, „deoarece niciunul dintre reclamânți nu are interes juridic să atace acest act al Consiliului”.

- 71 Acest argument nu poate fi admis. Trebuie amintit că, după modificarea Deciziei 2011/101, efectuată în temeiul Deciziei 2012/97, care, printre altele, a înlocuit anexa I la prima decizie cu o nouă anexă, Decizia de punere în aplicare 2012/124 a modificat din nou anexa I la Decizia 2011/101 în privința celui de al șazecilea reclamant, pentru a adăuga în cuprinsul coloanei referitoare la motive, anterior vidă, textul menționat la punctul 18 de mai sus. Rezultă că, similar Deciziei 2012/97, Decizia de punere în aplicare 2012/124 privește în mod direct și individual al șazecilea reclamant și îi modifică situația juridică, în sensul că adaugă în anexa I la Decizia 2011/101, astfel cum a fost înlocuită prin Decizia 2012/97, motivele care justifică în privința sa adoptarea măsurilor restrictive în discuție.
- 72 În consecință, cererea celui de al șazecilea reclamant de anulare a Deciziei de punere în aplicare 2012/124 este admisibilă. Referitor la o singură și aceeași acțiune, constatarea admisibilității sale în privința unui reclamant exonerează de necesitatea de a examina calitatea procesuală activă a celorlalți reclamânți (Hotărârea Curții din 24 martie 1993, CIRFS și alții/Comisia, C-313/90, Rec., p. I-1125, punctul 31, și Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 1998, European Night Services și alții/Comisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 și T-388/94, Rec., p. II-3141, punctul 61). Astfel, acțiunea are ca obiect anularea actelor atacate în măsura în care îi privesc pe reclamânți. Din moment ce Decizia de punere în aplicare 2012/124 îl vizează nominal numai pe al șazecilea reclamant, este evident că, în cazul admiterii acțiunii, această decizie va fi anulată numai în privința sa.

5. *Cu privire la fond*

- 73 În susținerea acțiunii, reclamânții invocă cinci motive întemeiate, în esență, primul, pe lipsa unui temei juridic adecvat pentru includerea, printre persoanele vizate de măsurile restrictive în discuție, a persoanelor sau a entităților care nu sunt nici persoane din conducerea Zimbabwe, nici asociații acestora, al doilea, pe o eroare vădită de apreciere, al treilea, pe încălcarea obligației de motivare, al patrulea, pe încălcarea dreptului lor la apărare și, al cincilea, pe încălcarea principiului proporționalității.
- 74 Trebuie analizat mai întâi primul motiv, referitor la temeiul juridic al actelor atacate, apoi al treilea și al patrulea motiv, care ridică chestiuni procedurale, și, în sfârșit, al doilea și al cincilea motiv, care se raportează la fondul cauzei.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe lipsa unui temei juridic adecvat pentru includerea, printre persoanele vizate de măsurile restrictive în discuție, a persoanelor sau a entităților care nu sunt nici persoane din conducerea Zimbabwe, nici asociații acestora

- 75 Prin intermediul primului motiv, reclamânții susțin, în esență, că nu există niciun temei juridic adecvat pentru a justifica includerea pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în litigiu a numelor a numeroase persoane cărora nu li s-a imputat că fac parte din conducerea Zimbabwe sau că sunt persoane ori entități asociate acestora. În opinia reclamânților, simpla împrejurare de a imputa persoanelor în cauză că ar fi desfășurat în trecut activități criminale sau alte infracțiuni nu poate justifica includerea numelor acestora pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție.

76 În această privință, trebuie amintit că primul dintre actele vizate de prezenta acțiune, și anume Decizia 2012/97, a fost adoptată în temeiul articolului 29 TUE, care prevede următoarele:

„Consiliul adoptă decizii care definesc poziția Uniunii într-o anumită chestiune de natură geografică sau tematică. Statele membre asigură conformitatea politicilor lor naționale cu pozițiile Uniunii.”

77 Decizia 2011/101, modificată prin Decizia 2012/97, se întemeiază de asemenea pe articolul 29 TUE.

78 Articolul 29 TUE face parte din titlul V din Tratatul UE, intitulat „Dispoziții generale privind acțiunea externă a Uniunii și dispoziții speciale privind politica externă și de securitate comună”. Articolul 21 TUE, care face parte de asemenea din același titlu, prevede următoarele:

„(1) Acțiunea Uniunii pe scena internațională are la bază principiile care au inspirat crearea, dezvoltarea și extinderea sa și pe care intenționează să le promoveze în lumea întreagă: democrația, statul de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectarea demnității umane, principiile egalității și solidarității, precum și respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite și a dreptului internațional.

[...]

(2) Uniunea definește și desfășoară politici comune și acțiuni și acționează pentru asigurarea unui nivel înalt de cooperare în toate domeniile relațiilor internaționale, în scopul:

- (a) apărării valorilor, a intereselor fundamentale, a securității, a independenței și integrității sale;
- (b) consolidării și sprijinirii democrației, a statului de drept, a drepturilor omului și a principiilor dreptului internațional;
- (c) menținerii păcii, prevenirii conflictelor și consolidării securității internaționale, în conformitate cu scopurile și principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite, precum și cu principiile Actului final de la Helsinki și cu obiectivele Cartei de la Paris, inclusiv cele privind frontierele externe;
- (d) promovării dezvoltării durabile pe plan economic, social și de mediu a țărilor în curs de dezvoltare, cu scopul primordial de a eradica sărăcia;

[...]

(3) Uniunea respectă principiile și urmărește obiectivele prevăzute la alineatele (1) și (2) în elaborarea și aplicarea acțiunii sale externe în diferitele domenii reglementate în prezentul titlu și în partea a cincea din Tratatul [FUE], precum și a aspectelor externe ale celorlalte politici ale sale.

[...]”

79 Al treilea act a cărui anulare este vizată de acțiune, și anume Decizia de punere în aplicare 2012/124, constituie o „decizie care definește o acțiune sau o poziție a Uniunii”, în speță Decizia 2012/97. Decizia de punere în aplicare 2012/124 a fost adoptată în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Decizia 2011/101 (a se vedea punctul 9 de mai sus), în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 31 alineatul (2) TFUE.

80 În sfârșit, al doilea act vizat de prezenta acțiune, și anume Regulamentul de punere în aplicare nr. 151/2012, a fost adoptat în temeiul articolului 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004 (a se vedea punctul 4 de mai sus). În ceea ce privește Regulamentul nr. 314/2004, acesta a fost adoptat în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE. Aceste două articole au fost modificate prin Tratatul de la Lisabona și au devenit articolul 75 TFUE și, respectiv, articolul 215 TFUE.

- 81 Potrivit reclamanților, actele atacate extind domeniul de aplicare al măsurilor restrictive adoptate împotriva Zimbabwe, întrucât acestea vizează în prezent nu numai persoane fizice și juridice cărora li s-a imputat că sunt membri ai guvernului sau asociați ai acestora, ci și persoane care nu sunt acuzate că s-au asociat guvernului, ci cărora li se impută că au desfășurat activități care aduc atingere drepturilor omului, democrației și statului de drept în Zimbabwe. Astfel, în privința acestei ultime categorii de persoane, nu ar fi imputată nicio legătură cu persoanele din conducerea Zimbabwe. Un număr mare de persoane ar fi fost incluse printre cele vizate de măsurile contestate pe baza unor acuzații care nu au fost întemeiate pe acte criminale grave sau alte infracțiuni. Nu ar fi fost prezentate nicio probă și niciun element care să justifice afirmațiile referitoare la aceste persoane, astfel cum figurează în actele atacate, nici măcar o informație exactă în acest sens. În numeroase cazuri, infracțiunile vizate de măsurile contestate ar fi fost săvârșite înaintea formării guvernului de unitate națională care s-ar fi aflat la putere în Zimbabwe la momentul adoptării actelor în litigiu.
- 82 În primul rând, în contextul prezentului motiv, întemeiat pe lipsa unui temei juridic adecvat pentru adoptarea actelor atacate, trebuie înlăturate ca nepertinente argumentele reclamanților potrivit cărora, în esență, elementele factuale menționate în privința anumitor persoane vizate de măsurile restrictive instituite prin actele respective nu ar fi dovedite sau nu ar fi exacte. Astfel, asemenea argumente sunt pertinente doar pentru demonstrarea fie a unei erori de fapt săvârșite de emitenții actelor atacate, fie a unei nemotivări a acestor acte. Asemenea erori nu privesc existența unui temei juridic adecvat care să justifice adoptarea actelor în discuție, unica chestiune care ce face obiectul prezentului motiv. În mod evident, chiar dacă se dovedește că, spre deosebire de afirmațiile reclamanților, există un asemenea temei juridic, trebuie să se examineze de asemenea, pe de o parte, dacă emitenții actelor respective nu au săvârșit o eroare vădită de apreciere considerând că faptele din prezenta cauză justificau recurgerea la acest temei juridic pentru adoptarea acestor acte și, pe de altă parte, dacă aceiași emitenți au furnizat în această privință o motivare suficientă. Aceste chestiuni ar putea, eventual, să fie pertinente numai în cadrul examinării celui de al doilea și a celui de al treilea motiv.
- 83 În al doilea rând, trebuie amintit că, pe de o parte, primul dintre actele atacate (Decizia 2012/97) a prelungit, în esență, durata de validitate a Deciziei 2011/101 și a înlocuit anexa la această din urmă decizie, care conținea numele persoanelor și entităților vizate de măsurile restrictive pe care le institua, pe de altă parte, al doilea dintre actele atacate (Regulamentul de punere în aplicare nr. 151/2012) a înlocuit anexa III la Regulamentul nr. 314/2004, care conținea numele persoanelor și entităților vizate de înghețarea fondurilor și a resurselor economice, instituită de acest regulament, și, în sfârșit, al treilea dintre actele atacate (Decizia de punere în aplicare 2012/124) a modificat includerea numelui celui de al șazecilea reclamant, domnul Cephass George Msipa, în modul în care se procedase în anexa la Decizia 2011/101, astfel cum a fost înlocuită prin Decizia 2012/97. Cu alte cuvinte, în cele trei cazuri este vorba de acte care modifică un act anterior.
- 84 În această privință, trebuie să se observe că expresia „persoane fizice sau juridice ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe”, astfel cum este menționată de reclamanți în argumentarea lor rezumată la punctul 81 de mai sus, figurează numai în textul Deciziei 2011/101 (a se vedea punctele 7 și 8 de mai sus). În schimb, după cum s-a arătat la punctul 4 de mai sus, înghețarea fondurilor și a resurselor economice instituită prin Regulamentul nr. 314/2004 privește, potrivit textului articolului 6 alineatul (1) din acesta, numai „fondurile sau resursele economice care aparțin membrilor guvernului din Zimbabwe și persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor asociate acestora”.
- 85 Rezultă că, prin intermediul prezentului motiv, se ridică chestiuni diferite în ceea ce privește, pe de o parte, primul și al treilea act atacat, care modifică Decizia 2011/101 și, pe de altă parte, al doilea act atacat, care modifică Regulamentul nr. 314/2004.
- 86 În primul caz, chestiunea care se ridică este, în esență, aceea dacă articolul 29 UE, menționat ca temei juridic al Deciziei 2012/97 (ca și Decizia 2011/101 modificată de aceasta), constituie un temei juridic adecvat pentru a justifica adoptarea măsurilor restrictive menționate în această ultimă decizie în

privința „persoanelor fizice sau juridice ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe”. În această privință, trebuie să se observe că, în cazul unui răspuns negativ la această chestiune, ar rezulta în mod logic că și Decizia 2011/101 ar fi lipsită de temei juridic legal în ceea ce privește persoanele încadrate în categoria sus-menționată. Așadar, trebuie să se concluzioneze că, prin intermediul prezentului motiv, reclamantii invocă de asemenea implicit, însă în mod clar, o excepție de nelegalitate împotriva Deciziei 2011/101. Din articolul 277 TFUE rezultă că reclamantii au dreptul să invoce o asemenea excepție chiar și atunci când cererea de anulare a acestei decizii ar fi admisibilă, iar aceștia nu ar fi procedat în acest sens (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea Curții din 10 iulie 2003, Comisia/BCE, C-11/00, Rec., p. I-7147, punctele 74-78, Hotărârea Curții din 15 mai 2008, Spania/Consiliul, C-442/04, Rep., p. I-3517, punctul 22, și Hotărârea Curții din 20 mai 2008, Comisia/Consiliul, C-91/05, Rep., p. I-3651, punctele 29-34).

87 În al doilea caz, în speță cel al Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012, chestiunea care se ridică este aceea a existenței unui temei juridic care justifică modificarea Regulamentului nr. 314/2004 în vederea includerii în anexa III la acesta, care conține numele persoanelor și entităților ale căror fonduri sunt înghețate, a numelor persoanelor sau entităților care au fost incluse în anexa la Decizia 2011/101, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2012/97, pentru motivul că ar fi desfășurat activități care aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe, în timp ce, potrivit articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004, acest regulament prevede numai înghețarea fondurilor și a resurselor economice care aparțin membrilor guvernului din Zimbabwe și persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor asociate acestora.

88 Prin urmare, aceste două chestiuni trebuie examinate succesiv.

Cu privire la temeiul juridic al Deciziilor 2011/101 și 2012/97 și al Deciziei de punere în aplicare 2012/124

89 Reclamantii invocă trei argumente strâns legate care pot fi interpretate doar în sensul că pun în discuție competența Consiliului de a adopta, în temeiul articolului 29 UE, Deciziile 2011/101 și 2012/97 în privința persoanelor care au desfășurat activități care aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe.

90 În primul rând, aceștia susțin că, deși sprijinirea democrației, a statului de drept și a drepturilor omului (precum și combaterea terorismului) sunt obiective legitime ale politicii externe și de securitate comună (PESC), Consiliul și Comisia nu au competența generală de a legisla în materie penală sau civilă. Competența lor în acest domeniu ar fi strict limitată și definită la articolele 82 TFUE-86 TFUE, iar din articolul 40 TUE ar rezulta că nu trebuie să o depășească. Astfel, potrivit reclamantilor, deși Uniunea poate adopta norme minimale privind definirea infracțiunilor în domeniul criminalității transfrontaliere grave și poate armoniza legislațiile naționale pentru a garanta o punere în aplicare efectivă a unei politici a Uniunii, nici Consiliul și nici Comisia nu au competența de a se prevala de PESC pentru a impune o măsură de înghețare a fondurilor sau o interdicție de călătorie în cazul unor persoane doar pentru motivul că ar fi fost pretins implicate în activități infracționale în trecut.

91 În al doilea rând, potrivit reclamantilor, este necesară o legătură clară și evidentă între persoanele supuse măsurilor restrictive și obiectivele legitime ale PESC urmărite de Uniune în privința unui stat terț. Or, nu ar exista nicio legătură între persoane acuzate că au săvârșit infracțiuni grave în trecut și un anumit obiectiv legitim al PESC. Nu s-ar fi explicat modul în care impunerea unei măsuri de înghețare a fondurilor sau de interdicție a călătoriilor în privința acestor persoane, cărora nu li s-ar fi imputat că au avut legături cu guvernul actual din Zimbabwe, poate permite realizarea unui anumit obiectiv legitim. Reclamantii încadrați în această din urmă categorie nu ar fi nici teroriști susceptibili

să își pună fondurile și resursele economice în serviciul unor activități teroriste internaționale, nici persoane responsabile sau care dețin o prerogativă de control în privința unei politici oarecare puse în aplicare de guvernul din Zimbabwe.

- 92 În al treilea rând, Consiliul ar avea obligația, atunci când adoptă măsuri restrictive, să explice modul în care aceste măsuri ar fi adecvate și proporționale pentru a atinge un obiectiv legitim. Or, în speță, nu ar fi fost oferită nicio justificare legitimă de politică externă pentru impunerea unor măsuri restrictive în privința actorilor nestatali din Zimbabwe, care ar fi săvârșit infracțiuni grave în trecut. Mai mult, nu s-ar fi explicat modul în care aplicarea unei măsuri de înghețare a fondurilor sau de interzicere a călătoriilor în cazul unor persoane care nu au nicio responsabilitate sau influență asupra politicii guvernului de unitate națională aflat la putere în Zimbabwe la momentul adoptării actelor atacate ar constitui un mod adecvat și proporțional pentru a atinge unui anumit obiectiv legitim.
- 93 Trebuie arătat că, din coroborarea articolelor 21 TUE și 29 TUE, al căror text este amintit la punctul 78 de mai sus și, respectiv, la punctul 76 de mai sus, reiese că adoptarea măsurilor care urmăresc să promoveze în întreaga lume și, prin urmare, în Zimbabwe, democrația, statul de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate face obiectul unei decizii întemeiate pe articolul 29 TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 28 mai 2013, Al Matri/Consiliul, T-200/11, nepublicată în Repertoriu, punctul 46). Astfel, prin intermediul argumentației rezumate mai sus, reclamantii nu contestă în general această concluzie, ci susțin numai că măsuri restrictive precum cele în discuție în prezenta cauză, adoptate în privința unor persoane și entități numai pe baza acțiunilor lor ilicite, de natură pretins infracțională, nu se încadrează printre măsurile care pot fi adoptate în temeiul articolului 29 TFUE. Tot potrivit reclamantilor, asemenea acțiuni ilicite pot cel mult să fie vizate de măsuri adoptate în temeiul dispozițiilor referitoare la cooperarea judiciară în materie penală, reglementată la articolele 82 TFUE-86 TFUE.
- 94 Aceste argumente ale reclamantilor nu iau însă în considerare contextul în care se înscriu activitățile care aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe precum cele imputate persoanelor ale căror nume au fost incluse pe lista din anexa I la Decizia 2011/101. Prin urmare, trebuie amintit acest context, astfel cum reiese din considerentele Deciziei 2011/101 și din actele care au precedat-o.
- 95 În acest sens, considerentul (1) al Poziției comune 2002/145, în speță prima poziție comună adoptată în privința Zimbabwe (a se vedea punctul 1 de mai sus), menționează următoarele:
- „La 28 ianuarie 2002, Consiliul și-a exprimat profunda preocupare față de situația din Zimbabwe, în special escaladarea recentă a violenței, măsurile de intimidare a opozanților politici și hărțuirea presei independente. Consiliul a luat notă că guvernul din Zimbabwe nu a luat nicio măsură concretă pentru ameliorarea situației, astfel cum l-a invitat în acest sens Consiliul European de la Laeken din decembrie 2001.” [traducere neoficială]
- 96 Poziția 2002/145 a fost modificată și prelungită prin Poziția comună 2003/115. Considerentul (2) al acesteia din urmă are următorul cuprins:
- „Situația din Zimbabwe s-a degradat în continuare, iar în țară continuă să se producă atingeri grave drepturilor omului și libertății de exprimare și de asociere, precum și libertății de întrunire pașnică.” [traducere neoficială]
- 97 Poziția comună 2004/161, care a abrogat și a înlocuit Poziția comună 2002/145, se referă de asemenea, în considerentul (6), la „degradarea constantă a situației drepturilor omului din Zimbabwe”, care ar justifica reînnoirea măsurilor restrictive adoptate de Uniune în privința acestei țări pentru o perioadă de încă 12 luni. Potrivit considerentului (7) al aceleiași poziții comune, „[a]ceste măsuri restrictive vizează încurajarea persoanelor care fac obiectul acestora să respingă politicile al căror efect este suprimarea drepturilor omului și a libertății de exprimare și care împiedică buna guvernare”.

- 98 Consiliul a considerat în mod vizibil că situația din Zimbabwe nu se ameliorase, din moment ce, astfel cum s-a arătat la punctul 3 de mai sus, a prelungit în mod succesiv durata de validitate a Poziției comune 2004/161 până la 20 februarie 2009, „[a]vând în vedere situația din Zimbabwe”, după cum arată în mod stereotip diferitele poziții comune prin care au fost efectuate aceste prelungiri.
- 99 În anul 2008, în Zimbabwe au avut loc alegeri. Astfel cum amintește Consiliul, într-o declarație din 22 iunie 2008, Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru PESC s-a referit la „campania sistematică inacceptabilă de violență, de obstrucționare și de intimidare desfășurată de autoritățile din Zimbabwe de câteva săptămâni” și a considerat că, „[i]n aceste condiții, aceste alegeri au devenit, astfel, o parodie de democrație”.
- 100 Astfel cum amintește și Consiliul, fără a fi contrazis de reclamanți, în vederea concilierii cu opoziția a partidului aflat la putere în Zimbabwe, în speță ZANU-PF, la 15 septembrie 2008, a fost semnat între acestea un acord politic global (Global Political Agreement, denumit în continuare „GPA”) care prevede printre altele numirea unui nou guvern de unitate națională care să cuprindă, în afară de membrii propuși de ZANU-PF, aflat deja la putere înainte de numirea acestui guvern, membrii propuși de opoziție. Domnul Robert Mugabe a rămas președintele Zimbabwe. În final, acest guvern a fost constituit la 9 februarie 2009, însă, potrivit Consiliului, anii următori au fost marcați de o luptă pentru putere între ZANU-PF și partidele din opoziție. În cadrul acestei lupte, domnul Robert Mugabe ar fi continuat să beneficieze de susținerea aparatului de securitate din Zimbabwe, care include armata, serviciul de informații, poliția și sistemul penitenciar al țării. Organul care coordonează acest aparat, în speță Joint Operations Command (Comandamentul comun al operațiunilor) ar fi în mare parte răspunzător pentru violențele din timpul alegerilor din anul 2008, iar persoanele care au făcut parte din acesta în anul 2008 și-ar menține încă funcțiile.
- 101 Poziția comună 2009/68/PESC din 26 ianuarie 2009 de reînnoire a măsurilor restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 23, p. 43) a prelungit durata de validitate a Poziției comune 2004/161 cu încă un an, până la 20 februarie 2010. Considerentul (3) al Poziției comune 2009/68 arată că această prelungire a intervenit „[a]vând în vedere situația din Zimbabwe, în special actele de violență organizate și săvârșite de către autoritățile zimbabweene și blocarea în continuare a punerii în aplicare a acordului politic semnat la 15 septembrie 2008”. De asemenea Decizia 2010/92 care a prelungit durata de validitate a Poziției comune 2004/161 până la 20 februarie 2011 se referă, în considerentul (3), la „lipsa progreselor privind punerea în aplicare” a GPA.
- 102 În acest context trebuie plasată menționarea, în cuprinsul articolelor 4 și 5 din Decizia 2011/101 (a se vedea punctele 7 și 8 de mai sus), a persoanelor „ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe”. Din ea rezultă că această mențiune nu vizează orice activitate infracțională care poate fi încadrată în domeniul dreptului penal, chiar civil, obișnuit. Ea vizează, în mod evident, acțiunile ilicite ale persoanelor care au săvârșit acte care au determinat Consiliul să impute persoanelor din conducerea Zimbabwe o „escaladare[... a] violenței”, „[m]ăsuri[...] de intimidare a opozanților politici și hărțuirea presei independente” (a se vedea punctul 96 de mai sus), „atingeri grave drepturilor omului și libertății de exprimare și de asociere, precum și libertății de reuniune pașnică” în țară (punctul 96 de mai sus) sau chiar o „campani[e] sistematică inacceptabilă de violență, de obstrucționare și de intimidare desfășurată de autoritățile din Zimbabwe” (punctul 99 de mai sus).
- 103 Aceste considerații sunt confirmate de modul de redactare a articolelor 4 și 5 din Decizia 2011/101. Astfel, deși în mod evident activitățile infracționale pot aduce atingere în mod grav drepturilor persoanelor care sunt victimele acestora, este dificil să se poată preconiza că acestea pot aduce atingere democrației însăși sau statului de drept, în lipsa unei legături coluzive între persoanele direct implicate în aceste acțiuni ilicite și cel puțin o parte dintre persoanele din conducerea țării respective.

- 104 Trebuie de asemenea să se arate că GPA și formarea guvernului cunoscut drept de unitate națională nu au avut ca efect îndepărtarea totală de la putere a persoanelor din conducerea Zimbabwe vizate de acuzațiile rezumate mai sus (a se vedea în acest sens și punctul 109 de mai jos). Cel mult, aceasta a condus la împărțirea puterii între aceleași persoane din conducere și partidele din fosta opoziție.
- 105 În aceste condiții, Tribunalul consideră că articolul 29 TUE constituie un temei juridic adecvat pentru adoptarea unei decizii precum Deciziile 2011/101 și 2012/97 în privința persoanelor menționate la punctul 102 de mai sus. Spre deosebire de cele susținute de reclamanți, măsurile restrictive vizate de aceste două decizii nu au fost impuse persoanelor respective pentru motivul pretensei lor implicări în anumite activități infracționale, ci din cauza acțiunilor lor ilicite invocate care, încadrându-se deopotrivă și foarte probabil în domeniul dreptului penal sau cel puțin în domeniul dreptului civil, se înscriau într-o strategie de intimidare și de încălcare sistematică a drepturilor fundamentale ale poporului zimbabwean, pe care Consiliul o impută persoanelor din conducerea acestei țări. Tocmai pentru acest ultim motiv persoanele cărora li s-au imputat aceste acțiuni ilicite puteau să facă în mod legitim obiectul unei măsuri precum cele din două decizii sus-menționate, adoptată în temeiul articolului 29 TUE.
- 106 Tot pentru acest motiv există o legătură, ca cea amintită de reclamanți în argumentația lor rezumată la punctul 91 de mai sus, între acțiunile ilicite ale acestor persoane și obiectivele legitime ale PESC, enumerate la articolul 21 TFUE. Având în vedere obiectivul măsurilor restrictive în discuție, reînnoite prin Decizia 2011/101 (a se vedea punctul 97 de mai sus), era pe deplin rezonabilă includerea, printre persoanele vizate de acestea, a pretenșilor autori ai violențelor și ai intimidării pentru care, în opinia Consiliului, persoanele din conducerea Zimbabwe trebuiau să își asume răspunderea pe plan politic, iar nu numai a acestor din urmă persoane din conducere. Astfel, independent de orice acțiune penală, chiar civilă, care poate fi inițiată împotriva persoanelor pretins implicate în violențele invocate, era legitimă și conformă obiectivelor PESC adoptarea unor măsuri prin care să se încurajeze, inclusiv în ceea ce privește aceste persoane, „resping[erea] politicil[or] al căror efect este suprimarea drepturilor omului și a libertății de exprimare și care împiedică buna guvernare” ceea ce, în cazul lor, ar presupune ca ele să se abțină de la orice acțiune analogă în viitor.
- 107 În ceea ce privește argumentul reclamanților rezumat la punctul 92 de mai sus, trebuie să se arate că, în realitate, acesta nu se referă la temeiul juridic al actelor atacate, ci prin intermediul său este invocată nemotivarea actelor respective. Chiar independent de această observație, este suficient să se arate că, astfel cum reiese din considerațiile aflate la originea diferitor acte prin care au fost instituite și au fost prelungite măsurile restrictive în discuție, amintite la punctele 95-101 de mai sus și astfel cum se va arăta mai jos în cadrul analizei celui de al treilea motiv, Consiliul a efectuat o prezentare suficientă a motivelor care l-au determinat să includă printre persoanele vizate de măsurile respective pe cele vizate în cadrul prezentului motiv.
- 108 Reclamanții susțin și că, în orice caz, măsurile restrictive contestate nu sunt adecvate pentru a atinge în mod proporțional un anumit obiectiv legitim. În această privință, reclamanții invocă cinci argumente. În primul rând, deși aceste măsuri ar viza punctual membrii guvernului actual, ele s-ar concentra în întregime pe chestiuni privind guvernul anterior al Zimbabwe, iar nu cel care ar fi la putere ca urmare a aplicării GPA. În definitiv, acest din urmă guvern (cunoscut drept „de unitate națională”) ar fi susținut de Uniune, care ar fi inițiat un dialog cu acesta. În al doilea rând, activitățile și infracțiunile imputate reclamanților s-ar raporta, în anumite cazuri, la perioada anterioară formării guvernului de unitate națională. În al treilea rând, impunerea unei măsuri de înghețare a fondurilor sau de interdicere a călătoriilor în cazul persoanelor care nu au legături cu guvernul sau care nu participă la politicile pe care acesta le pune în aplicare ori pe care nu le controlează nu ar putea în niciun caz să contribuie la un anumit obiectiv legitim al PESC. În al patrulea rând, Regatul Unit, care ar fi propus adăugarea unor persoane pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție, ar aplica o strategie prin care urmărește să mențină presiunea asupra extremiștilor. Or, acesta nu ar fi un obiectiv oficial al PESC și nu ar putea justifica extinderea măsurilor restrictive la actori nestatali ai Zimbabwe

despre care se pretinde că ar fi desfășurat în trecut activități infracționale. În al cincilea rând, chiar dacă măsurile contestate ar fi adecvate, ele ar rămâne disproportionale pentru considerațiile expuse în cadrul celui de al cincilea motiv.

- 109 Ultimul dintre aceste cinci argumente constă numai într-o simplă trimitere la argumentația invocată de reclamantii în susținerea celui de al cincilea motiv, examinat la punctele 285-302 de mai jos. În ceea ce privește celelalte patru argumente, în mod evident acestea pornesc de la premisa că formarea guvernului cunoscut drept de unitate națională, astfel cum prevedea GPA, a avut ca efect o schimbare totală a persoanelor din conducerea Zimbabwe. Or, astfel cum s-a arătat la punctul 100 de mai sus, această schimbare nu a avut loc. Deși, desigur, guvernul de unitate națională cuprindea în cadrul său reprezentanți ai opoziției, acesta cuprinde și reprezentanți ai ZANU-PF, cu alte cuvinte partidul aflat la putere în timpul când au avut loc violențele, intimidarea și încălcările drepturilor fundamentale invocate de Consiliu în diferite poziții comune și decizii referitoare la Zimbabwe, amintite mai sus. Astfel, după cum reiese din răspunsul Consiliului la una dintre întrebările care i-au fost adresate de Tribunal în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, în esență, membrii guvernului de unitate națională propuși de ZANU-PF erau deja membri ai guvernului anterior. În plus, președintele Zimbabwe, domnul Robert Mugabe, a continuat să își exercite mandatul.
- 110 În aceste condiții, spre deosebire de cele ce par să considere reclamantii, nu poate fi vorba despre o schimbare radicală și completă a persoanelor din conducerea Zimbabwe ca urmare a formării guvernului de unitate națională în conformitate cu GPA. Astfel, Consiliului îi era permis, chiar după formarea acestui guvern, să adopte în temeiul articolului 29 TFUE, o decizie care prevede măsuri restrictive atât împotriva persoanelor din conducerea actuală a Zimbabwe, care făceau deja parte din categoria persoanelor din conducerea anterioară a acestei țări, sau a asociaților acestora, cât și împotriva persoanelor care au desfășurat activități care aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe. Această concluzie este valabilă cu atât mai mult cu cât, astfel cum reiese din considerentele Poziției comune 2009/68 și Deciziei 2010/92, amintite la punctul 101 de mai sus, Consiliul a apreciat că punerea în aplicare a GPA făcea obiectul unei „bloc[ări] în continuare” și se caracteriza printr-o „lips[ă] a progreselor”.
- 111 Mai mult, în ceea ce privește în mod specific al patrulea argument, care se referă la o strategie pretins diferită a Regatului Unit, acesta se întemeiază pe un raport al unui comitet parlamentar din acest stat membru, anexat de reclamantii la cererea lor introductivă. În această privință, trebuie să se arate că, astfel cum subliniază în esență Consiliul, este necesar ca legalitatea actelor atacate să fie apreciată pe baza motivelor pe care le expun ei înșiși, iar nu pe baza pretinselor aprecieri ale guvernului Regatului Unit care l-ar fi determinat să își exprime consimțământul pentru actele respective. Această concluzie este valabilă cu atât mai mult cu cât, după cum subliniază și Consiliul, în mod evident, aceste acte nu au fost adoptate numai de Regatul Unit, ci de toți reprezentanții statelor membre reuniți în cadrul Consiliului.
- 112 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se concluzioneze că articolul 29 TUE a constituit un temei juridic adecvat pentru adoptarea atât a Deciziei 2012/97, cât și, de altfel, a Deciziei 2011/101, pe care această decizie a modificat-o. Pe de altă parte, și Decizia de punere în aplicare 2012/124 a fost adoptată pe un temei juridic adecvat, în speță articolul 6 alineatul (1) din Decizia 2011/101.

Cu privire la temeiul juridic al Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012

- 113 Astfel cum s-a arătat deja (a se vedea punctul 80 de mai sus), Comisia a adoptat Regulamentul de punere în aplicare nr. 151/2012 în temeiul articolului 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004.

- 114 Mai întâi, trebuie să se constate că, prin termenii utilizați (a se vedea punctul 4 de mai sus), dispoziția în discuție vizează „deciziile adoptate privind anexa la Poziția comună 2004/161”. Or, astfel cum s-a arătat la punctul 6 de mai sus, Poziția comună 2004/161 a fost abrogată prin Decizia 2011/101.
- 115 Desigur, ar fi fost de dorit actualizarea textului articolului 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004 prin înlocuirea trimiterii la Poziția comună 2004/161, abrogată, cu o trimitere la Decizia 2011/101, care a înlocuit-o. Cu toate acestea, chiar în lipsa unei asemenea actualizări, este evident că dispoziția în discuție trebuie interpretată în sensul că privește deopotrivă orice decizie referitoare la o măsură, precum în speță Decizia 2011/101, care, abrogând Poziția comună 2004/161, a înlocuit-o și conține în esență dispoziții identice.
- 116 Astfel, o examinare comparativă a dispozițiilor celor două măsuri în discuție arată că articolele 1-5 din Decizia 2011/101 sunt, cu excepția câtorva modificări punctuale de natură secundară, identice cu articolele corespunzătoare din Poziția comună 2004/161, în versiunea în vigoare la momentul abrogării sale. Articolul 6 din Decizia 2011/101 reia, la alineatul (1), textul articolului 6 din Poziția comună 2004/161, însă conține și două noi alineate prin care urmărește să garanteze dreptul la apărare al persoanelor vizate de măsurile restrictive instituite. Un nou articol 7, care cuprinde precizări referitoare la anexa la Decizia 2011/101, în mod vizibil pentru garantarea respectării obligației de motivare, este intercalat între articolul 6 și articolul 8 din această decizie, al cărui text este identic cu cel al articolului 7 din Poziția comună 2004/161. Articolul 9 din Decizia 2011/101 cuprinde o singură dispoziție care abrogă Poziția comună 2004/161, în timp ce, în esență, ultimul articol (articolul 10) din Decizia 2011/101 nu conține un articol analog articolului 10 din Poziția comună 2004/161, însă acest din urmă articol prevede numai publicarea poziției comune în *Jurnalul Oficial*. Inexistența unei dispoziții analoge în textul Deciziei 2011/101 este determinată, cu siguranță, de faptul că publicarea sa în *Jurnalul Oficial* este prevăzută direct de articolul 297 alineatul (2) al doilea paragraf TFUE.
- 117 Interpretarea articolului 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004, în sensul că acesta vizează și deciziile adoptate privind anexa la Decizia 2011/101, este confirmată de considerentul (5) al acestei din urmă decizii, adoptată, trebuie amintit, de Consiliu, care este în aceeași timp emitentul Regulamentului nr. 314/2004. Acest considerent menționează că „[m]ăsurile de punere în aplicare [din Decizia 2011/101] ale Uniunii sunt prevăzute în Regulamentul [...] nr. 314/2004”.
- 118 Așadar, trebuie să se concluzioneze că articolul 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004 constituie un temei juridic adecvat pentru adoptarea unui regulament de punere în aplicare precum Regulamentul nr. 151/2012, pe baza unei decizii de modificare a anexei I la Decizia 2011/101. În continuare, trebuie să se examineze chestiunea menționată la punctul 87 de mai sus, cu alte cuvinte dacă o asemenea modificare poate avea ca efect supunerea la măsurile restrictive prevăzute de Regulamentul nr. 314/2004 a persoanelor cărora li se impută că au desfășurat activități care aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe, în timp ce, potrivit articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004, acest regulament prevede numai înghețarea fondurilor și a resurselor economice care aparțin membrilor guvernului din Zimbabwe și persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor asociate acestora.
- 119 Trebuie amintit că Regulamentul nr. 314/2004 a fost adoptat în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE. Reclamanții amintesc jurisprudența Curții potrivit căreia, pentru a putea fi adoptate în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE ca măsuri restrictive care afectează țări terțe, măsurile împotriva persoanelor fizice trebuie să vizeze numai conducătorii țărilor respective și persoanele care sunt asociate acestor conducători (Hotărârea Curții din 3 septembrie 2008, Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, C-402/05 P și C-415/05 P, Rep., p. I-6351, punctul 166, și Hotărârea Curții din 13 martie 2012, Tay Za/Consiliul, C-376/10 P, punctul 63).
- 120 Reclamanții adaugă că, în Propunerea de regulament COM(2009) 395 final a Consiliului din 29 iulie 2009 privind modificarea Regulamentului nr. 314/2004, Comisia a recunoscut în mod expres că articolele 60 CE și 301 CE nu erau suficiente pentru a impune măsuri restrictive unor persoane care

nu aveau legături cu guvernul și că era necesară modificarea Regulamentului nr. 314/2004 pentru a impune măsuri restrictive unor persoane și entități cărora nu li se imputase că ar fi membri ai guvernului din Zimbabwe sau asociate acestuia. Totuși, propunerea menționată nu ar fi fost niciodată adoptată, iar măsurile restrictive instituite prin Regulamentul nr. 314/2004 ar continua să fie întemeiate pe articolele 60 CE și 301 CE.

- 121 Consiliul răspunde că Decizia 2011/101 a fost adoptată după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona și că, după acest moment, ar fi permisă adoptarea, în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, a unor măsuri restrictive care vizează persoane fizice sau juridice, grupuri sau entități fără caracter statal, care nu au legături cu regimul aflat la putere într-o țară terță. Dezvoltarea care constituie intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona ar avea semnificația că propunerea Comisiei, amintită de reclamant, ar fi depășită de evenimente. La rândul său, Comisia invocă articolul 215 alineatul (2) TFUE în argumentație și susține că această dispoziție constituie un temei juridic adecvat pentru impunerea unor măsuri restrictive împotriva unor persoane sau entități, altele decât persoanele din conducerea țărilor terțe, și cele care sunt asociate acestor persoane.
- 122 Desigur, este exact, astfel cum Curtea a constatat în Hotărârea din 19 iulie 2012, Parlamentul/Consiliul (C-130/10, punctul 51), că, în urma modificărilor intervenite în dreptul primar după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, conținutul articolului 60 CE, referitor la măsurile restrictive în privința circulației capitalurilor și a plăților, și cel al articolului 301 CE, referitor la întreruperea sau reducerea, în tot sau în parte, a relațiilor economice cu unul sau mai multe state terțe, se reflectă în articolul 215 TFUE. Curtea a confirmat de asemenea că articolul 215 alineatul (2) TFUE permite Consiliului să adopte măsuri restrictive împotriva unor persoane fizice sau juridice, grupuri sau entități fără caracter statal, și anume măsuri care, înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, impuneau includerea în egală măsură a articolului 308 CE în temeiul lor juridic, dacă destinatarii lor nu aveau nicio legătură cu regimul aflat la conducerea unui stat terț (Hotărârea Parlamentul/Consiliul, citată anterior, punctul 53).
- 123 Totuși, aceste considerații demonstrează numai că, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Consiliul dispunea de un temei juridic adecvat, constituit de articolul 215 alineatul (2) TFUE, care îi permitea să adopte un regulament care impune măsuri restrictive în privința persoanelor fizice sau juridice din Zimbabwe care nu au legături cu persoanele din conducerea acestui stat terț. Or, trebuie să se constate că nu a fost adoptat niciun regulament având o asemenea natură. Regulamentul nr. 314/2004 continuă să se refere, în articolul 6 alineatul (1), „[la] membri[i] guvernului din Zimbabwe și [la] persoanel[e] fizice sau juridice, entitățile[e] sau organismel[e] asociate acestora care sunt enumerate în anexa III”.
- 124 Pe de altă parte, trebuie să se recurgă la o interpretare a articolului 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004 conformă cu dispoziția sus-menționată a articolului 6 alineatul (1) din același regulament și să se concluzioneze astfel că, prin intermediul unui regulament de punere în aplicare, Comisia are posibilitatea să modifice anexa III la Regulamentul nr. 314/2004 numai dacă persoanele ale căror nume trebuiau să fie incluse în anexa respectivă puteau fi calificate fie drept membri ai guvernului din Zimbabwe, fie drept persoane asociate acestora.
- 125 Prin urmare, trebuie să se examineze în special chestiunea dacă persoanele menționate în anexa I la Decizia 2011/101 pentru motivul că ar fi desfășurat activități care aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe pot fi considerate că se încadrează în categoria persoanelor asociate membrilor guvernului din Zimbabwe. În mod evident, dacă una sau mai multe asemenea persoane sunt în același timp membri ai guvernului din Zimbabwe, nimic nu împiedică includerea numelor lor, în temeiul unui regulament de punere în aplicare adoptat în temeiul articolului 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004, pe lista cuprinsă în anexa III la acest regulament, calitatea lor de membru al guvernului fiind deja suficientă pentru a justifica această includere.

- 126 Pentru a sublinia mai bine noțiunea „asociat” al persoanelor din conducerea unei țări terțe, astfel cum este utilizată în jurisprudența Curții citată la punctul 119 de mai sus, sunt necesare anumite precizări cu privire la cauzele care au determinat această jurisprudență. În cauzele în care s-a pronunțat Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, punctul 119 de mai sus, a fost vorba, după cum Curtea a constatat la punctul 167 din această hotărâre, despre măsuri restrictive caracterizate de lipsa oricărei legături cu regimul aflat la conducerea unei țări terțe. Concret, a fost vorba despre măsuri îndreptate direct împotriva lui Osama ben Laden, a rețelei Al-Qaida, precum și a persoanelor și entităților asociate acestora, ca urmare a prăbușirii regimului talibanilor în Afganistan.
- 127 În cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Tay Za/Consiliul, punctul 119 de mai sus, persoana supusă măsurilor restrictive era un membru al familiei administratorului unei întreprinderi din Myanmar. Potrivit Curții, nu se poate exclude ca administratorii anumitor întreprinderi să poată face obiectul unor măsuri restrictive adoptate în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE, dacă se stabilește că sunt asociați conducătorilor Republicii Uniunii Myanmar sau că activitățile acestor întreprinderi se află sub controlul acestor conducători (Hotărârea Tay Za/Consiliul, punctul 119 de mai sus, punctul 55). Cu toate acestea, Curtea a exclus aplicarea unor asemenea măsuri în privința unor persoane fizice pentru singurul motiv al legăturii lor familiale cu persoane asociate conducătorilor țării terțe vizate și independent de comportamentul personal (Hotărârea Tay Za/Consiliul, punctul 119 de mai sus, punctul 66).
- 128 Niciunul dintre aceste două cazuri nu este însă comparabil cu împrejurările din prezenta cauză. Spre deosebire de situația din cauzele în care s-a pronunțat Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, punctul 119 de mai sus, în speță, pentru motivele arătate la punctul 109 de mai sus, nu este vorba despre o „prăbușire” a regimului care s-a aflat la putere în Zimbabwe la momentul în care au avut loc violențele, intimidările și încălcările drepturilor fundamentale ale poporului zimbabwean invocate de Consiliu pentru a justifica adoptarea măsurilor restrictive în litigiu. În ceea ce privește Hotărârea Tay Za/Consiliul, punctul 109 de mai sus, este suficient să se arate că, în speță, nu este nicidecum vorba despre persoane supuse unor măsuri restrictive pentru motivul că sunt membre ale familiei asociaților unor persoane din conducerea unui stat terț.
- 129 Rezultă că niciun element din jurisprudența Curții examinată mai sus nu se opune faptului ca persoanele ale căror nume au fost incluse în anexa I la Decizia 2012/97 pentru motivul că activitățile lor ar aduce atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe să fie considerate că fac parte din categoria „persoanelor [...] asociate [membrilor guvernului din Zimbabwe]” în sensul articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004. Ele trebuie calificate astfel, având în vedere constatările și considerațiile cuprinse la punctele 105, 106, 109 și 110 de mai sus.
- 130 Cu alte cuvinte, trebuie să se concluzioneze că, în împrejurările specifice Zimbabwe, astfel cum rezultă din constatările cuprinse la punctele 95-104 de mai sus, „persoane[le] fizice ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe” și persoanele juridice, entitățile sau organismele aparținând acestor persoane fizice, amintite global la articolele 4 și 5 din Decizia 2011/101, nu trebuie diferențiate de persoanele asociate membrilor guvernului din Zimbabwe și de persoanele juridice, entitățile sau organismele aparținând unor asemenea persoane asociate, ci, în realitate, constituie o categorie specială de asemenea persoane asociate.
- 131 Desigur, este exact că, la prima vedere, textul celor două dispoziții menționate mai sus, prin utilizarea termenilor „precum și” și „altor persoane” pare să pledeze în favoarea unei concluzii contrare. Totuși, având în vedere contextul care a determinat adoptarea și prelungirea, pentru o perioadă foarte lungă, a unor măsuri restrictive în privința Zimbabwe, astfel cum se arată la punctele 95-104 de mai sus, nu

poate fi admisă o interpretare a articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004 care ar conduce la concluzia că măsurile restrictive prevăzute în acest regulament nu pot fi impuse persoanelor vizate la punctul 129 de mai sus.

- 132 Astfel, ar fi paradoxal să se admită că măsurile restrictive prevăzute de Regulamentul nr. 314/2004 pot fi adoptate în privința membrilor familiilor persoanelor din conducerea Zimbabwe (a se vedea în acest sens Hotărârea Tay Za/Consiliul, punctul 119 de mai sus, punctul 63 și jurisprudența citată) pentru unicul motiv că au calitatea de asociați ai acestor persoane din conducere și fără să fie necesară imputarea în privința lor a unui comportament specific care să aducă atingere democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept, și de a exclude în același timp adoptarea unor asemenea măsuri în privința persoanelor care au constituit adevăratele instrumente de aplicare a politicii de violență, de intimidare și de încălcare a drepturilor fundamentale, astfel cum se impută acestor persoane din conducere de către Uniune. În acest fel, calificarea drept „asociați” ai persoanelor din conducerea Zimbabwe este justificată suplimentar în cazul acestor din urmă persoane decât în cazul membrilor de familie a persoanelor din conducere sus-menționate.
- 133 Rezultă că articolul 11 litera (b) din Regulamentul nr. 314/2004 a constituit un temei juridic adecvat pentru adoptarea Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012 în privința tuturor persoanelor vizate de acesta din urmă.
- 134 Toate considerațiile de mai sus sunt confirmate în cadrul examinării motivelor expuse pentru includerea în anexa I la Decizia 2011/101, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2012/97, a numelor reclamanților enumerate în nota de subsol 33 din cererea introductivă. În această privință, trebuie să se arate că, astfel cum Consiliul subliniază în mod întemeiat, cea mai mare parte a reclamanților care sunt vizați ocupau poziții care permiteau calificarea acestora drept persoane din conducerea Zimbabwe sau asociați ai acestora și justificarea, în acest sens, pentru acest unic motiv, a includerii lor în anexa respectivă. Totuși, independent de această observație, trebuie să se constate că, în toate cazurile, din scurta descriere a comportamentului ce le este imputat reiese că este vorba despre activități care prezintă o legătură evidentă cu politica de violență, de intimidare și de încălcare a drepturilor fundamentale ale poporului zimbabwean, după cum este imputată de Uniune persoanelor din conducerea acestui stat.
- 135 Astfel, de exemplu, în cazurile domnilor Joseph Chinotimba (al cincisprezecelea reclamant) și Gilbert Moyo (al cincizeci și patrulea reclamant), acestora le este imputată o participare la actele de violență în timpul alegerilor din anul 2008. În ceea ce privește al treizecilea reclamant, domnul Nolbert Kunonga, în cazul său se menționează, în anexa I la Decizia 2011/101, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2012/97, următoarele: „Episcop anglican autoproclamat. Susținător vehement al regimului. Adepții lui au fost susținuți de poliție în comiterea de acte de violență împotriva susținătorilor bisericii în 2011”. Motivele arătate pentru includerea tuturor celorlalți reclamanți menționați în nota de subsol 33 din cererea introductivă au un conținut aproape analog.
- 136 Având în vedere toate aceste considerații, primul motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe la încălcarea obligației de motivare

- 137 Reclamanții susțin că, în timp ce, până în anul 2007, nu a fost expusă nicio motivare în privința măsurilor restrictive impuse în legătură cu situația din Zimbabwe, ulterior, Consiliul și Comisia au început să prezinte o anumită motivare. Cu toate acestea, în ceea ce îi privește, motivele prezentate în actele atacate nu ar fi conforme cu principiile rezultate din jurisprudență și ar consta în afirmații cu conținut general, fără a evidenția în mod clar și neechivoc rațiunile concrete și specifice pentru care s-ar fi considerat că fiecare dintre persoanele și entitățile în cauză ar trebui supusă măsurilor restrictive în discuție. Pentru persoana sau entitatea în cauză ar fi imposibil să cunoască motivul pentru care numele său a fost menținut pe lista persoanelor și a entităților supuse acestor măsuri

restrictive, în timp ce numele altor persoane sau entități ar fi fost retrase din aceasta, și să cunoască modul în care această persoană sau entitate ar putea obține în viitor radierea numelui său de pe această listă. În replică, reclamantul fac trimitere „cu titlu de exemplu” la mențiunile „foarte vagi și generale” referitoare la 39 dintre aceștia, astfel cum figurează în anexa I la Decizia 2011/101, înlocuită prin Decizia 2012/97.

- 138 Reclamantul adaugă că, potrivit jurisprudenței, o decizie care reînnoiește măsuri restrictive impuse anterior trebuie să indice motivele specifice și concrete pentru care autoritatea respectivă consideră, după reexaminare, că înghețarea fondurilor persoanei interesate este în continuare justificată. În speță, instituțiile pârâte nu s-ar fi conformat acestei obligații. Acestea nu ar fi indicat niciodată dacă și cu ce titlu ar considera că activitățile unuia sau ale altuia dintre reclamanți ar aduce în mod grav atingere democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe, chiar dacă ar fi adăugat, în privința reclamanților, afirmații complete noi despre activități infracționale grave, care, anterior, nu au fost invocate niciodată.
- 139 Obligațiile menționate mai sus ar fi cu atât mai pertinente în speță cu cât instituțiile pârâte ar fi încercat să justifice prelungirea măsurilor restrictive în discuție în privința reclamanților prin referirea la un comportament al acestora în trecut, aplicând astfel o „prezumție nedovedită” în privința aceluiași persoane în viitor. În acest context, reclamantul amintesc Hotărârea Tribunalului din 31 ianuarie 2007, Minin/Comisia (T-362/04, Rep., p. II-2003, punctul 72), și susțin că, precum în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, instituțiile pârâte ar fi trebuit să explice motivul pentru care aplicarea în cazul lor a măsurilor restrictive în discuție era necesară în continuare.
- 140 În sfârșit, reclamantul susțin că instituțiile pârâte au adoptat în privința lor decizia de a reînnoi măsurile restrictive în discuție pe baza unor motive nedivulgate. Aceste motive, divulgate pentru prima dată în memoriile în apărare, ar consta, în primul rând, într-o definiție, niciodată enunțată, a ceea ce instituțiile pârâte înțelegeau prin „asociere” cu guvernul din Zimbabwe, în al doilea rând, în expunerea aprecierilor potrivit cărora s-ar putea considera că fiecare dintre reclamanți împiedică sau că susține punerea în aplicare a GPA sau ca fiind în măsură să influențeze politica guvernului din Zimbabwe și, în al treilea rând, în prezumția potrivit căreia fiecare dintre reclamanți ar fi pe punctul de a recurge la violență cu ocazia alegerilor care trebuiau să aibă loc în Zimbabwe în anul 2013. În opinia reclamanților, instituțiile pârâte au emis ipoteze generale pe baza unor afirmații nefondate în ceea ce privește unele fapte de vinovăție care ar fi fost săvârșite în trecut și apartenența la un partid politic, ZANU-PF, la care aceștia aveau, în mod evident, dreptul de a fi membri.

Evocarea jurisprudenței pertinente

- 141 Potrivit unei jurisprudențe constante, obligația de a motiva un act cauzator de prejudiciu, care constituie un corolar al principiului respectării dreptului la apărare, are ca scop, pe de o parte, să furnizeze persoanei interesate indicații suficiente pentru a ști dacă actul este bine fundamentat sau dacă este, eventual, afectat de un viciu care permite contestarea validității sale în fața instanței Uniunii și, pe de altă parte, să dea posibilitatea acestei instanțe să își exercite controlul asupra legalității actului respectiv (a se vedea Hotărârea Curții din 15 noiembrie 2012, Consiliul/Bamba, C-417/11 P, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 142 Motivarea impusă la articolul 296 TFUE trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanei interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente să își exercite controlul (a se vedea Hotărârea Consiliul/Bamba, punctul 141 de mai sus, punctul 50 și jurisprudența citată). În special, motivarea unui act prin care se impune o măsură de înghețare a fondurilor trebuie să identifice motivele specifice și concrete pentru care emitentul acestui act consideră, în exercitarea puterii sale de apreciere discreționare, că persoana interesată trebuie să facă obiectul unei astfel de măsuri (Hotărârea Consiliul/Bamba, punctul 141 de mai sus, punctul 52).

- 143 Cu toate acestea, motivarea impusă de articolul 296 TFUE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și contextului în care actul a fost adoptat. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul destinatarilor sau al altor persoane vizate în mod direct și individual de actul respectiv de a primi explicații. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care caracterul suficient al unei motivări trebuie apreciat nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă. În special, pe de o parte, un act cauzator de prejudiciu este suficient motivat atunci când a intervenit într-un context cunoscut de persoana interesată, care îi permite acesteia să înțeleagă semnificația măsurii adoptate în privința sa (a se vedea Hotărârea Consiliul/Bamba, punctul 141 de mai sus, punctele 53 și 54 și jurisprudența citată).
- 144 Pentru a se pronunța asupra caracterului suficient sau insuficient al motivării actelor atacate în privința fiecăruia dintre reclamanții vizați de acestea, trebuie să se examineze, într-o primă etapă, dacă acestea conțin motive suficiente de natură generală care să justifice adoptarea și reînnoirea măsurilor restrictive având în vedere situația din Zimbabwe. În cazul în care această cerință a fost respectată, în continuare va trebui să se examineze dacă actele atacate conțin motive suficiente, specifice fiecărui reclamant, care să justifice impunerea sau reînnoirea măsurilor în discuție în cazul persoanei sau al entității în cauză.

Cu privire la motivele adoptării și reînnoirii măsurilor restrictive referitoare la Zimbabwe

- 145 Trebuie amintit că, în cazul tuturor reclamanților, actele atacate au reînnoit doar măsuri restrictive impuse anterior prin alte acte (a se vedea punctul 15 de mai sus). Rezultă fără îndoială că aceste acte au intervenit într-un context cunoscut de reclamanți. În special, se înscriu în acest context considerațiile și faptele amintite la punctele 95-104 de mai sus, precum și cele menționate la punctele 109 și 110 de mai sus, pe care reclamanții nu puteau să le ignore. Din acestea rezultă că, în cadrul analizării actelor atacate și a actelor care le-au precedat, amintite mai sus, reclamanții erau în măsură să înțeleagă motivele care au determinat Consiliul să instituie măsurile restrictive în privința categoriilor de persoane menționate la articolul 4 alineatul (1) și la articolul 5 alineatul (1) din Decizia 2011/101, precum și la articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004. Aceste motive permit reclamanților să conteste, după caz, temeinicia deciziei de instituire a unor asemenea măsuri referitoare la situația din Zimbabwe, iar Tribunalului să își exercite controlul de legalitate în această privință.
- 146 Aceași concluzie este valabilă și în cazul motivelor care justifică deciziile subsecvente prin care a fost prelungită durata de validitate a măsurilor în discuție. În special, faptele și considerațiile amintite la punctele 109 și 110 de mai sus, astfel cum rezultă din actele atacate și din cele care le-au precedat, permit să se înțeleagă motivele pentru care s-a decis, în pofida încheierii GPA și a formării ulterioare a unui guvern cunoscut drept de unitate națională, menținerea în vigoare a unor măsuri restrictive în privința persoanelor și a entităților având legături cu ZANU-PF, care, anterior, se aflase singur la putere, deși nu au fost instituite măsuri analoge în privința membrilor guvernului de unitate națională care nu erau membri ai guvernului anterior.

Cu privire la motivele specifice care justifică adoptarea și reînnoirea măsurilor restrictive în litigiu în privința fiecărui reclamant

- 147 În continuare, trebuie să se examineze dacă actele atacate conțin o motivare suficientă în ceea ce privește motivele specifice care au determinat instituțiile pârâte să considere că fiecare reclamant se încadra într-una sau în mai multe categorii de persoane în privința cărora se decisese impunerea de măsuri restrictive.

- 148 În această privință, mai întâi, trebuie respins ca lipsit total de relevanță în cadrul prezentei cauze argumentul reclamantilor întemeiat pe Hotărârea Minin/Comisia, punctul 139 de mai sus (punctul 72). Fragmentul din această hotărâre invocat de reclamanti nu privește chestiunea motivării regulamentelor în discuție în această cauză, ci chestiunea temeiului juridic al regulamentelor respective. În special, a fost vorba despre problema dacă articolele 60 CE și 301 CE puteau constitui un temei juridic adecvat pentru adoptarea acestor regulamente și, în acest context, de problema verificării dacă măsurile restrictive adoptate în privința reclamantului în cauza în discuție, în calitate de asociat al fostului președinte al Liberiei, Charles Taylor, urmăreau efectiv să întrerupă sau să reducă, în tot sau în parte, relațiile economice cu o țară terță, dat fiind că Charles Taylor fusese îndepărtat din funcția de președinte al Liberiei încă din luna august 2003, cu alte cuvinte înainte de adoptarea regulamentelor respective în această cauză (Hotărârea Minin/Comisia, punctul 139 de mai sus, punctele 70 și 71). În acest context se înscrie observația invocată de reclamanti, cuprinsă la punctul 72 din hotărârea menționată, conform căreia, „măsurile restrictive luate împotriva lui Charles Taylor și a asociațiilor săi rămân necesare pentru a-i împiedica pe aceștia să utilizeze fondurile și bunurile pe care le-au deturnat pentru a se opune reinstaurării păcii și stabilității [în Liberia] și în regiune”.
- 149 Or, în speță, președintele Mugabe și ZANU-PF nu au fost înlăturați de la putere în Zimbabwe. Astfel cum s-a arătat mai sus, în special la punctele 109 și 110, aceștia și-au marcat doar acordul pentru a împărți puterea cu partidul MDC, aflat anterior în opoziție, și, în definitiv, potrivit emitenților actelor atacate, în punerea în aplicare a acestui acord de împărțire a puterii, în speță GPA, existau obstacole din partea ZANU-PF. În plus, s-a arătat deja că actele atacate sunt motivate corespunzător cerințelor legale în ceea ce privește motivele de natură generală care justifică reinnoirea măsurilor restrictive în discuție, în pofida încheierii GPA și a formării guvernului cunoscut drept de unitate națională.
- 150 În continuare, în ceea ce privește afirmația potrivit căreia instituțiile pârâte ar fi încercat să justifice reinnoirea măsurilor restrictive în litigiu făcând referire la acțiunile ilicite din trecut ale reclamantilor, trebuie să se arate că nu se poate exclude ca acțiunile ilicite din trecut ale vreunui reclamant să poată justifica impunerea sau reinnoirea unor măsuri restrictive în privința acestuia. Această concluzie este valabilă cu atât mai mult cu cât, după cum s-a arătat, persoanele și partidul politic, și anume ZANU-PF, care se aflau la putere în Zimbabwe atunci când s-au produs violențele și încălcările drepturilor fundamentale menționate în actele atacate, se aflau tot la putere la momentul adoptării actelor respective, chiar dacă în cadrul unui acord de împărțire a puterii. Astfel, în ceea ce privește respectarea obligației de motivare, care, individual, constituie obiectul prezentului motiv, trebuie să se arate că referirea la acțiunile ilicite din trecut ale vreunui reclamant nu poate atesta nemotivarea sau insuficiența motivării actelor în discuție. Problema dacă, având în vedere acțiunile ilicite din trecut invocate, este justificată impunerea sau reinnoirea măsurilor restrictive în discuție în privința persoanei sau a entității vizate privește temeinicia actelor atacate și trebuie examinată în cadrul analizei motivelor referitoare la legalitatea intrinsecă a actelor în discuție, în special la al doilea motiv (a se vedea punctul 235 de mai jos).
- 151 În ceea ce privește argumentul reclamantilor potrivit căruia motivele reinnoirii, în privința lor, a măsurilor restrictive în discuție ar fi fost evidențiate abia în memoriile în apărare (a se vedea punctul 140 de mai sus), trebuie amintită jurisprudența constantă potrivit căreia decizia unei instituții trebuie să fie suficientă în sine, iar motivarea sa nu poate rezulta din explicații scrise sau orale formulate ulterior, în timp ce decizia respectivă face deja obiectul unei acțiuni în fața instanței Uniunii (Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1996, Rendo și alții/Comisia, T-16/91 RV, Rec., p. II-1827, punctul 45, și Hotărârea Tribunalului din 7 iulie 2011, Valero Jordana/Comisia, T-161/04, nepublicată în Repertoriu, punctul 107). Dacă motivarea a cărei parte introductivă este exprimată în actul atacat poate fi dezvoltată și precizată în cursul judecății, instituția emitentă a actului nu este autorizată să substituie motivării inițiale o motivare complet nouă (Hotărârea Valero Jordana/Comisia, citată anterior, punctul 107; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Tribunalului Rendo și alții/Comisia, citată anterior, punctul 55, și Hotărârea Tribunalului din 25 februarie 2003, Renco/Consiliul, T-4/01, Rec., p. II-171, punctul 96).

- 152 Din această jurisprudență reiese că caracterul suficient sau insuficient al motivării actelor atacate trebuie analizat doar pe baza motivelor cuprinse în acestea, plasate în contextul lor rezultat printre altele din actele anterioare prin care au fost impuse sau reînnoite măsuri restrictive împotriva Zimbabwe. În consecință, motive complet noi, divulgate în cursul judecății de instituțiile pârâte, nu pot remedia o eventuală nemotivare sau o motivare insuficientă a actelor atacate. Totuși, aceste instituții ar avea dreptul să dezvolte și să precizeze în fața Tribunalului motivele actelor atacate, astfel cum sunt cuprinse în actele respective.
- 153 În aceste condiții, trebuie să se observe că, pentru a respecta obligația de motivare, nu era necesar ca emitenții actelor atacate să expună în cuprinsul acestora propria interpretare a noțiunii „asociere” cu guvernul din Zimbabwe sau, mai general, interpretarea lor privind dispozițiile și jurisprudența pertinente. Problema dacă aceste acte sunt întemeiate pe o interpretare corectă sau eronată a acestei noțiuni și, mai general, a dispozițiilor și a jurisprudenței pertinente se raportează la fondul cauzei și nu privește respectarea obligației de motivare. Rezultă că eventualele observații cu privire la aceste aspecte, invocate de instituțiile pârâte în înscrisurile lor în fața Tribunalului, nu constituie o motivare a actelor atacate, divulgată în cursul judecății.
- 154 Întrucât toate aceste argumente sunt înlăturate, trebuie examinat caracterul suficient al motivelor furnizate de emitenții actelor atacate pentru a justifica înscrierea pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive în discuție a numelui fiecărui reclamant.
- 155 În această privință, mai întâi trebuie să se arate că atât anexele I și II la Decizia 2012/97 (devenite anexele I și II la Decizia 2011/101 ca urmare a modificării sale prin Decizia 2012/97), cât și anexa I la Regulamentul nr. 151/2012 (devenită anexa III la Regulamentul nr. 314/2004) se prezintă sub formă de tabele. Acestea conțin, în afară de prima coloană, care cuprinde numele persoanei sau al entității în cauză, o a doua coloană, intitulată „Date de identificare”, și o a treia coloană, intitulată „Motivele desemnării”. În ceea ce privește persoanele fizice, aceste două ultime coloane menționează îndeosebi funcția guvernamentală sau administrativă pe care o ocupă persoana în cauză sau, după caz, pe care o ocupa ori, în anumite situații în care unele persoane nu au ocupat asemenea funcții, calitate pe care emitenții actelor atacate o consideră pertinentă în privința lor. Tor în cadrul acestora figurează, în numeroase situații, informația care precizează că persoana în cauză este afiliată la ZANU-PF, care se afla singur la putere înainte de încheierea GPA, precum și, după caz, o scurtă descriere a actelor de violență și de intimidare ori încălcări ale drepturilor fundamentale ale poporului zimbabwean care îi sunt imputate de Consiliu.
- 156 În ceea ce privește persoanele juridice și entitățile, coloana referitoare la „[m]otivele desemnării” menționează, indiferent că aparțin uneia sau alteia dintre persoanele fizice menționate în partea I a anexei corespunzătoare, fie că ele sunt asociate „facțiunii ZANU-PF a guvernului”, fie, în cazul celei de a o sută optsprezecea reclamante, societatea OSLEG (Private) Ltd, că aceasta este „controlată de armata din Zimbabwe”.
- 157 În continuare, trebuie amintit că, potrivit articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004, înghețarea fondurilor și a resurselor economice instituite prin acest regulament se aplică membrilor guvernului din Zimbabwe, precum și asociaților acestora, atât persoane fizice, cât și persoane juridice, entități sau organisme. În plus, potrivit articolului 4 alineatul (1) și articolului 5 alineatul (1) din Decizia 2011/101, măsurile restrictive instituite prin aceasta se aplică membrilor guvernului din Zimbabwe, precum și asociaților acestora, atât persoane fizice, cât și persoane juridice, inclusiv „persoane[lor] fizice sau juridice ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe” care, astfel cum s-a arătat la punctul 146 de mai sus, trebuie considerate că reprezintă o categorie specifică de asemenea asociați.
- 158 Rezultă că, pentru a fi motivate corespunzător cerințelor legale, actele atacate trebuiau să cuprindă, în cazul fiecărui reclamant, o indicare clară și precisă a faptelor care justificau calificarea persoanei respective drept membru al guvernului din Zimbabwe sau asociat al unui asemenea membru.

159 În privința primului reclamant, domnul Johannes Tomana, a celei de a patra reclamante, doamna Flora Buka, a celui de al unsprezecelea reclamant, domnul Phineas Chihota, a celui de al treisprezecelea reclamant, domnul Patrick Anthony Chinamasa, a celui de al nouăsprezecelea reclamant, domnul Ignatius Morgan Chiminya Chombo, a celui de al douăzeci și unulea reclamant, domnul Nicholas Tasunungurwa Goche, a celui de al douăzeci și șaptelea reclamant, domnul Saviour Kasukuwere, a celui de al treizeci și treilea reclamant, domnul Andrew Langa, a celui de al treizeci și șaselea reclamant, domnul Joseph Mtakwese Made, a celui de al patruzecilea reclamant, domnul Paul Munyaradzi Mangwana, a celui de al patruzeci și unulea reclamant, domnul Reuben Marumahoko, a celui de al cincizeci și doilea reclamant, domnul Emmerson Dambudzo Mnangagwa, a celui de al cincizeci și treilea reclamant, domnul Kembo Campbell Dugishi Mohadi, a celui de al cincizeci și nouălea reclamant, domnul Obert Moses Mpofu, a celei de a șizeci și doua reclamante, doamna Olivia Nyembesi Muchena, a celui de al șizeci și șaselea reclamant, domnul Isack Stanislaus Gorerazvo Mudenge, a celei de a șizeci și noua reclamante, doamna Joyce Teurai Ropa Mujuru, a celui de al șaptezecilea reclamant, domnul Isaac Mumba, a celui de al șaptezeci și doilea reclamant, domnul Herbert Muchemwa Murerwa, a celui de al șaptezeci și cincilea reclamant, domnul Didymus Noel Edwin Mutasa, a celui de al șaptezeci și nouălea reclamant, domnul Walter Mzembi, a celui de al optzeci și unulea reclamant, domnul Sylvester Nguni, a celui de al optzeci și doilea reclamant, domnul Francis Chenayimoyo Dunstan Nhema, a celui de al optzeci și treilea reclamant, domnul John Landa Nkomo, a celui de al optzeci și cincilea reclamant, domnul Magadzire Hubert Nyanhongo, a celei de a optzeci și șaptea reclamante, doamna Sithembiso Gile Glad Nyoni, a celui de al nouăzeci și cincilea reclamant, domnul S. T. Sekeramayi și a celui de al nouăzeci și șaptelea reclamant, domnul Webster Kotiwani Shamu, motivele Deciziei 2012/97 și Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012 menționează în mod clar funcțiile pe care aceste persoane le exercitau la momentul adoptării acestor acte. Funcțiile menționate justifică pe deplin calificarea acestor reclamanți drept membri ai guvernului din Zimbabwe. Prin urmare, actele atacate sus-menționate trebuie considerate motivate corespunzător cerințelor legale în privința reclamanților.

160 În privința celorlalți reclamanți persoane fizice, cu excepția reclamanților menționați la punctul 159 de mai sus, precum și a celui de al cincisprezecelea reclamant, domnul Joseph Chinotimba, a celui de al treizecilea reclamant, domnul Nolbert Kunonga, și a celui de al cincizeci și patrulea reclamant, domnul Gilbert Moyo (ale căror cazuri vor fi examinate la punctele 170 și 171 de mai jos), trebuie arătat că este vorba despre persoane care au calități sau care exercită funcții destul de diverse. Este vorba, mai precis, despre: ofițeri ai armatei terestre sau ai armatei aerului, de directorul general al Serviciilor Centrale de Informații, cadre ale poliției, înalți funcționari, precum al șaptelea reclamant, domnul George Charamba, care este secretar permanent al Departamentului pentru informații și publicitate, al șizeci și cincilea reclamant, domnul Tobaiwa Mudede, care este „Grefier General”, cu alte cuvinte responsabil îndeosebi cu ținerea listelor electorale, al nouăzeci și șaselea reclamant, domnul Lovemore Sekeramayi, care este „ofițer electoral șef”, și al o sută zecelea reclamant, domnul Paradzai Willings Zimondi, care este directorul penitenciarelor, guvernatori ai provinciilor, guvernatorul Băncii Centrale din Zimbabwe, parlamentari precum al douăzeci și cincilea reclamant, domnul Newton Kachepa, care este parlamentar în circumscripția Mudzi Nord, și a treizeci și șaptea reclamantă, doamna Edna Madzongwe, care este președinta Senatului, cadre ale ZANU-PF precum a treizeci și șaptea reclamantă (membră a Politburo și, în consecință, președintă a Senatului din Zimbabwe), al cincizeci și șaptelea reclamant, domnul Simon Khaya Moyo, care este președintele Politburo, a șizeci și treia reclamantă, doamna Oppah Chamu Zvipange Muchinguri, și al nouăzeci și optulea reclamant, domnul Nathan Marwirakuwa Shamuyarira, care sunt secretari ai Politburo și, de asemenea, al nouăzeci și treilea reclamant, domnul Stanley Urayayi Sakupwanya, și al nouăzeci și patrulea reclamant, domnul Tendai Savanhu, care sunt secretari adjuncți ai Politburo, și al o sută treilea reclamant, domnul Mishek Julius Mpande Sibanda, care este „Cabinet secretary” (secretar al guvernului).

- 161 Trebuie menționate de asemenea cazurile celui de al optzeci și optulea reclamant, domnul Jawet Kazangarare, în privința căruia se arată, în anexele la Decizia 2012/97 și la Regulamentul de punere în aplicare nr. 151/2012, că este „[c]onsilier ZANU-PF în Hurungwe de Nord și veteran de război”, și al celui de al o sută doilea reclamant, domnul Jabulani Sibanda, în privința căruia aceleași acte arată că este „[f]ost președinte, Asociația națională a veteranilor de război”.
- 162 În sfârșit, printre celelalte persoane fizice vizate de actele atacate figurează foști membri ai guvernului, doi foști guvernatori de provincie, în speță al nouălea reclamant, domnul Tinaye Chigudu, și al șaizecilea reclamant, domnul Cephass George Msipa, și un fost „comisar adjunct de poliție”, al șaizeci și optulea reclamant, domnul Bothwell Mugariri.
- 163 În cazul majorității reclamanților menționați la punctele 160-162 de mai sus, cu alte cuvinte toți dintre aceștia, cu excepția celor menționați la punctul 169 de mai jos, Tribunalul consideră că referirea la funcțiile pe care le exercitau la momentul adoptării actelor atacate sau pe care le exercitaseră anterior este, în sine, suficientă pentru a justifica includerea numelor lor pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție. Este vorba despre înalți funcționari (inclusiv guvernatori de provincie) și despre cadre din armată și din poliție. Persoanele care exercită asemenea funcții sunt colaboratori apropiați ai guvernului unei țări și pot fi calificate în mod legitim ca fiind „asociați” ai membrilor acestui guvern, fără a fi necesară o justificare suplimentară. Aceeași concluzie este valabilă și în cazul membrilor Politburo din cadrul ZANU-PF, care este organul de conducere al partidului politic care s-a aflat singur la putere în Zimbabwe de la dobândirea independenței țării până la încheierea GPA.
- 164 Pe de altă parte, Tribunalul consideră deopotrivă că, în împrejurări precum cele din prezenta cauză, referirea la faptul că o persoană a exercitat în trecut funcții care permit să o califice, în cadrul exercitării acestor funcții, drept membru al guvernului țării respective sau asociat al unui asemenea membru, constituie o justificare suficientă pentru calificarea acesteia, după încetarea exercitării funcțiilor, drept asociat al membrilor guvernului țării respective. Astfel, întrucât, precum în speță, nu s-a produs între timp căderea regimului aflat la putere în țara respectivă atunci când persoana vizată era membru al guvernului acesteia sau asociat al unui asemenea membru, se poate considera, în lipsa unor probe sau indicii contrare, că, după încetarea exercitării funcțiilor, această persoană este asociat al membrilor guvernului țării respective, care sunt foștii săi colegi, colaboratori sau superiori pe plan ierarhic.
- 165 În ceea ce privește eventualul argument potrivit căruia este posibil ca aceste persoane să fi fost îndepărtate din funcția anterioară pentru motivul că nu aprobau politica de represiune a regimului, ipoteză în care nu ar fi justificată includerea acestora printre persoanele vizate de măsurile restrictive în litigiu, trebuie să se facă trimitere la obiectivul obligației de motivare, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctul 141 de mai sus, și trebuie amintit că chestiunea motivării, care privește o normă fundamentală de procedură, este distinctă de cea a dovedirii faptelor invocate, care ține de legalitatea pe fond a actului în cauză și implică verificarea existenței faptelor menționate în acest act și calificarea acestora în sensul că ele constituie elemente care justifică aplicarea de măsuri restrictive împotriva persoanei în cauză (Hotărârea Consiliul/Bamba, punctul 141 de mai sus, punctul 60).
- 166 Astfel, o persoană al cărei nume a fost inclus pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție pentru motivul că ar fi un fost membru al guvernului sau un fost înalt responsabil administrativ în Zimbabwe dispune, în cadrul analizei acestei informații, de elementele esențiale care îi permit să conteste această includere, susținând eventual că a întrerupt orice legătură cu regimul considerat represiv de emitenții actelor atacate și că, tocmai pentru acest motiv, a fost înlăturată din funcție. La rândul ei, instanța Uniunii dispune de elementele necesare pentru a-și efectua controlul, în măsura în care, din motivele actului în discuție reiese că, în scopul examinării temeiniciei sale, trebuie să se analizeze dacă, având în vedere funcțiile deținute anterior de persoana în cauză, legăturile dintre aceasta și regim se mențin în continuare sau, dimpotrivă, au fost întrerupte.

- 167 Trebuie să se sublinieze că aceste considerații de mai sus, care se înscriu în cadrul analizei respectării obligației de motivare de către instituțiile pârâte, nu implică, în împrejurările prezentei cauze și având în vedere situația specifică din Zimbabwe (a se vedea punctul 130 de mai sus), nici stabilirea unei prezumții, nici o răsturnare a sarcinii probei în detrimentul persoanelor interesate. Acestea semnifică doar că referirea, în motivele actelor atacate, la funcțiile exercitate anterior de anumiți reclamânți denotă că emitenții actelor atacate au considerat că, din această cauză, reclamânții respectivi își mențineau calitatea de asociați ai persoanelor din conducerea Zimbabwe și că nu dispuneau de nicio probă susceptibilă să repună în discuție această teză. În cazul unei contestări, emitenții actelor atacate au obligația de a dovedi, în fața instanței Uniunii, existența legăturii cu guvernul ca urmare a funcțiilor deținute anterior de persoanele interesate, acestea având de asemenea dreptul de a prezenta deopotrivă, pentru a o infirma, orice element de probă a situației contrare, de care ele dispun.
- 168 Rezultă că referirea din actele atacate la funcțiile exercitate anterior de reclamânții menționați la punctul 162 de mai sus constituie un motiv suficient, care permite justificarea includerii acestor reclamați printre persoanele vizate de măsurile restrictive în discuție.
- 169 În schimb, în privința reclamânților menționați în continuare, Tribunalul consideră că simpla referire la calitatea sau la funcția pe care o exercitau nu este, în sine, suficientă pentru a justifica includerea numelor lor pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție. Din această categorie fac parte militarii cu rang de colonel sau având un rang inferior, precum al douăzeci și patru reclamanți, domnul Stephen Gwekwerere, al treizeci și doilea reclamanți, domnul R. Kwenda, al patruzeci și doilea reclamanți, domnul G. Mashava, al patruzeci și nouălea reclamanți, domnul Cairo Mhandu, al cincizecilea reclamanți, domnul Fidellis Mhonda, al cincizeci și optulea reclamanți, domnul S. Mpabanga, al șaiszeci și patru reclamanți, domnul C. Muchono, al șaptezeci și optulea reclamanți, domnul S. Mutsvunguma, al optzecilea reclamanți, domnul Morgan S. Mzilikazi, al nouăzeci și unulea reclamanți, domnul Victor Tapiwe Chashe Rungani, și al o sută unulea reclamanți, domnul Chris Sibanda, cadre de poliție având un rang inferior față de cele menționate la punctul 160 de mai sus, precum al șaiszeci și șaptelea reclamanți, domnul Columbus Mudonhi („inspector adjunct”), al șaptezecilea reclamanți, domnul Isaac Mumba („comisar de poliție”), și al optzeci și nouălea reclamanți, domnul Dani Rangwani („inspector de poliție”), al douăzeci și cincilea reclamanți, domnul N. Kachepa (parlamentar), și, în sfârșit, cei doi reclamanți menționați la punctul 161 de mai sus.
- 170 În ceea ce privește al cincisprezecelea reclamanți, al treizecilea reclamanți și al cincizeci și patru reclamanți, respectiv domni Joseph Chinotimba, Nolbert Kunonga și Gilbert Moyo, în memoriul în apărare Consiliul a considerat că aceștia formau o categorie specială de persoane în privința cărora impunerea măsurilor restrictive în litigiu își era justificată de acțiunile lor ilicite efective care le-au fost imputate în cuprinsul motivelor Deciziei 2012/97 și Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012. Or, această situație este exactă numai în privința celui de al treizecilea reclamanți, domnul Nolbert Kunonga, calificat în a doua coloană a anexelor la aceste două acte drept „[e]piscop anglican autoproclamat”. Astfel, această singură calitate nu este în mod evident suficientă pentru a justifica impunerea unor măsuri restrictive împotriva persoanei în cauză.
- 171 În schimb, în ceea ce privește al cincisprezecelea reclamanți și al cincizeci și patru reclamanți, în aceeași coloană ale acestor anexe se menționează în mod clar printre altele că fiecare ar fi „șef al milițiilor ZANU-PF”. Această calitate, dacă se presupune a fi reală, este suficientă pentru a califica reclamânții respectivi drept asociați ai membrilor guvernului Zimbabwe numiți de ZANU-PF și, în consecință, pentru a justifica includerea lor printre persoanele vizate de măsurile restrictive în discuție, independent de acțiunile ilicite efective care le sunt imputate în a treia coloană a aceluiași anexe.
- 172 Considerațiile de mai sus permit să se concluzioneze deja că actele atacate sunt motivate corespunzător cerințelor legale în privința tuturor reclamânților persoane fizice, cu excepția reclamânților menționați la punctul 169 de mai sus, precum și a celui de al treizecilea reclamanți, domnul Nolbert Kunonga.

Pentru a aprecia caracterul suficient sau insuficient al motivării Deciziei 2012/97 și a Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012, în privința acestor din urmă reclamanți este necesar să se aibă în vedere acțiunile ilicite imputate acestor persoane de emitenții celor două acte.

- 173 Trebuie să se observe că actele atacate cuprind referiri la acțiuni ilicite efective și în privința majorității celorlalți reclamanți persoane fizice. Consiliul susține că, în privința acestor alți reclamanți, „s-a depășit ceea ce era necesar”, prezentând probe care atestă implicarea lor efectivă în politicile care aduc atingere drepturilor fundamentale, statului de drept și democrației în Zimbabwe. Reclamanții contestă această afirmație, însă această contestare este întemeiată pe o premisă eronată, întrucât ei consideră că o calitate a unei persoane de membru al guvernului din Zimbabwe sau de asociat la un asemenea membru nu este suficientă pentru a justifica includerea numelui acesteia pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în litigiu. Or, din considerațiile expuse în cadrul analizei primului motiv că, în privința membrilor guvernului care aveau deja această calitate înainte de formarea guvernului de unitate națională și în privința asociaților acestora, calitățile menționate sunt suficiente pentru a justifica adoptarea unor asemenea măsuri (a se vedea în special punctul 105 de mai sus). Această concluzie este valabilă și în cazul foștilor membri ai guvernului sau al foștilor înalți funcționari (a se vedea punctul 168 de mai sus). Prin urmare, acest argument al reclamanților trebuie înlăturat.
- 174 În ceea ce privește reclamanții în privința cărora este necesar să se facă referire la acțiunile lor ilicite efective care le sunt imputate în actele atacate (a se vedea punctul 172 de mai sus), din interpretarea acestor acte reiese că ceea ce li se impută este în esență o participare directă la violențe și intimidări, îndeosebi într-un rol de conducător și de instigator. În toate cazurile, cu excepția cazurilor celui de al treizecilea reclamant și celui de al optzeci și nouălea reclamant, domnii Nolbert Kunonga și Dani Rangwani (în cazul cărora pretinsele fapte se întind până în anul 2011 și, respectiv, anul 2007), violențele sau intimidările în discuție ar fi avut loc în timpul campaniei electorale din anul 2008. În toate cazurile, cu excepția cazului celui de al treizecilea reclamant, domnul Nolbert Kunonga, și al cazului celui de al optzeci și nouălea reclamant, domnul Dani Rangwani, este menționat locul exact în care persoana în cauză ar fi fost activă. În cazul celui de al treizecilea reclamant, s-a arătat că ar fi „[s]ustținător vehement al regimului” și s-a adăugat că „[a]deptii lui au fost susținuți de poliție în comiterea de acte de violență împotriva susținătorilor bisericii în 2011”. În cazul celui de al optzeci și nouălea reclamant, s-a arătat că ar fi „[i]mplicat în grupul de 50 de bărbați plătiți direct de ZANU-PF pentru a localiza și tortura susținători MDC în aprilie 2007”.
- 175 Informațiile referitoare la reclamanții menționați la punctul 174 de mai sus și, mai general, toate motivele incluse în actele atacate în a treia coloană a anexei III la Regulamentul nr. 314/2004 și în tabelul intitulat „Persoane” care figurează în anexa la Decizia 2011/101 în privința tuturor reclamanților au un conținut analog celor considerate suficiente de Curte în Hotărârea Consiliul/Bamba, punctul 141 de mai sus (punctele 57-59). Similar situației din cauza în care s-a pronunțat hotărârea respectivă, această motivare identifică elementele specifice și concrete în ceea ce privește calitatea sau funcția exercitată și tipurile de acțiuni vizate, care atestă, pentru emitenții actelor atacate, o implicare a persoanelor interesate în violențele, intimidările și încălcările drepturilor fundamentale în Zimbabwe.
- 176 Spre deosebire de cele susținute de reclamanți, trebuie să se constate că motivele cuprinse în a treia coloană a anexelor menționate mai sus nu sunt foarte vagi și generale, nici în privința celor 39 de reclamanți evidențiați la punctul 137 de mai sus, nici în privința celorlalte persoane fizice vizate. Trebuie de asemenea să se sublinieze că, astfel cum reiese deopotrivă din considerentele actelor atacate amintite mai sus în cadrul examinării primului motiv, acuzațiile împotriva regimului președintelui Robert Mugabe privind violențele, intimidările și încălcările drepturilor fundamentale în Zimbabwe, atât în general, cât și în special în timpul alegerilor din anul 2008 au cunoscut o notorietate internațională și nu puteau fi ignorate de reclamanți. Aceste acuzații, independent de caracterul lor veridic, fac astfel parte din contextul în care se încadrează actele atacate, care, după cum reiese din jurisprudența citată la punctul 143 de mai sus, este pertinent pentru examinarea respectării obligației de motivare.

- 177 Astfel, cunoscând acest context, reclamanții în cauză puteau ușor să înțeleagă ceea ce li se imputa și, după caz, să conteste aceste afirmații la modul general sau concret, în sensul că acestea privesc locul în care ei ar fi fost activi sau cel puțin să susțină că deși avuseseră loc efectiv pretensele violențe, intimidări sau încălcări ale drepturilor fundamentale, ei nu au participat la acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea Consiliul/Bamba, punctul 141 de mai sus, punctul 59).
- 178 Trebuie amintit de asemenea că, la memoriul său în apărare, Consiliul a anexat printre altele un document de 1 046 de pagini (anexa B.19) care conține, potrivit mențiunii corespunzătoare cuprinsă în borderoul recapitulativ al anexelor, „[e]lemente de notorietate publică ce confirmă informațiile cuprinse în măsurile” restrictive în litigiu. Potrivit Consiliului, informațiile referitoare la comportamentul reclamanților care aduce atingere drepturilor fundamentale, statului de drept și democrației în Zimbabwe, ce figurează în anexele la actele în litigiu, sunt de notorietate publică, astfel cum ar reieși cu exactitate din diferite documente prezentate în această anexă.
- 179 Având în vedere considerațiile de mai sus, nu este necesară luarea în considerare a acestei anexe pentru a aprecia caracterul suficient al motivării actelor atacate. Prin urmare, Tribunalul consideră că nu trebuie adoptată o măsură de organizare a procedurii, propusă de reclamanți în privința acestei anexe (a se vedea punctul 25 de mai sus).
- 180 Având în vedere explicațiile Consiliului rezumate la punctul 178 de mai sus, este evident că documentele cuprinse în anexa B.19 la memoriul său în apărare trebuie diferențiate de documentele solicitate de reclamanți în cererea acestora menționată la punctul 19 de mai sus. Astfel cum s-a arătat deja, la puțin timp după depunerea cererii reclamanților de adoptare a unei măsuri de organizare a procedurii, menționată la punctul 25 de mai sus, Consiliul a comunicat reclamanților documentele solicitate în cererea lor menționată la punctul 19 de mai sus. Rezultă că documentele cuprinse în anexa B.19 la memoriul în apărare al Consiliului nu sunt, ca atare, documente pe care Consiliul s-a întemeiat cu ocazia adoptării Deciziei 2012/97 și a Deciziei de punere în aplicare 2012/124.
- 181 Anexa B.19 la memoriul în apărare al Consiliului trebuie considerată mai degrabă că are ca scop nu să motiveze *ex post* actele atacate, ci să arate că, având în vedere contextul în care a avut loc adoptarea acestor acte, motivarea acestora era suficientă (a se vedea în acest sens Hotărârea Consiliul/Bamba, punctul 141 de mai sus, punctul 62).
- 182 În sfârșit, Tribunalul consideră în egală măsură că motivele specifice, în modul în care sunt expuse în anexele la Decizia 2012/97 și la Regulamentul de punere în aplicare nr. 151/2012 în privința reclamanților persoane juridice pentru a justifica includerea lor pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive în litigiu, sunt, la rândul lor, suficiente. Astfel, în privința fiecărei entități în cauză, s-a arătat fie că aceasta aparține unei persoane fizice supuse în temeiul aceluiași acte unor măsuri restrictive, fie că este asociată guvernului din Zimbabwe, unei agenții a acestuia sau „facțiunii ZANU-PF” a guvernului din Zimbabwe. Aceste motive sunt suficiente pentru a permite entităților în cauză să le conteste temeinicia, iar Tribunalului să își exercite controlul.
- 183 În concluzie, trebuie să se considere că actele atacate sunt motivate corespunzător cerințelor legale în privința tuturor reclamanților și, prin urmare, al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare

- 184 Reclamanții susțin că principiul respectării dreptului la apărare în contextul prezentei cauze impune instituțiilor Uniunii să respecte două obligații principale. Pe de o parte, ele ar trebui să informeze persoana sau entitatea în cauză cu privire la argumentele și la elementele de probă reținute în privința sa pentru a justifica impunerea unor măsuri restrictive. Pe de altă parte, persoanei sau entității în cauză trebuie i se ofere să își prezinte în mod util punctul de vedere în legătură cu aceste elemente de probă. În plus, reclamanții amintesc că, în cazul reînnoirii unei măsuri restrictive decise deja în privința unei

persoane sau a unei entități, necesitatea de a proteja dreptul acesteia la apărare și dreptul acesteia de a fi ascultată impun punerea la dispoziția sa a probelor reținute în sarcina sa și posibilitatea să formuleze pe acest temei observații înainte de orice decizie referitoare la reînnoirea măsurii în discuție.

- 185 Or, în speță, potrivit reclamanților, niciunui dintre ei nu le-au fost comunicate, nici înainte de adoptarea actelor atacate, nici ulterior acesteia, probe de natură să justifice în privința fiecăruia dintre ei actele în litigiu. În plus, aceștia nu au avut posibilitatea să prezinte observații referitoare la probele respective. În această privință, actele atacate nu ar conține nicio garanție. Mai mult, aceste acte ar cuprinde acuzații privind activități infracționale grave, fără a menționa niciun indiciu privind sursa acestor acuzații și fără a ține seama de problemele de protecție a datelor identificate de Comisie și de Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor (AEPD), care sunt susceptibile să fie ridicate în cazul în care Consiliul sau Comisia prelucrează date referitoare la infracțiuni sau la condamnări.
- 186 Astfel cum Curtea a amintit cu ocazia controlului unor măsuri restrictive, instanțele Uniunii trebuie, în conformitate cu competențele cu care sunt investite, să asigure un control, în principiu complet, al legalității tuturor actelor Uniunii din perspectiva drepturilor fundamentale care fac parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii. Această cerință este consacrată expres la articolul 275 al doilea paragraf TFUE (a se vedea Hotărârea Curții din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Fulmen și Mahmoudian, C-280/12 P, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 187 Printre aceste drepturi fundamentale figurează în special respectarea dreptului la apărare efectivă, care este consacrat la articolul 41 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale, și include dreptul de a fi ascultat și dreptul de acces la dosar, cu respectarea intereselor legitime legate de confidențialitate (a se vedea Hotărârea Consiliul/Fulmen și Mahmoudian, punctul 186 de mai sus, punctele 59 și 60 și jurisprudența citată).
- 188 Potrivit aceleiași jurisprudențe, existența unei încălcări a dreptului la apărare trebuie apreciată în funcție de împrejurările specifice fiecărei spețe, în special de natura actului în cauză, de contextul adoptării sale și de normele juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea Consiliul/Fulmen și Mahmoudian, punctul 186 de mai sus, punctul 63 și jurisprudența citată).
- 189 În speță, trebuie să se constate că, deși reclamanții au recurs în cererea lor introductivă, la menționarea dispozițiilor și a principiilor generale, precum și a jurisprudenței, aplicabile în materie, critica lor efectivă, astfel cum este rezumată la punctul 185 de mai sus, este întemeiată pe omisiunea Consiliului de a le comunica înainte de adoptarea actelor atacate probele privind comportamentul care le este imputat în aceste acte și care constituie justificarea măsurilor adoptate în privința lor și de a le oferi ocazia să își prezinte observațiile cu privire la aceste probe.
- 190 Or, din dosar nu reiese și, de altfel, reclamanții nu afirmă că, înainte de cererea de comunicare a probelor pe care au adresat-o Consiliului cu cinci zile înainte de introducerea acțiunii (a se vedea punctul 19 de mai sus), aceștia îi solicitaseră comunicarea elementelor de probă pe care Consiliul s-a întemeiat pentru a adopta în privința lor măsurile restrictive în litigiu.
- 191 Rezultă că reclamanții pornesc de la premisa potrivit căreia, în vederea respectării dreptului lor la apărare, Consiliul ar fi trebuit să le comunice din oficiu aceste elemente de probă chiar și fără ca aceștia să le fi solicitat. Această premisă este însă eronată.
- 192 Astfel cum Tribunalul a statuat în Hotărârea din 14 octombrie 2009, Bank Melli Iran/Consiliul (T-390/08, Rep., p. II-3967, punctul 97), atunci când au fost comunicate informații suficient de precise, care permit persoanei interesate să își prezinte în mod util punctul său de vedere asupra elementelor incriminatoare în privința sa reținute de Consiliu, principiul respectării dreptului la apărare nu implică pentru acesta din urmă obligația de a permite din oficiu accesul la documentele conținute în dosarul său. Numai la cererea părții interesate Consiliul are obligația de a permite accesul la toate documentele administrative neconfidențiale privind măsura în cauză. Comunicarea din oficiu a

documentelor din dosar ar constitui efectiv o cerință excesivă, dat fiind că, la momentul adoptării unei măsuri restrictive de înghețare a fondurilor sau a unei alte măsuri restrictive, nu este cert că persoana vizată intenționează să verifice, prin intermediul accesului la dosar, elementele de fapt care susțin aspectele ce i se impută de către Consiliu.

- 193 Or, în urma analizării celui de al treilea motiv, s-a concluzionat că actele atacate au fost motivate corespunzător cerințelor legale (a se vedea punctul 183 de mai sus). Cu alte cuvinte, trebuie să se considere că reclamantul au dispus de informații suficient de precise, astfel cum jurisprudența în discuție o impune, și că, prin urmare, ei înșiși aveau obligația să solicite, dacă doreau, comunicarea elementelor de probă care îi priveau și pe care Consiliul s-a întemeiat. După cum s-a arătat, reclamantul au formulat o asemenea cerere cu doar cinci zile înainte de depunerea cererii introductive.
- 194 Din niciun element din dosar nu reiese că reclamantul nu ar fi putut, dacă ar fi dorit, să formuleze anterior o asemenea cerere. În schimb, există elemente care demonstrează că reclamantul aveau cunoștință despre posibilitatea de a intra în legătură cu Consiliul în privința măsurilor restrictive ale căror obiect îl reprezentau și, în acest context, de a solicita comunicarea probelor care îi vizau.
- 195 În special, trebuie arătat că Consiliul a depus la dosar o scrisoare din 1 septembrie 2011, pe care primul reclamant, domnul Johannes Tomana, a adresat-o președintelui Consiliului European „în numele tuturor persoanelor fizice și juridice și al tuturor entităților” incluse în anexa la Decizia 2011/101. În această scrisoare, domnul Johannes Tomana a contestat caracterul suficient și temeinic al motivelor menționate în anexa respectivă pentru a justifica impunerea unor măsuri restrictive în privința tuturor acestor persoane. În schimb, domnul Johannes Tomana nu a formulat nicio cerere privind comunicarea probelor aferente afirmațiilor cuprinse în anexa respectivă.
- 196 Trebuie să se arate de asemenea că, în răspunsul la o întrebare scrisă adresată de Tribunal, reclamantul, cu excepția domnului Johannes Tomana, nu au afirmat că nu îl autorizaseră pe acesta din urmă să întocmească scrisoarea respectivă și în numele lor. Aceștia au negat doar că domnul Johannes Tomana ar fi acționat în numele lor „pentru notificarea [...] desemnării acestora în calitate de persoane vizate de măsurile restrictive” în litigiu.
- 197 De altfel, nu numai cu ocazia trimiterii scrisorii menționate domnul Johannes Tomana a afirmat că acționează și în numele celorlalți reclamanți. Alături de cererea introductivă, reclamantul au depus o scrisoare adresată reprezentanților lor de domnul Johannes Tomana, în care acesta afirmă că reprezintă pe toți ceilalți reclamanți și încredințează deopotrivă în numele acestora un mandat reprezentanților lor în vederea introducerii acțiunii.
- 198 Trebuie de asemenea să se arate că la scrisoarea domnului Johannes Tomana din 1 septembrie 2011 s-a răspuns prin scrisoarea șefului de cabinet al președintelui Consiliului European din 20 septembrie 2011, în care s-a amintit că motivele pentru impunerea unor măsuri restrictive în privința persoanelor și a entităților în cauză figurau în anexa la Decizia 2011/101 și, în rest, s-a făcut trimitere la Avizul Consiliului din 16 februarie 2011 în atenția persoanelor, entităților și organismelor cărora li se aplică măsurile restrictive prevăzute în Decizia 2011/101 (JO C 49, p. 4). Printre altele, acest aviz a menționat că persoanele, entitățile și organismele vizate de măsurile restrictive în discuție puteau „depune o cerere adresată Consiliului [...], solicitând reanalizarea deciziei de a fi incluse pe lista menționată anterior” și a indicat adresa la care trebuia trimisă o asemenea cerere. Pe de altă parte, un aviz analog a fost publicat în *Jurnalul Oficial* la 18 februarie 2012 (JO C 48, p. 13), ca urmare a adoptării Deciziei 2012/97.
- 199 Indiferent dacă aceste elemente justificau obligația Consiliului de a notifica adoptarea Deciziei 2012/97 domnului Johannes Tomana inclusiv pentru celelalte persoane fizice menționate în aceasta, după cum afirmă că a procedat astfel, ele confirmă faptul că reclamantul ar fi putut să se adreseze anterior Consiliului pentru a obține elementele pe care le-au solicitat și pe care le-au obținut ca urmare a cererii lor menționate la punctul 19 de mai sus.

- 200 În ceea ce privește această ultimă cerere, Consiliul a răspuns comunicând elementele solicitate (în versiune neconfidențială) cu o anumită întârziere, de aproximativ șapte luni, justificată în opinia sa de necesitatea de a obține „declasificarea” unui număr semnificativ de documente vizate. În lipsa oricărei dovezi contrare, se poate presupune că răspunsul Consiliului la o eventuală cerere anterioară a reclamantilor având același conținut ar fi fost același, cu alte cuvinte le-ar fi comunicat o versiune neconfidențială a elementelor de probă solicitate.
- 201 Trebuie să se adauge că împrejurarea că Consiliul a comunicat reclamanților elementele solicitate prin scrisoarea menționată la punctul 19 de mai sus doar la 27 noiembrie 2012 nu are niciun efect asupra posibilității lor de a-și susține punctul de vedere în fața Tribunalului. Astfel, reclamanții au solicitat și au obținut de la Tribunal prelungirea, în două rânduri, a termenului de depunere a replicii și au avut în acest mod posibilitatea să formuleze în acest memoriu comentarii cu privire la aceste elemente. Argumentele lor privind aceste documente sunt examinate mai jos, în cadrul analizei celui de al doilea motiv.
- 202 În replică, după ce au reiterat critica rezumată la punctul 185 de mai sus, reclamanții au susținut de asemenea că, în urma comunicării de către Consiliul a elementelor pe care s-a întemeiat pentru a adopta actele atacate, aceștia au suferit un prejudiciu grav din cauză că abia în anul 2013 au fost solicitați să răspundă la afirmații referitoare la pretensele activități ilicite care își aveau originea cu aproximativ cinci ani înainte.
- 203 Totuși, o afirmație atât de scurtă și de generală nu este suficientă pentru a justifica anularea actelor atacate pentru încălcarea dreptului la apărare al reclamanților. Astfel, aceștia nu identifică nici afirmațiile concrete pe care ar avea dificultăți să le respingă, nici natura și cauzele dificultăților pe care le-ar resimți. Mai mult, reclamanții nu explică motivul pentru care au solicitat prima dată comunicarea acestor elemente abia cu cinci zile înainte de introducerea acțiunii.
- 204 Presupunând că prezentul motiv trebuie înțeles în sensul că reclamanții afirmă că, înainte de adoptarea actelor atacate, instituțiile pârâte nu le-au permis să își exprime în mod util punctul de vedere cu privire la motivele reținute în dreptul lor în actele respective, trebuie să se arate că, potrivit jurisprudenței, dreptul unei persoane sau al unei entități, în privința căreia măsurile restrictive impuse anterior sunt reînnoite printr-un nou act, de a fi ascultată în prealabil față de adoptarea actului respectiv trebuie respectat atunci când emitentul actului a reținut noi elemente în sarcina acestor persoane sau entități și nu atunci când reînnoirea este întemeiată în esență pe aceleași motive ca cele care au întemeiat adoptarea actului inițial prin care au fost impuse măsurile restrictive în cauză (Hotărârea Tribunalului din 13 septembrie 2013, Makhlouf/Consiliul, T-383/11, punctul 43, și Hotărârea Tribunalului din 4 februarie 2014, Syrian Lebanese Commercial Bank/Consiliul, T-174/12 și T-80/13, punctul 149; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Curții din 21 decembrie 2011, Franța/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, Rep., p. I-13427, punctul 62).
- 205 Or, în speță, motivele cuprinse în actele atacate pentru a justifica impunerea măsurilor restrictive în litigiu împotriva reclamanților nu sunt substanțial diferite de cele cuprinse în actele anterioare, și anume Decizia 2011/101, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2012/97, și Regulamentul nr. 314/2004, înainte de modificarea acestuia prin Regulamentul de punere în aplicare nr. 151/2012.
- 206 Astfel, deși motivele actelor atacate cuprind precizări referitoare la comportamentul imputat mai multor reclamanți sau o descriere mai detaliată a acestui comportament, motivele care justifică includerea reclamanților pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive în discuție rămân în esență aceleași ca cele care figurează în actele anterioare. În niciun caz nu reiese că, în cadrul reînnoirii măsurilor restrictive în discuție, motivele menționate în actele anterioare au fost abandonate pentru a fi înlocuite cu motive diferite, împrejurare care a apărut în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Franța/People’s Mojahedin Organization of Iran, punctul 204 de mai sus.

- 207 În ceea ce privește în special persoanele incluse pe lista persoanelor și entităților vizate de măsurile restrictive în discuție din cauza funcțiilor pe care le exercitaseră în trecut, cu alte cuvinte toți reclamantii, cu excepția celor menționați la punctul 169 de mai sus, s-a arătat deja (a se vedea punctul 163 de mai sus) că referirea la funcțiile pe care le exercitau la momentul adoptării actelor atacate sau pe care le exercitaseră anterior este, în sine, suficientă pentru a justifica includerea lor pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție. Or, atât actele anterioare, cât și actele atacate se referă, în privința fiecărei persoane, la același funcție.
- 208 Rezultă că, dacă se presupune că reclamantii invocă deopotrivă o critică precum cea avută în vedere la punctul 204 de mai sus, aceasta nu poate fi admisă.
- 209 Celelalte argumente invocate de reclamantii în cadrul prezentului motiv nu se referă la o pretinsă încălcare a dreptului lor la apărare. Reclamantii susțin, în esență, că instituțiile pârâte nu s-au întemeiat pe probe solide pentru a institui în privința lor măsurile restrictive în litigiu. Reclamantii subliniază, în acest context, că dacă aceștia ar fi compărut în fața unei instanțe penale pentru acțiunile ilicite care le sunt imputate în actele atacate, în vederea condamnării lor ar fi trebuit să fie prezentate probe pertinente și solide. Pe de altă parte, în opinia reclamantilor, Regatul Unit ar fi recunoscut că, în privința unora dintre ei, nu ar exista niciun element de probă a pretinselor lor acțiuni ilicite menționate în actele atacate.
- 210 Or, aceste argumente sunt lipsite de relevanță în raport cu chestiunea unei eventuale încălcări a dreptului la apărare al reclamaților. Eventual, acestea ar putea fi pertinente în cazul contestării temeiniciei actelor atacate și a exactității materiale a situației de fapt pe care sunt întemeiate aceste acte. Chestiunea dacă reclamantii au invocat efectiv o asemenea critică este examinată la punctele 261-266 de mai jos.
- 211 Reclamantii susțin și că, în propunerea de regulament menționată la punctul 120 de mai sus, Comisia a prevăzut anumite garanții care să asigure respectarea dreptului la apărare al reclamaților, care nu au fost respectate în speță. Or, propunerea Comisiei amintită de reclamantii nu a fost niciodată adoptată, astfel încât problema dacă garanțiile pe care le prevedea au fost respectate în speță este lipsită de relevanță. Pentru același motiv, nu este necesară analizarea Avizului AEPD referitor la diverse propuneri legislative de impunere a unor măsuri restrictive în ceea ce privește Somalia, Zimbabwe, Republica Populară Democrată Coreeană și Guineea (JO 2010, C 73, p. 1), invocat de asemenea de reclamantii (a se vedea punctul 185 de mai sus). Acest aviz se referă și la propunerea Comisiei amintită mai sus, care nu a fost urmată de Consiliu.
- 212 În replică, reclamantii au susținut și că instituțiile pârâte nu le-ar fi scris niciodată pentru a le informa că numele lor fuseseră incluse pe lista care cuprinde numele persoanelor vizate de măsurile restrictive în litigiu. În opinia acestora, publicarea unui aviz referitor la această informare în *Jurnalul Oficial* nu poate fi considerată suficientă.
- 213 Or, este vorba despre un argument care privește chestiunea notificării actelor atacate reclamaților, care este lipsit de relevanță în contextul examinării respectării dreptului lor la apărare înainte de adoptarea acestor acte. Astfel, notificarea actelor respective este, neîndoielnic, ulterioară adoptării lor. Problema dacă Consiliul ar fi trebuit să notifice prin poștă actele atacate fiecărui reclamant pe care îl vizau și în special dacă notificarea acestora prin poștă domnului Johannes Tomana semnifică deopotrivă notificare către toți reclamantii, astfel cum susține Consiliul (a se vedea punctul 199 de mai sus), este pertinentă pentru identificarea punctului de plecare a termenului pentru introducerea acțiunii. Totuși, în speță și în orice caz, nu există îndoială că acțiunea a fost introdusă în termen, nicio obiecție nefiind invocată, de altfel, cu privire la acest aspect de către instituțiile pârâte.
- 214 Întrucât niciuna dintre criticile formulate de reclamantii în cadrul celui de al patrulea motiv nu poate fi admisă, acest motiv trebuie respins.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere

- 215 Prin intermediul celui de al doilea motiv, reclamantii susțin că Consiliul și Comisia au săvârșit o eroare vădită de apreciere în sensul că acestea au considerat că erau îndeplinite criteriile care justifică includerea lor pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive în litigiu.

Observații introductive

- 216 În Hotărârea Bank Melli Iran/Consiliul, punctul 192 de mai sus (punctul 36), Tribunalul s-a pronunțat deja în sensul că, în ceea ce privește normele generale care definesc condițiile de aplicare a măsurilor restrictive, Consiliul dispunea de o largă putere de apreciere în privința elementelor care trebuie luate în considerare în vederea adoptării măsurilor de sancțiuni economice și financiare în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE, conform unei poziții comune adoptate în cadrul PESC. În special, întrucât instanța Uniunii nu poate substitui aprecierea Consiliului cu propria apreciere asupra probelor, a faptelor și a împrejurărilor care justifică adoptarea unor astfel de măsuri, controlul exercitat de Tribunal trebuie să se limiteze la verificarea respectării normelor de procedură și de motivare, a exactității materiale a situației de fapt, precum și a lipsei unei erori vădite în aprecierea faptelor și a unui abuz de putere. Acest control restrâns se aplică în special în privința aprecierii considerațiilor de oportunitate pe care se întemeiază astfel de măsuri.
- 217 Aceste considerații se aplică și în ceea ce privește măsurile restrictive adoptate în temeiul articolului 215 TFUE, al cărui conținut reflectă pe cel al articolelor 60 CE și 301 CE (a se vedea punctul 122 de mai sus).
- 218 Or, din această jurisprudență reiese că puterea de apreciere de care dispune în materie Consiliul nu se opune ca instanța Uniunii să verifice cu ocazia exercitării controlului său de legalitate exactitatea materială a situației de fapt pe care s-a întemeiat Consiliul. Astfel, efectivitatea controlului jurisdicțional garantat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale impune în special ca instanța Uniunii să se asigure că decizia, care are o aplicabilitate individuală pentru persoana sau entitatea în cauză, se întemeiază pe o bază factuală suficient de solidă. Aceasta presupune verificarea faptelor invocate în expunerea de motive pe care se bazează decizia menționată, astfel încât controlul jurisdicțional să nu se limiteze la aprecierea verosimilității abstracte a motivelor invocate, ci să privească aspectul dacă respectivele motive – sau cel puțin unul dintre ele, considerat suficient în sine pentru susținerea deciziei în cauză – sunt întemeiate (a se vedea Hotărârea Consiliul/Fulmen și Mahmoudian, punctul 186 de mai sus, punctul 64 și jurisprudența citată).
- 219 În acest scop, instanța Uniunii are sarcina să procedeze la această examinare solicitând, dacă este cazul, autorității competente a Uniunii să prezinte informațiile sau elementele de probă, confidentiale sau neconfidentiale, relevante pentru efectuarea unei asemenea examinări. Astfel, în caz de contestare, autoritatea competentă a Uniunii este cea care are sarcina să demonstreze temeinicia motivelor reținute împotriva persoanei vizate, aceasta din urmă neavând obligația să facă dovada negativă a netemeinicii motivelor menționate. Autoritatea menționată nu este obligată să prezinte instanței Uniunii toate informațiile și toate elementele de probă inerente motivelor invocate în actul a cărui anulare se solicită. Totuși, este necesar ca informațiile sau elementele pe care le prezintă să susțină motivele reținute împotriva persoanei în cauză (a se vedea Hotărârea Consiliul/Fulmen și Mahmoudian, punctul 186 de mai sus, punctele 65-67 și jurisprudența citată).
- 220 În cazul în care autoritatea competentă a Uniunii se află în imposibilitatea de a da curs cererii instanței Uniunii, aceasta din urmă trebuie să se întemeieze doar pe elementele care i-au fost comunicate, și anume pe motivarea din actul atacat, pe observațiile și pe eventualele elemente dezincriminatoire prezentate de persoana vizată, precum și pe răspunsul dat de autoritatea competentă a Uniunii la aceste observații. Dacă aceste elemente nu permit să se constate temeinicia unui motiv, atunci instanța Uniunii nu îl ia în considerare ca temei al respectivei decizii de includere sau de menținere a

includerii în cauză. În schimb, în cazul în care autoritatea competentă a Uniunii furnizează informații sau elemente de probă pertinente, instanța Uniunii trebuie să verifice exactitatea materială a faptelor invocate prin prisma acestor informații sau elemente de probă și să aprecieze forța probantă a acestora din urmă în funcție de împrejurările speței și în lumina eventualelor observații formulate în legătură cu acestea în special de persoana vizată (a se vedea Hotărârea Consiliul/Fulmen și Mahmoudian, punctul 186 de mai sus, punctele 68 și 69 și jurisprudența citată).

- 221 Cu toate acestea, este necesar să se sublinieze că, astfel cum a evidențiat, de altfel, jurisprudența citată la punctul 219 de mai sus, instanța Uniunii trebuie să controleze exactitatea materială a situației de fapt invocate pentru a justifica adoptarea de măsuri restrictive numai atunci când persoanele vizate de aceste măsuri contestă în fața sa această situație de fapt. Astfel, o asemenea verificare face parte din analiza temeiniciei actelor atacate pe care instanța Uniunii nu are obligația de a o examina din oficiu.
- 222 Pe de altă parte, într-un caz în care Consiliul definește în mod abstract criteriile care pot justifica includerea unei persoane sau a unei entități pe lista persoanelor sau a entităților care fac obiectul măsurilor restrictive, instanța Uniunii trebuie să verifice, pe baza motivelor invocate de persoana sau de entitatea în cauză ori, după caz, invocate din oficiu, dacă situația sa corespunde criteriilor abstracte definite de Consiliu. Acest control cuprinde aprecierea situației de fapt și a împrejurărilor invocate pentru justificarea includerii persoanei sau a entității în cauză pe lista celor care fac obiectul măsurilor restrictive, precum și verificarea elementelor de probă și a informațiilor pe care se întemeiază această apreciere (a se vedea în acest sens Hotărârea Bank Melli Iran/Consiliul, punctul 192 de mai sus, punctul 37).
- 223 Ținând seama de aceste considerații, trebuie analizate criticile și argumentele invocate de reclamanți în cadrul prezentului motiv. În această privință, vor fi examinate mai întâi criticile și argumentele prezentate în cererea introductivă, înainte de a fi examinate admisibilitatea și, eventual, temeinicia criticilor și argumentelor invocate în replică.

Cu privire la criticile și la argumentele prezentate în cererea introductivă

- 224 Reclamanții susțin că măsurile restrictive contestate, ca și cele care le-au precedat, privesc, potrivit articolelor 4 și 5 din Decizia 2011/101, persoanele și entitățile „ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe”. Rezultă că, potrivit reclamanților, Consiliul și Comisia puteau adopta măsurile respective numai în privința persoanelor și a entităților în cazul cărora ar exista probe ale implicării lor actuale în activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe. Pe de altă parte, această implicare ar trebui să aibă un caracter continuu.
- 225 Or, concluzia Consiliului și a Comisiei potrivit căreia fiecare reclamant ar corespunde acestui criteriu ar fi eronată, pentru mai multe motive. În primul rând, anumiți reclamanți ar fi fost vizați de măsurile restrictive în litigiul din cauză că erau „membr[i] ai guvernului ZANU-PF” sau că ar aparține „facțiunii ZANU-PF”. Acest motiv nu ar fi suficient, întrucât nu ar corespunde afirmării unui comportament ilicit. Pe de altă parte, faptul de a fi membru al unui partid politic ar fi un drept garantat de Constituția Zimbabwe. În plus, măsurile restrictive în litigiul ar viza foștii membri ai guvernului din Zimbabwe. Acestea nu ar viza nici guvernul de unitate națională, aflat la putere în Zimbabwe la momentul adoptării actelor atacate, nici ZANU-PF. Mai mult, Uniunea ar susține expres guvernul de unitate națională.
- 226 În al doilea rând, anumiți reclamanți ar fi fost incluși pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive în discuție din cauză că ar fi fost asociați sau că ar fi avut legături cu un membru ZANU-PF din guvern sau cu facțiunea ZANU-PF din guvern. Un asemenea motiv ar fi insuficient. Pe de parte, acestor reclamanți nu li s-ar fi imputat săvârșirea unor acțiuni ilicite și, cu atât mai puțin, participarea efectivă la activități despre care se poate afirma în mod serios că aduceau atingere în mod

grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe. Pe de altă parte, în Hotărârea Tay Za/Consiliul, punctul 119 de mai sus, Curtea ar fi subliniat în mod clar că simpla imputare a asocierii unei persoane sau a unei entități cu conducătorii unei țări terțe nu este suficientă pentru a justifica adoptarea de măsuri restrictive împotriva acestei persoane sau entități.

- 227 În al treilea rând, în privința unei mari părți a reclamanților, motivele invocate pentru a justifica includerea lor pe lista persoanelor sau a entităților vizate de măsurile restrictive în discuție s-ar referi la acțiuni ilicite despre care se afirmă că au avut loc în trecut, chiar, într-un număr mare de cazuri, cu mai mulți ani înainte de adoptarea măsurilor contestate și chiar înainte de formarea guvernului de unitate națională. Asemenea motive ar fi insuficiente prin prisma obiectivului măsurilor restrictive în discuție, acela de a încuraja persoanele în cauză „să respingă politicile al căror efect este suprimarea drepturilor omului și a libertății de exprimare și care împiedică buna guvernare”. A viza, doar pe baza acțiunilor lor ilicite din trecut, persoane care nu sunt implicate într-o politică guvernamentală oarecare și care nu o influențează nu poate să încurajeze aceste persoane să respingă politicile respective. În această privință, reclamanții consideră, referindu-se deopotrivă la considerentele Poziției comune 2002/145 și la o declarație a Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, că doar acțiunile ilicite din trecut ale persoanelor interesate nu ar fi suficiente pentru a justifica includerea lor pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive precum cele în discuție în prezenta cauză.
- 228 Trebuie să se constate că această argumentație a reclamanților este întemeiată pe o premisă eronată, în sensul că reclamanții par a considera că măsurile restrictive în litigiu puteau viza numai persoanele sau entitățile ale căror activități aduceau atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe. Or, o asemenea afirmație este inexactă.
- 229 Astfel, după cum s-a arătat deja în cadrul analizei primului motiv și a celui de al treilea motiv, din textul articolelor 4 și 5 din Decizia 2011/101 (a se vedea punctele 7 și 8 de mai sus) reiese că în acestea este vorba numai despre una dintre cele trei categorii de persoane în privința cărora măsurile restrictive preconizate de această decizie pot fi adoptate. Celelalte două categorii sunt constituite din „membrii guvernului din Zimbabwe” și, respectiv, din „orice persoană fizică sau juridică, entitate sau organism asociată acestora”. Cu alte cuvinte, calitatea unei persoane sau a unei entități, în sensul că este membru al guvernului din Zimbabwe sau asociată a unui asemenea membru, este, în sine, suficientă pentru a justifica adoptarea în privința sa a măsurilor restrictive prevăzute de Decizia 2011/101.
- 230 Mai mult, din considerațiile menționate la punctele 129-133 de mai sus reiese, în esență, că persoanele sau entitățile ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe constituie doar o categorie specială de asociați ai conducătorilor acestei țări. Astfel, includerea lor în anexa III la Regulamentul nr. 314/2004 este justificată din moment ce textul acestui regulament nu menționează în mod specific această categorie de persoane și entități.
- 231 Având în vedere aceste considerații, argumentele reclamanților rezumate la punctele 225 și 226 de mai sus nu pot fi admise. Rezultă în mod clar din Hotărârea Tay Za/Consiliul, punctul 119 de mai sus (punctul 63), că, în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE sau al articolului 215 TFUE, pot fi adoptate măsuri restrictive în privința membrilor guvernului din Zimbabwe care, fără îndoială, fac parte din conducătorii acestei țări, precum și în privința asociaților acestora. O eventuală referire la acțiunile ilicite efective săvârșite de persoanele din această categorie urmărește, în definitiv, doar să dovedească această calitate a lor de asociați ai membrilor guvernului din această țară. Rezultă că asemenea referiri nu sunt indispensabile nici în privința membrilor guvernului și nici în privința asociaților lor dacă, în cazul acestora din urmă, calitatea de asociați ai membrilor guvernului decurge din alte împrejurări, precum funcțiile pe care le exercită sau pe care le-au exercitat în trecut.

- 232 Pe de altă parte, referirea la împrejurarea că membrii în cauză ai guvernului aparțin ZANU-PF nu semnifică, astfel cum reclamanții par să susțină, că persoanele în cauză (și entitățile care le sunt asociate) fac obiectul unor sancțiuni pentru unicul motiv al apartenenței lor la un partid politic. Trebuie amintit că ZANU-PF nu este un partid politic oarecare, ci partidul care s-a aflat singur la putere în timpul violențelor, al intimidărilor și al încălcărilor drepturilor fundamentale ale poporului zimbabwean, invocate de emitenții actelor atacate și ai altor acte care le-au precedat pentru a justifica adoptarea acestora. Trebuie de asemenea amintit că guvernul de unitate națională, aflat la putere în Zimbabwe la momentul adoptării actelor atacate, era format, pe de o parte, din persoane din partidul ZANU-PF care, la urma urmelor și în majoritatea cazurilor, erau deja membri ai guvernului din Zimbabwe înainte de formarea acestui guvern, cu alte cuvinte în perioada în care au fost săvârșite violențele, intimidările și încălcările drepturilor fundamentale care justifică adoptarea măsurilor restrictive în litigiu, și, pe de altă parte, din persoane propuse de partidele de opoziție (a se vedea și punctele 104, 109 și 110 de mai sus).
- 233 În aceste condiții, este evident că referirea, în cuprinsul motivelor actelor atacate, la faptul că un membru al guvernului vizat de aceste acte aparținea ZANU-PF sau „facțiunii ZANU-PF” din guvern urmărește să explice de ce acest membru al guvernului a fost vizat de măsuri restrictive, în timp ce în privința altor membri ai aceluiași guvern, propuși de partidele din fosta opoziție, nu au fost adoptate măsuri analoge.
- 234 În plus, din cele arătate deja la punctul 110 de mai sus reiese că, chiar după formarea guvernului cunoscut drept de unitate națională, era permisă adoptarea unor măsuri restrictive în privința membrilor acestui guvern care făceau deja parte din conducerea Zimbabwe înainte de formarea acestuia, precum și în privința asociaților acestora. Astfel, în ceea ce privește aceste persoane, poate fi vorba despre o eroare vădită de apreciere numai în ipoteza în care emitenții actelor atacate ar fi considerat în mod greșit că o persoană sau o entitate supusă măsurilor restrictive în litigiu era membru al guvernului din Zimbabwe propus de ZANU-PF sau asociat al unui asemenea membru, deși situația era diferită. Or, în cererea introductivă, reclamanții nu formulează o asemenea afirmație.
- 235 În plus, trebuie să se arate că reclamanții recurg la o interpretare eronată a Hotărârii Tay Za/Consiliul, punctul 119 de mai sus, atunci când afirmă că, în această hotărâre, Curtea a confirmat că doar asocierea unei persoane sau a unei entități cu conducătorii unei țări terțe nu este suficientă pentru a justifica adoptarea în privința sa de măsuri restrictive. Astfel, la punctul 63 din hotărârea menționată, Curtea a afirmat expres că, „pentru a putea fi adoptate în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE, ca măsuri restrictive care afectează țări terțe, măsurile împotriva unor persoane fizice trebuie să vizeze numai conducătorii țărilor respective și persoanele care sunt asociate acestor conducători”. Numai în privința membrilor familiilor persoanelor asociate conducătorilor unei țări terțe Curtea a exclus aplicarea unor asemenea măsuri, atunci când sunt adoptate doar pentru motivul legăturii familiale a persoanelor vizate cu asociații conducătorilor din țara respectivă, independent de comportamentul personal al celor în cauză (a se vedea punctul 128 de mai sus).
- 236 Nu poate fi admis nici argumentul reclamanților potrivit căruia, în privința unui număr foarte mare dintre aceștia, motivele actelor atacate s-ar referi la acțiunile lor ilicite din trecut, de altfel un trecut destul de îndepărtat în mai multe cazuri. În mod evident, în măsura în care emitenții actelor atacate ar fi decis să se refere la acțiunile ilicite efective ale vreunei persoane sau entități vizate de actele atacate, ar putea fi vorba doar despre acțiuni ilicite din trecut. O asemenea referire nu poate fi considerată lipsită de relevanță pentru unicul motiv că acțiunile ilicite în discuție se încadrează într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat. În lipsa unor argumente și a unor elemente de probă în sens contrar, se poate considera că persoanele care, în trecut, au fost implicate personal în actele de violență și de încălcare a drepturilor fundamentale pe care emitenții actelor atacate le impută celor care conduceau singuri Zimbabwe înainte de formarea guvernului de unitate națională, precum și partidului politic din care făceau parte, în speță ZANU-PF, rămân, în sensul jurisprudenței menționate la punctul 235 de mai sus, „asociați” ai conducătorilor acestei țări, astfel încât, potrivit aceleiași jurisprudențe, este permisă adoptarea în privința lor de măsuri restrictive.

- 237 În ceea ce privește argumentul reclamanților potrivit căruia, în esență, măsurile restrictive în litigiu s-ar concentra, doar pe baza acțiunilor lor ilicite din trecut, pe persoane neimplicate în politica guvernului din Zimbabwe și lipsite de influență asupra acesteia, poate fi interpretat numai în sensul că reclamanții susțin că actele atacate vizează, cel puțin în parte, persoane sau entități care nu ar fi nici persoane din conducerea Zimbabwe, nici asociați ai acestora.
- 238 Or, în cadrul analizei celui de al treilea motiv, Tribunalul a examinat chestiunea dacă motivele menționate în actele atacate erau suficiente pentru a justifica impunerea acestor măsuri în privința tuturor reclamanților și a concluzionat că acestea erau suficiente (a se vedea punctele 155-182 de mai sus). De altfel, trebuie să se constate că reclamanții nu au precizat care dintre ei erau vizați de acest argument. Mai mult, trebuie să se arate că intră în categoria „asociat” al membrilor guvernului unei țări terțe nu numai persoana implicată în formularea politicii acestui guvern și care exercită o influență asupra acestuia, ci și persoana implicată în aplicarea acestei politici, în special atunci când politica respectivă constă în săvârșirea de violențe, intimidări și încălcări ale drepturilor fundamentale ale poporului. Pentru toate aceste motive, acest argument trebuie respins.
- 239 Reclamanții arată și că numele anumitor persoane a fost radiat de pe lista persoanelor supuse măsurilor restrictive în discuție. Reclamanții menționează, cu titlu de exemplu, pe domnii Charumbira, Gambe și Kuruneri, care fuseseră supuși măsurilor restrictive adoptate în privința Zimbabwe până în anul 2011, însă în privința cărora aceste măsuri nu au mai fost reînnoite. În opinia reclamanților, persoanele în privința cărora fuseseră abrogate măsurile restrictive în discuție fuseseră inițial incluse pe această listă din cauza acțiunilor lor ilicite din trecut. Or, poziția Consiliului și a Comisiei în ceea ce privește persoanele menținute pe lista în discuție ar fi arbitrară și nu ar ține seama de principiile securității juridice și egalității de tratament. În plus, autoritățile Regatului Unit ar fi confirmat că persoane care nu ar mai fi asociate ale ZANU-PF ar fi fost radiate din lista în cauză. Astfel, ar fi dificil să se înțeleagă motivul pentru care anumite persoane despre care s-a susținut că ar fi fost în trecut implicate în acțiuni ilicite blamabile ar trebui să fie menținute pe lista respectivă, în timp ce altele ar fi radiate din aceasta.
- 240 Motivele includerii pe lista persoanelor supuse măsurilor restrictive în litigiu a numelor a trei persoane menționate de reclamanți în cadrul acestui argument reies din anexa III la Regulamentul nr. 314/2004 astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 77/2009 al Comisiei din 26 ianuarie 2009 de modificare a Regulamentului nr. 314/2004 (JO L 23, p. 5), precum și din anexa la Poziția comună 2004/161, astfel cum a fost modificată prin Poziția comună 2009/68/PESC a Consiliului din 26 ianuarie 2009 de reînnoire a măsurilor restrictive împotriva Zimbabwe (JO L 23, p. 43). În cazul domnului Charumbira, motivele respective menționează că este „[f]ost adjunct al ministrului administrației locale, lucrărilor publice și fondului locativ național [și f]ost membru al guvernului, având în continuare legături cu guvernul”. În cazul domnului Gambe, s-a arătat că este „[p]reședinte, Comisia de supraveghere electorală” și că „[i]mpărtășește responsabilitatea pentru alegerile frauduloase din anul 2005”. În sfârșit, în privința domnului Kuruneri, cele două texte sus-menționate arată că este „[f]ost ministru al finanțelor și al dezvoltării economice [și f]ost membru al guvernului, având în continuare legături cu guvernul”.
- 241 Întrebat, în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, cu privire la motivele pentru care a decis să nu reînnoiască măsurile restrictive adoptate în privința acestor trei persoane, Consiliul a indicat, în esență, că „dore[a] să relaxeze puțin presiunea asupra Zimbabwe, având în vedere ameliorarea situației în țară”.
- 242 Tribunalul amintește că, din textul articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004, precum și din textul articolului 4 alineatul (1) și al articolului 5 alineatul (1) din Decizia 2011/101 reiese că măsurile restrictive în litigiu îi vizează pe membrii guvernului din Zimbabwe, precum și pe asociații lor, această din urmă categorie incluzând „persoanele sau entitățile ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe”.

- 243 Totuși, din aceste dispoziții nu reiese obligația Consiliului și a Comisiei să includă pe lista persoanelor vizate de măsurile respective pe toți membrii guvernului din Zimbabwe și pe toți asociații unor asemenea membri. Dimpotrivă, având în vedere și jurisprudența citată la punctul 216 de mai sus, este necesar să se considere că aceste dispoziții trebuie interpretate în sensul că o persoană care nu este nici membru al guvernului din Zimbabwe, nici asociat al unui asemenea membru nu poate fi supusă măsurilor în discuție, ci că, în privința membrilor guvernului din Zimbabwe și a asociațiilor lor, Consiliul dispune de o largă putere de apreciere care îi permite eventual să nu supună o asemenea persoană măsurilor respective dacă apreciază că, în raport cu obiectivele acestora, nu ar fi oportun să procedeze în acest sens.
- 244 În speță, motivele pentru care măsurile restrictive în discuție nu au fost reînnoite în cazul altor persoane sunt lipsite de relevanță în privința reclamanților.
- 245 Astfel, pentru a concluziona că actele atacate sunt viciate de o eroare vădită de apreciere în privința reclamanților trebuie să se demonstreze fie că acestea au un temei de fapt eronat, fie că situația de fapt reținută în privința reclamanților este exactă, însă Consiliul a săvârșit o eroare vădită de apreciere atunci când a considerat că, în privința lor, era necesară menținerea în vigoare a măsurilor restrictive în litigiu. Or, referitor la prima ipoteză, reclamanții nu contestă în cererea introductivă exactitatea materială a situației de fapt relevate în cazul lor în actele atacate (a se vedea de asemenea punctele 261-263 de mai jos). Referitor la a doua ipoteză, reclamanții nu explică nicidecum pentru care motive Consiliul ar fi trebuit să considere că nu era necesară reînnoirea în privința lor a măsurilor restrictive la care erau supuși.
- 246 Invocarea vagă și generală a principiilor egalității de tratament și securității juridice nu poate acoperi aceste lacune din argumentația reclamanților.
- 247 Potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament interzice ca situații comparabile să fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care asemenea tratamente sunt justificate în mod obiectiv (a se vedea Hotărârea Bank Melli Iran/Consiliul, punctul 192 de mai sus, punctul 56 și jurisprudența citată). Or, în speță, reclamanții nu explică modul în care situația lor ar fi comparabilă cu cea a persoanelor în cazul cărora nu au fost reînnoite măsurile restrictive.
- 248 În această privință, trebuie să se observe că deși lipsa reînnoirii în cazul acestor alte persoane este justificată de motive valide, reclamanții trebuiau să menționeze aceste motive și de ce acestea s-ar aplica și în cazul lor. Într-o asemenea ipoteză, o comparație cu situația altor persoane și, în consecință, recurgerea la principiul egalității de tratament ar fi fost inutile. Astfel, dacă există motive temeinice pentru care măsurile restrictive în discuție nu ar fi trebuit să fie reînnoite în cazul reclamanților, această împrejurare este deja suficientă pentru a justifica anularea actelor atacate, independent de tratamentul rezervat de Consiliu altor persoane supuse anterior aceluiași măsuri restrictive.
- 249 În schimb, dacă, prin ipoteză, lipsa reînnoirii măsurilor restrictive în discuție în cazul altor persoane nu era justificată de niciun motiv valid, ar fi vorba despre o nelegalitate săvârșită de Consiliu, de care nu pot beneficia reclamanții. Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că principiul egalității de tratament trebuie conciliat cu principiul legalității, potrivit căruia nimeni nu poate invoca, în beneficiul său, o nelegalitate săvârșită în favoarea altuia (a se vedea Hotărârea Bank Melli Iran/Consiliul, punctul 192 de mai sus, punctul 59 și jurisprudența citată).
- 250 De asemenea, în ceea ce privește invocarea de către reclamanți a principiului securității juridice, este suficient să se constate că ei nu explică nicidecum modul în care acest principiu ar fi fost încălcat din cauza reînnoirii măsurilor restrictive în privința lor. În special, aceștia nu afirmă nici că, în lumina dispozițiilor aplicabile la momentul adoptării actelor atacate, erau îndreptățiți să aștepte, în cazul lor, lipsa reînnoirii măsurilor restrictive în discuție.

251 În concluzie, niciun element din argumentele expuse în cererea introductivă în susținerea celui de al doilea motiv nu demonstrează că actele atacate sunt viciate de o nelegalitate oarecare sau că în acestea recurge la o eroare vădită de apreciere.

Cu privire la criticile și argumentele prezentate în replică

252 Pentru a contesta temeinicia motivelor invocate de emitenții actelor atacate în vederea justificării impunerii măsurilor restrictive în discuție, reclamanții au invocat în replică o argumentație distinctă. Trebuie examinată în continuare admisibilitatea și, după caz, temeinicia acestei argumentații. În această privință, se va face distincție între argumentația referitoare la reclamanții persoane fizice și cea referitoare la reclamantele persoane juridice.

– Cu privire la reclamanții persoane fizice

253 Într-o parte a replicii intitulată „Procedura urmată de pârâte”, s-a afirmat că Consiliul și Comisia „prezumă în mod greșit că reclamanții nu contestă temeinicia motivelor invocate” pentru a justifica includerea numelor lor pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție. În anexa la replică, reclamanții au prezentat „declarații ale unor martori”, întocmite de 40 dintre aceștia. Reclamanții susțin că aceste declarații „au constituit prima oportunitate [care le-a fost] acordată pentru a-și exprima punctul de vedere cu privire la rațiunile desemnării lor în măsurile atacate, precum și cu privire la documentele cuprinse în anexa B.19” la memoriul în apărare al Consiliului. În aceste declarații, reclamanții respectivi contestă afirmațiile făcute în privința fiecăruia dintre ei în motivarea actelor atacate. Anumite declarații sunt însoțite de anexe.

254 Reclamanții adaugă că o mare parte dintre cei care au prezentat o asemenea declarație afirmă că nu a văzut niciodată până atunci elementele care au servit drept temei pentru includerea numelor lor pe lista persoanelor vizate de măsurile restrictive în discuție și nici în documentele cuprinse în anexa B.19 la memoriul în apărare al Consiliului. Aceiași reclamanți afirmă că nu cunosc „sursele sau datele” documentelor incluse în această anexă, din care o mare parte ar părea să provină de la adversarii lor politici. În orice caz, reclamanții declară că afirmațiile referitoare la ei „le cauzează un prejudiciu grav și sunt, în fapt, total nefondate”. Aceștia le „resping [...] cu cea mai mare fermitate posibilă, dat fiind caracterul lor vag”.

255 În opinia reclamanților, într-un anumit număr de cazuri, cei care au prezentat declarații explică de asemenea că au colaborat strâns cu partidul MDC în cadrul guvernului de unitate națională și că, prin urmare, nu puteau să înțeleagă motivul pentru care fuseseră supuși măsurilor restrictive în litigiu, în timp ce omologii lor din MDC care ocupau posturi analoge în guvern nu fuseseră supuși măsurilor restrictive.

256 În continuare, în partea din replică consacrată „erorilor vădite de apreciere”, reclamanții susțin că Consiliul și Comisia nu au dovedit că includerea numelor lor pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive în litigiu era justificată. În rest, această parte din replică reiterează, în esență, aceleași argumente ca cele invocate în susținerea celui de al doilea motiv al cererii introductive și care au fost examinate deja mai sus (a se vedea punctele 228-251 de mai sus).

257 Este astfel evident că, în replică, reclamanții contestă exactitatea materială a situației de fapt invocate în actele atacate pentru a justifica impunerea în privința lor a măsurilor restrictive în litigiu. Or, este de asemenea evident că argumentația invocată în cererea introductivă în susținerea celui de al doilea motiv, astfel cum a fost rezumată la punctele 224-227 de mai sus, nu cuprinde nicio critică de asemenea natură.

- 258 Acestea sunt, în esență, motivele pentru care Consiliul contestă admisibilitatea acestei părți a argumentației reclamantilor. La rândul său, Comisia, subliniind faptul că reclamantii au contestat pentru prima dată abia în replică exactitatea situației de fapt invocate în privința lor în motivele actelor atacate, se abține să invoce o excepție de inadmisibilitate împotriva acestei părți a argumentației reclamantilor.
- 259 Invitați, în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, să răspundă la argumentele rezumate la punctul 258 de mai sus, reclamantii au amintit că, în cererea introductivă, invocasera un motiv întemeiat pe o eroare vădită de apreciere și că menționaseră în mod clar, în aceeași cerere introductivă, că afirmațiile cuprinse în actele atacate erau vagi și nesustținute, astfel încât nu puteau să răspundă la acestea pe fond. Reclamantii au adăugat că nu pot fi criticați, din moment ce, exceptând primul reclamant, domnul Johannes Tomana, măsurile restrictive nu le-ar fi fost notificate. În plus, reclamantii au amintit că solicitaseră Consiliului „materialul” pe care erau întemeiate afirmațiile în privința lor în actele atacate și că ar fi răspuns pe fond la afirmațiile respective, după ce au luat cunoștință despre explicațiile furnizate de Consiliu în memoriul în apărare și despre înscrisurile justificative prezentate de acesta.
- 260 Tribunalul amintește că, potrivit articolului 48 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul de procedură al Tribunalului, pe parcursul procesului, invocarea de motive noi este interzisă, cu excepția cazului în care acestea se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procedurii. Cu toate acestea, un motiv care constituie dezvoltarea unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea de sesizare și care prezintă o legătură strânsă cu acesta trebuie declarat admisibil. Pe de altă parte, argumentele al căror conținut prezintă o legătură strânsă cu un motiv enunțat în cererea de sesizare nu pot fi considerate motive noi, iar prezentarea lor este admisă în stadiul replicii sau în ședință (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2012, Italia/Comisia, T-394/06, nepublicată în Repertoriu, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 261 În speță, Tribunalul constată că reclamantii nu au afirmat în cererea introductivă că situația de fapt invocată în motivele actelor atacate în privința fiecăruia dintre ei erau inexacte. Cu alte cuvinte, reclamantii nu au contestat în cererea introductivă exactitatea materială a situației de fapt respective, ceea ce, astfel cum s-a arătat la punctul 221 de mai sus, constituie o condiție prealabilă a controlului exercitat de instanța Uniunii asupra exactității sale materiale. Prin intermediul celui de al doilea motiv, astfel cum a fost expus în cererea introductivă, s-a imputat emitentilor actelor atacate o eroare vădită, în sensul că aceștia au considerat că motivele enunțate pentru fiecare dintre reclamanți în actele respective justificau adoptarea măsurilor restrictive în litigiu împotriva reclamantului în cauză. Motivul întemeiat pe o asemenea eroare, indiferent dacă este calificată drept eroare de drept sau eroare vădită de apreciere, trebuie diferențiat de un motiv prin care se contestă exactitatea materială a motivării în discuție. Acesta nu constituie o dezvoltare a unui asemenea motiv și nici nu prezintă o legătură strânsă cu acesta.
- 262 Pe de altă parte, nu este posibil să se asocieze argumentația prezentată de reclamanți în replică, analizată mai sus, cu anumite afirmații ale acestora făcute în cererea introductivă în legătură cu primul motiv și cu al patrulea motiv (a se vedea punctele 81, 82, 90, 108 și 185 de mai sus). Trebuie amintit că aceste două motive nu vizează contestarea temeiniciei actelor atacate și în special exactitatea materială a motivării acestora, ci existența unui temei juridic adecvat care să justifice adoptarea acestora și, respectiv, respectarea dreptului la apărare. În plus și independent de această considerație, trebuie să se constate că, deși în părțile din cererea introductivă consacrate argumentelor rezumate la punctele 81 și 185 de mai sus reclamantii se referă la lipsa unor dovezi ale „acuzărilor” cuprinse în motivele actelor atacate, aceștia nu afirmă că „acuzățiile” respective sunt inexacte din punct de vedere material și nici nu recurg la o respingere în detaliu și circumstanțiată a acestora. O asemenea respingere în detaliu este cu atât mai necesară cu cât există un număr mare de reclamanți și o varietate de motive menționate în actele atacate.

- 263 Rezultă că argumentația prezentată pentru prima dată în replică pentru a contesta exactitatea materială a motivelor actelor atacate constituie un motiv nou. Or, nu se poate considera că acest motiv se întemeiază pe elemente de drept și de fapt care au apărut pe parcursul procesului, întrucât, de la momentul introducerii cererii introductive, reclamantii aveau cunoștință despre motivele enunțate în actele atacate în privința fiecăruia dintre ei și aveau tot răgazul să conteste exactitatea materială a acestor motive.
- 264 Spre deosebire de cele susținute de reclamantii, prezentarea pe parcursul procesului de către Consiliu, pe de o parte, a anexei B.19 la memoriul său în apărare și, pe de altă parte, a răspunsului său la cererea formulată de reclamantii menționați la punctul 19 de mai sus nu poate conduce la o concluzie diferită. Trebuie să se constate că, prin argumentația pe care o prezintă pentru prima dată în replică, reclamantii nu contestă fiabilitatea sau relevanța vreunui element de probă care susține motivele actelor atacate, ci exactitatea materială a înseși motivelor. Totuși, întrucât reclamantii luaseră deja cunoștință despre actele menționate înainte de introducerea acțiunii, aveau neîndoiește posibilitatea să conteste deja în cuprinsul cererii introductive exactitatea materială a acestor motive, chiar dacă nu ar fi avut cunoștință despre elementele de probă care le-ar susține. Astfel cum reiese din jurisprudența menționată la punctul 219 de mai sus, în ipoteza unei asemenea contestări, instanța Uniunii ar avea obligația să solicite autorității competente prezentarea elementelor de probă în discuție și să examineze dacă probele prezentate ar susține aceste motive. Or, reclamantii nu au formulat o asemenea critică în cererea lor introductivă.
- 265 Observația potrivit căreia reclamantii ar fi putut să conteste în cadrul cererii introductive exactitatea materială a motivelor actelor atacate care îi priveau este cu atât mai exactă cu cât se ține seama de faptul că aceste motive se referă fie la funcțiile deținute de reclamantii în guvern sau în administrația publică din Zimbabwe, fie la pretenziile lor acțiuni ilicite. Or, chiar dacă se presupune că niciunul dintre reclamantii nu a avut cunoștință despre elementele de probă care susțineau motivele enunțate în privința sa în actele atacate, fiecare era în mod cert în măsură să stabilească, la simpla lectură a motivelor care îl vizau, dacă acestea erau sau nu erau exacte și, în ultimul caz, să conteste exactitatea materială deja în cererea introductivă.
- 266 Rezultă că argumentația prezentată în replică de reclamantii persoane fizice pentru a contesta exactitatea materială a motivelor care justifică adoptarea măsurilor restrictive în discuție și care îi vizează este inadmisibilă și trebuie înlăturată ca atare, fără a fi examinată pe fond.
- Cu privire la reclamantele persoane juridice
- 267 Întrucât afirmațiile reclamantilor din replică și rezumate la punctul 253 de mai sus nu fac distincție între persoanele fizice și persoanele juridice, este evident că exactitatea materială a motivelor care justifică includerea pe lista entităților supuse măsurilor restrictive în litigiu a numelor persoanelor juridice care figurează printre reclamantii este deopotrivă contestată în replică. Or, pentru motivele arătate deja (a se vedea punctele 260-266 de mai sus), această argumentație trebuie înlăturată ca inadmisibilă, deoarece este tardivă.
- 268 Reclamantii invocă și în replică alte argumente referitoare la legalitatea impunerii unor persoane juridice a măsurilor restrictive în discuție.
- 269 Aceștia amintesc că articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004 și articolul 5 din Decizia 2011/101 prevăd înghețarea fondurilor și a resurselor economice care aparțin persoanelor juridice asociate membrilor guvernului din Zimbabwe sau „ale căror activități aduc atingere în mod grav democrației, respectării drepturilor omului și statului de drept în Zimbabwe”. Rezultă că, în opinia reclamantilor, emitenții actelor atacate nu erau îndreptățiți să supună unei asemenea înghețări a fondurilor entitățile pretins asociate asociațiilor guvernului, guvernului în general sau unei facțiuni din guvern ori unui minister.

- 270 Pe acest temei, în primul rând, reclamantii contestă înghețarea fondurilor celei de a o sută treisprezecea reclamante, Divine Homes. Se afirmă că aceasta ar fi asociată unui pretins asociat al guvernului, în speță al șaselea reclamant, domnul David Chapfika. Potrivit reclamantilor, chiar dacă se admite că domnul David Chapfika este un asociat al guvernului, aspect pe care reclamantii îl contestă, doar această calitate ar fi insuficientă pentru a justifica înghețarea fondurilor celei de a o sută treisprezecea reclamante.
- 271 În al doilea rând, în actele atacate nu ar fi menționat niciun membru al guvernului în calitate de asociat al reclamantelor a o sută cincisprezecea-a o sută douăzeci și una, Jongwe Printing, M & S Syndicate (Private) Ltd, Osleg, Swift Investments (Private) Ltd, Zidco Holdings (Private) Ltd, Zimbabwe Defence Industries sau Zimbabwe Mining Development. Așadar, condiția prealabilă esențială pentru includerea acestor entități printre cele vizate de măsurile restrictive în litigiu nu ar fi îndeplinită.
- 272 În al treilea rând, din jurisprudența Tribunalului ar reieși că ar fi insuficiente motivele invocate în actele atacate pentru a justifica înghețarea fondurilor și a resurselor economice ale entităților respective. Emitenții actelor atacate ar fi trebuit să efectueze o analiză de la caz la caz, pentru a evalua, pe de o parte, în ce măsură fiecare entitate era deținută sau controlată și, pe de altă parte, natura pretinsului control și relevanța sa în raport cu măsurile restrictive în litigiu. În privința entităților menționate, nu ar fi fost efectuată nicio analiză de această natură.
- 273 În sfârșit, în al patrulea rând, Consiliului i s-ar fi propus să retragă numele Zimbabwe Mining Development din lista entităților vizate de măsurile restrictive în litigiu, iar Consiliul și Comisia nu ar fi explicat motivul pentru care această propunere nu a fost urmată în final.
- 274 Întrebați, în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, cu privire la motivul din cererea introductivă cu care aceste argumente au legătură, precum și, după caz, cu privire la chestiunea dacă există elemente de drept și de fapt apărute pe parcursul procesului care ar justifica prezentarea acestor argumente pentru prima dată în replică, reclamantii au răspuns că aceste argumente au legătură cu primele trei motive ale acțiunii și că, în plus, prin acestea s-ar răspunde la anumite argumente invocate de Consiliu în memoriul său în apărare.
- 275 Tribunalul constată că prin argumentele rezumate la punctele 272 și 273 de mai sus se ridică, în esență, o chestiune legată de caracterul suficient al motivării actelor atacate pe care, după caz, Tribunalul trebuie să o controleze din oficiu (a se vedea Hotărârea Curții din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctul 67 și jurisprudența citată). Rezultă că aceste argumente trebuie examinate pe fond.
- 276 În vederea susținerii argumentului lor rezumat la punctul 272 de mai sus, reclamantii invocă Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2009, Melli Bank/Consiliul (T-246/08 și T-332/08, Rep., p. II-2629), Hotărârea Tribunalului din 7 decembrie 2011, HTTS/Consiliul (T-562/10, Rep., p. II-8087), și Hotărârea Tribunalului din 26 octombrie 2012, CF Sharp Shipping Agencies/Consiliul (T-53/12). Or, niciuna dintre aceste hotărâri nu poate întemeia argumentația reclamantilor.
- 277 Desigur, este exact că în Hotărârea Melli Bank/Consiliul, punctul 276 de mai sus (punctul 146), Tribunalul a arătat că dispoziția în discuție în această cauză impunea o apreciere de la caz la caz, în privința entității în cauză, a calității de entitate „deținută sau controlată” și că, în afara indicării temeiului legal al măsurii adoptate, obligația de motivare care revenea autorului acestei măsuri se referea tocmai la această împrejurare. Totuși, independent chiar de împrejurarea că această hotărâre privește interpretarea și aplicarea unei dispoziții diferite de dispozițiile în discuție în speță, în orice caz trebuie să se constate că, în prezenta cauză, emitenții actelor atacate au recurs efectiv la o analiză de la caz la caz și că au motivat actele atacate pe baza rezultatelor acesteia.

- 278 Astfel cum s-a arătat în cadrul analizei celui de al treilea motiv, actele atacate expun corespunzător cerințelor legale motivele care au justificat includerea, pe lista persoanelor și a entităților vizate de măsurile restrictive în discuție, a numelor tuturor reclamantelor, inclusiv numele celei de a o sută douăzeci și una reclamante, Zimbabwe Mining Development. Astfel, actele atacate expun în cazul fiecărui reclamant, atât persoană fizică, cât și persoană juridică, motivele specifice și particulare care justifică impunerea măsurilor restrictive în litigiu în privința sa. În plus, emitenții actelor atacate nu aveau obligația specială de a justifica motivul pentru care nu au decis să urmeze o propunere referitoare la retragerea din lista respectivă a numelui celei de a o sută douăzeci și una reclamante.
- 279 Pe de altă parte, trebuie arătat că Tribunalul a invocat observația sus-menționată din Hotărârea Melli Bank/Consiliul, punctul 276 de mai sus (punctul 146), pentru a respinge un argument al Consiliului potrivit căruia nu ar fi fost necesară menționarea în deciziile în discuție în această cauză a numelor entităților deținute sau controlate cărora li se aplicau măsurile de înghețare a fondurilor. Această observație este, așadar, lipsită de relevanță pentru prezenta cauză, în care sunt menționate în mod clar în actele atacate numele tuturor entităților cărora li se aplică măsurile restrictive în litigiu.
- 280 În celelalte două hotărâri invocate de reclamant, Tribunalul a anulat actele atacate pentru încălcarea obligației de motivare. Or, în speță, s-a statuat deja, în cadrul analizei celui de al treilea motiv, că actele atacate erau motivate corespunzător cerințelor legale în privința tuturor reclamantilor. Prin urmare, și celelalte două hotărâri invocate de reclamant sunt lipsite de relevanță în speță.
- 281 În ceea ce privește argumentele rezumate la punctele 269 și 270 de mai sus, acestea au legătură cu argumentul invocat în cadrul celui de al doilea motiv și rezumat la punctul 237 de mai sus, astfel încât acestea constituie o dezvoltare a celui de al doilea motiv și trebuie considerate admisibile.
- 282 Cu privire la fond, argumentele respective nu pot fi admise. Teza reclamantilor este, în esență, aceea că doar entitățile care aparțin sau sunt deținute de membrii guvernului din Zimbabwe pot fi considerate că le sunt asociate, în sensul articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004 și al articolului 5 din Decizia 2011/101. Această teză nu poate fi admisă. O interpretare a acestor două dispoziții potrivit căreia entitățile care aparțin sau sunt controlate de persoane fizice (ori, după caz, de persoane juridice) asociate membrilor guvernului din Zimbabwe pot fi deopotrivă supuse măsurilor restrictive prevăzute de aceste dispoziții se conciliază pe deplin cu modul lor de redactare. Aceeași concluzie este valabilă și în cazul interpretării potrivit căreia entitățile care aparțin sau care sunt controlate de însuși guvernul din Zimbabwe trebuie considerate asociate, în sensul celor două dispoziții, membrilor acestui guvern.
- 283 Mai mult, această interpretare a dispozițiilor sus-menționate este singura conformă cu obiectivul măsurilor restrictive în discuție (a se vedea punctul 97 de mai sus). Interpretarea sugerată de reclamant ar risca să priveze aceste măsuri de o mare parte, chiar în totalitate, a efectului lor util. Astfel, ar fi paradoxal ca o persoană fizică asociată membrilor guvernului din Zimbabwe să fie supusă unei înghețări a fondurilor sale sau a resurselor sale economice, fără a putea extinde această înghețare la entitățile pe care această persoană fizică le controlează direct sau indirect. Într-un asemenea caz, ar fi foarte simplu pentru persoana fizică vizată să evite înghețarea fondurilor instituită prin măsurile restrictive în discuție utilizând în acest scop persoanele juridice sau alte entități pe care le controlează. Situația este identică și atunci când s-ar admite că dispozițiile sus-menționate nu autorizează punerea în aplicare a unei înghețări a fondurilor și a resurselor economice în privința entităților controlate direct de guvernul statului Zimbabwe.
- 284 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, al doilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea drepturilor fundamentale ale reclamantilor, precum și a principiului proporționalității

- 285 Cea mai mare parte a argumentației reclamantilor în susținerea acestui motiv constă în trimiteri la jurisprudență și la diverse texte, și anume Carta drepturilor fundamentale, Carta Națiunilor Unite, documentul 15114/05 al Consiliului din 2 decembrie 2005 intitulat „Orientările Uniunii Europene referitoare la aplicarea și la evaluarea măsurilor restrictive (sanctiunilor) în cadrul politicii externe și de securitate comune a UE”, avizul AEPD menționat la punctul 210 de mai sus și un raport al Independent Reviewer of Terrorism Legislation (autoritatea de control independentă în domeniul legislației antiteroriste din Regatul Unit).
- 286 În esență, reclamantii invocă într-un mod destul de succint o încălcare a drepturilor lor fundamentale, precum și a principiului proporționalității. Aceștia își reiterează argumentația, examinată deja în cadrul analizei primului motiv, în special la punctul 106 de mai sus, potrivit căreia măsurile restrictive în litigiu nu urmăresc niciun obiectiv legitim al PESC. Totuși, în opinia lor, dacă se presupune că acestea urmăresc un asemenea obiectiv, ele sunt disproporționate față de acest obiectiv. În susținerea acestei critici, reclamantii invocă succint anumite argumente examinate și respinse deja mai sus. În special, aceștia susțin că, în privința unora din ei, nici nu li s-a imputat în actele atacate faptul că au fost răspunzători la momentul adoptării măsurilor în discuție de politica guvernului din Zimbabwe sau că au exercitat o influență asupra acesteia. Reclamantii invocă deopotrivă, în esență, o nemotivare a actelor atacate, în sensul că emitenții acestora nu ar fi explicat modul în care măsurile restrictive în litigiu puteau contribui la realizarea unui obiectiv legitim oarecare al PESC. Reclamantii amintesc de asemenea că GPA cheamă la ridicarea măsurilor restrictive. Nu este necesar să se analizeze mai mult aceste argumente, întrucât se suprapun pe larg cu cele, mult mai detaliate, invocate în cadrul primelor trei motive. Pentru motivele arătate deja în cadrul analizei acestor motive, trebuie înlăturate și aceste argumente care, în definitiv, nu prezintă nicio legătură cu principiul proporționalității.
- 287 Reclamantii invocă deopotrivă, în susținerea criticii potrivit căreia măsurile restrictive în discuție ar fi „disproporționate”, pretinsa „întindere mare” a măsurilor respective, „impactul negativ în termeni economici și de reputație” al acestora, precum și „natura acuzațiilor” împotriva lor cuprinse în motivele actelor atacate.
- 288 Întrucât, în argumentația lor, reclamantii se referă, chiar dacă prin trimitere la alte texte, la respectarea vieții private și de familie, la libertatea de a desfășura o activitate comercială și la dreptul de proprietate, trebuie amintit că, potrivit articolului 7 din Carta drepturilor fundamentale, „[o]rice persoană are dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor”. În plus, potrivit articolului 16 din aceeași carte, „[l]ibertatea de a desfășura o activitate comercială este recunoscută în conformitate cu dreptul Uniunii și cu legislațiile și practicile naționale”. În sfârșit, articolul 17 alineatul (1) din carta menționată prevede:
- „Orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general.”
- 289 În speță, este neîndoielnic că măsurile restrictive prevăzute de actele atacate determină limitări în exercitarea de către reclamantii a drepturilor lor fundamentale, astfel cum sunt menționate mai sus (a se vedea în acest sens Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, punctul 119 de mai sus, punctul 358, și Hotărârea Tribunalului din 28 mai 2013, Trabelsi și alții/Consiliul, T-187/11, punctul 76).

- 290 Totuși, potrivit unei jurisprudențe constante, aceste drepturi fundamentale nu beneficiază de o protecție absolută în dreptul Uniunii, ci trebuie să fie luate în considerare în raport cu funcția lor în societate (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, punctul 121, și Hotărârea Makhlouf/Consiliul, punctul 204 de mai sus, punctul 99 și jurisprudența citată). În consecință, pot fi instituite restrângeri în exercitarea acestor drepturi, cu condiția ca acestea să răspundă unor obiective de interes general urmărite de Uniune și să nu constituie, față de scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși conținutului drepturilor garantate (a se vedea Hotărârea Makhlouf/Consiliul, punctul 204 de mai sus, punctul 97 și jurisprudența citată).
- 291 În această privință, articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale prevede în special, pe de o parte, că „[o]rice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin [...] [C]arta [drepturilor fundamentale] trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și libertăți” și, pe de altă parte, că, „[p]rin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți”.
- 292 Or, restrângerea exercitării drepturilor fundamentale menționate mai sus, ai căror titulari sunt reclamantii, trebuie privită ca fiind „prevăzută de lege”, întrucât, astfel cum reiese din dezvoltările de mai sus referitoare la primul și la al doilea motiv, au fost respectate criteriile prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004, precum și la articolul 4 alineatul (1) și la articolul 5 alineatul (1) din Decizia 2011/101.
- 293 Pe de altă parte, din analiza primului motiv reiese că măsurile în discuție contribuie efectiv la realizarea obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau a necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți (a se vedea punctul 93 de mai sus).
- 294 În aceste condiții, prezentul motiv poate fi înțeles numai în sensul că reclamantii invocă o încălcare a principiului proporționalității, a cărui respectare este impusă la articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale.
- 295 În această privință, trebuie amintit că principiul proporționalității, ca principiu general al dreptului Uniunii, impune ca actele instituțiilor Uniunii să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor urmărite de reglementarea în cauză. Astfel, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare, iar inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile urmărite (Hotărârea Curții din 12 iulie 2001, Jippes și alții, C-189/01, Rec., p. I-5689, punctul 81, și Hotărârea Tribunalului din 6 mai 2010, Comune di Napoli/Comisia, T-388/07, nepublicată în Repertoriu, punctul 143).
- 296 Totuși, trebuie să se amintească de asemenea că, în ceea ce privește controlul jurisdicțional al respectării principiului proporționalității, Curtea a statuat că legiuitorului Uniunii trebuie să i se recunoască o largă putere de apreciere în domenii care implică din partea acestuia alegeri de natură politică, economică și socială și în care este chemat să efectueze aprecieri complexe. Curtea a dedus de aici că numai caracterul vădit inadecvat al unei măsuri adoptate în aceste domenii în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă poate afecta legalitatea unei astfel de măsuri (a se vedea Hotărârea Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, punctul 290 de mai sus, punctul 120 și jurisprudența citată).
- 297 În speță, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctul 97 de mai sus, măsurile restrictive în litigiu urmăresc să obțină de la persoanele și entitățile vizate de acestea respingerea politicilor al căror efect este suprimarea drepturilor omului și a libertății de exprimare și care împiedică buna guvernare. Desigur, este vorba despre măsuri care sunt considerate că acționează indirect, ideea care stă la baza

acestora fiind aceea că ele vizează respingerea politicilor sus-menționate pentru a obține, în privința lor, abrogarea restricțiilor cărora le sunt supuși. Totuși, în cazul unui stat terț suveran ca Zimbabwe, este de la sine înțeles că Uniunea ar putea să îi influențeze politicile doar indirect.

- 298 Trebuie să se amintească de asemenea că actele atacate sunt consecința preocupării profunde față de situația din Zimbabwe, evidențiată de acestea pentru prima dată cu zece ani înainte (a se vedea punctul 1 de mai sus). Or, această preocupare, al cărei caracter justificat nu a fost contestat de reclamanți în cadrul prezentei proceduri, persista încă la momentul adoptării actelor atacate. Prin urmare, autorităților competente ale Uniunii nu li se poate imputa o încălcare a principiului proporționalității din cauză că au menținut în vigoare măsurile restrictive adoptate deja și le-au extins domeniul, cu intenția de a pune capăt unei situații profund preocupante și de lungă durată (a se vedea în acest sens Hotărârea Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, punctul 290 de mai sus, punctul 126).
- 299 Mai mult, trebuie să se constate că reclamanții nu au menționat nicio măsură concretă mai puțin constrângătoare, al cărei efect ar fi asemănător celui al măsurilor în litigiu și care ar fi susceptibilă să atingă aceleași obiective.
- 300 Trebuie să se rețină și că măsurile restrictive în litigiu prezintă, prin natura lor, un caracter temporar și reversibil și, prin urmare, nu aduc atingere „conținutului esențial” al drepturilor fundamentale invocate de reclamanți. Această concluzie este cu atât mai adevărată cu cât toți reclamanții sunt persoane fizice sau juridice stabilite în Zimbabwe, iar nu pe teritoriul Uniunii, ceea ce face ca inconvenientele rezultate din aceste măsuri, chiar dacă sunt incontestabil importante, să nu fie la fel de constrângătoare ca în cazul persoanelor fizice sau juridice stabilite pe teritoriul Uniunii.
- 301 În sfârșit, trebuie să se arate că atât Regulamentul nr. 314/2004, cât și Decizia 2011/101 prevăd excepții de la măsurile restrictive pe care le instituie. Astfel, potrivit articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 314/2004, autoritățile competente pot autoriza deblocarea fondurilor sau a resurselor economice „necesare pentru cheltuieli de bază, inclusiv cele care sunt destinate alimentelor, chiriilor sau rambursărilor ipotecare, medicamentelor sau cheltuielilor medicale, impozitelor, primelor de asigurare și serviciilor publice” sau „destinate exclusiv plății unor onorarii rezonabile și rambursării cheltuielilor pentru servicii juridice”. În plus, articolul 4 alineatele (3)-(5) din Decizia 2011/101 prevede derogări de la interdicția de intrare sau de tranzit pe teritoriul statelor membre, în special „în cazul în care deplasarea unei persoane este justificată de motive umanitare urgente și imperioase”.
- 302 Având în vedere toate aceste elemente și luând în considerare în special jurisprudența citată la punctul 298 de mai sus, Tribunalul consideră că este dovedit caracterul proporțional al măsurilor restrictive în litigiu. Prin urmare, al cincilea motiv trebuie respins și, în consecință, acțiunea trebuie respinsă în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 303 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanții au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată efectuate de Consiliu și de Comisie, în conformitate cu concluziile acestora. Regatul Unit suportă propriile cheltuieli de judecată, în conformitate cu articolul 87 alineatul (4) din Regulamentul de procedură.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a opta)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunea.**
- 2) **Domnul Johannes Tomana și ceilalți 120 de reclamânți ale căror nume figurează în anexă suportă propriile cheltuieli de judecată, precum și pe cele efectuate de Consiliul Uniunii Europene și de Comisia Europeană.**
- 3) **Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Gratsias

Kancheva

Wetter

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 22 aprilie 2015.

Semnături

Anexă

Lista reclamantilor

Johannes Tomana, cu domiciliul în Harare (Zimbabwe),

Titus Mehliwa Johna Abu Basutu, cu domiciliul în Harare,

Happyton Mabhuva Bonyongwe, cu domiciliul în Harare,

Flora Buka, cu domiciliul în Harare,

Wayne Bvudzijena, cu domiciliul în Harare,

David Chapfika, cu domiciliul în Harare,

George Charamba, cu domiciliul în Harare,

Faber Edmund Chidarikire, cu domiciliul în Harare,

Tinaye Chigudu, cu domiciliul în Harare,

Aeneas Soko Chigwedere, cu domiciliul în Harare,

Phineas Chihota, cu domiciliul în Harare,

Augustine Chihuri, cu domiciliul în Harare,

Patrick Anthony Chinamasa, cu domiciliul în Harare,

Edward Takaruza Chindori-Chininga, cu domiciliul în Harare,

Joseph Chinotimba, cu domiciliul în Harare,

Tongesai Shadreck Chipanga, cu domiciliul în Harare,

Augustine Chipwere, cu domiciliul în Harare,
Constantine Chiwenga, cu domiciliul în Harare,
Ignatius Morgan Chiminya Chombo, cu domiciliul în Harare,
Martin Dinha, cu domiciliul în Harare,
Nicholas Tasunungurwa Goche, cu domiciliul în Harare,
Gideon Gono, cu domiciliul în Harare,
Cephas T. Gurira, cu domiciliul în Harare,
Stephen Gwekwerere, cu domiciliul în Harare,
Newton Kachepa, cu domiciliul în Harare,
Mike Tichafa Karakadzai, cu domiciliul în Harare,
Saviour Kasukuwere, cu domiciliul în Harare,
Jawet Kazangarare, cu domiciliul în Harare,
Sibangumuzi Khumalo, cu domiciliul în Harare,
Nolbert Kunonga, cu domiciliul în Harare,
Martin Kwainona, cu domiciliul în Harare,
R. Kwenda, cu domiciliul în Harare,
Andrew Langa, cu domiciliul în Harare,
Musarashana Mabunda, cu domiciliul în Harare,
Jason Max Kokerai Machaya, cu domiciliul în Harare,
Joseph Mtakwese Made, cu domiciliul în Harare,
Edna Madzongwe, cu domiciliul în Harare,
Shuvai Ben Mahofa, cu domiciliul în Harare,
Titus Maluleke, cu domiciliul în Harare,
Paul Munyaradzi Mangwana, cu domiciliul în Harare,
Reuben Marumahoko, cu domiciliul în Harare,
G. Mashava, cu domiciliul în Harare,
Angeline Masuku, cu domiciliul în Harare,

Cain Ginyilitshe Ndabazekhaya Mathema, cu domiciliul în Harare,

Thokozile Mathuthu, cu domiciliul în Harare,

Innocent Tonderai Matibiri, cu domiciliul în Harare,

Joel Biggie Matiza, cu domiciliul în Harare,

Brighton Matonga, cu domiciliul în Harare,

Cairo Mhandu, cu domiciliul în Harare,

Fidellis Mhonda, cu domiciliul în Harare,

Amos Bernard Midzi, cu domiciliul în Harare,

Emmerson Dambudzo Mngangwa, cu domiciliul în Harare,

Kembo Campbell Dugishi Mohadi, cu domiciliul în Harare,

Gilbert Moyo, cu domiciliul în Harare,

Jonathan Nathaniel Moyo, cu domiciliul în Harare,

Sibusio Bussie Moyo, cu domiciliul în Harare,

Simon Khaya Moyo, cu domiciliul în Harare,

S. Mpabanga, cu domiciliul în Harare,

Obert Moses Mpofu, cu domiciliul în Harare,

Cephas George Msipa, cu domiciliul în Harare,

Henry Muchena, cu domiciliul în Harare,

Olivia Nyembesi Muchena, cu domiciliul în Harare,

Oppah Chamu Zvipange Muchinguri, cu domiciliul în Harare,

C. Muchono, cu domiciliul în Harare,

Tobaiwa Mudede, cu domiciliul în Harare,

Isack Stanislaus Gorerazvo Mudenge, cu domiciliul în Harare,

Columbus Mudonhi, cu domiciliul în Harare,

Bothwell Mugariri, cu domiciliul în Harare,

Joyce Teurai Ropa Mujuru, cu domiciliul în Harare,

Isaac Mumba, cu domiciliul în Harare,

Simbarashe Simbanenduku Mumbengegwi, cu domiciliul în Harare,
Herbert Muchemwa Murerwa, cu domiciliul în Harare,
Munyaradzi Musariri, cu domiciliul în Harare,
Christopher Chindoti Mushohwe, cu domiciliul în Harare,
Didymus Noel Edwin Mutasa, cu domiciliul în Harare,
Munacho Thomas Alvar Mutezo, cu domiciliul în Harare,
Ambros Mutinhiri, cu domiciliul în Harare,
S. Mutsvunguma, cu domiciliul în Harare,
Walter Mzembi, cu domiciliul în Harare,
Morgan S. Mzilikazi, cu domiciliul în Harare,
Sylvester Nguni, cu domiciliul în Harare,
Francis Chenayimoyo Dunstan Nhema, cu domiciliul în Harare,
John Landa Nkomo, cu domiciliul în Harare,
Michael Reuben Nyambuya, cu domiciliul în Harare,
Magadzire Hubert Nyanhongo, cu domiciliul în Harare,
Douglas Nyikayaramba, cu domiciliul în Harare,
Sithembiso Gile Glad Nyoni, cu domiciliul în Harare,
David Pagwese Parirenyatwa, cu domiciliul în Harare,
Dani Rangwani, cu domiciliul în Harare,
Engelbert Abel Rugeje, cu domiciliul în Harare,
Victor Tapiwe Chashe Rungani, cu domiciliul în Harare,
Richard Ruwodo, cu domiciliul în Harare,
Stanley Urayayi Sakupwanyanya, cu domiciliul în Harare,
Tendai Savanhu, cu domiciliul în Harare,
Sydney Tigere Sekeramayi, cu domiciliul în Harare,
Lovemore Sekeramayi, cu domiciliul în Harare,
Webster Kotiwani Shamu, cu domiciliul în Harare,

Nathan Marwirakuwa Shamuyarira, cu domiciliul în Harare,
Perence Samson Chikerema Shiri, cu domiciliul în Harare,
Etherton Shungu, cu domiciliul în Harare,
Chris Sibanda, cu domiciliul în Harare,
Jabulani Sibanda, cu domiciliul în Harare,
Misheck Julius Mpande Sibanda, cu domiciliul în Harare,
Phillip Valerio Sibanda, cu domiciliul în Harare,
David Sigauke, cu domiciliul în Harare,
Absolom Sikosana, cu domiciliul în Harare,
Nathaniel Charles Tarumbwa, cu domiciliul în Harare,
Edmore Veterai, cu domiciliul în Harare,
Patrick Zhuwao, cu domiciliul în Harare,
Paradzai Willings Zimondi, cu domiciliul în Harare,
Cold Comfort Farm Cooperative Trust, cu sediul în Harare,
Comoil (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Divine Homes (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Famba Safaris (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Jongwe Printing and Publishing Company (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
M & S Syndicate (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Osleg (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Swift Investments (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Zidco Holdings (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Zimbabwe Defence Industries (Private) Ltd, cu sediul în Harare,
Zimbabwe Mining Development Corp., cu sediul în Harare.

Cuprins

Istoricul cauzei	2
Procedura și concluziile părților	5
În drept	9
1. Cu privire la reclamanții decedați	9
2. Cu privire la existența unui mandat conferit de toți reclamanții, persoane fizice, avocaților care au semnat cererea	10
3. Cu privire la menținerea interesului reclamanților de a exercita acțiunea.....	11
4. Cu privire la anumite argumente invocate de Comisie pentru a contesta admisibilitatea acțiunii ..	12
5. Cu privire la fond.....	13
Cu privire la primul motiv, întemeiat pe lipsa unui temei juridic adecvat pentru includerea, printre persoanele vizate de măsurile restrictive în discuție, a persoanelor sau a entităților care nu sunt nici persoane din conducerea Zimbabwe, nici asociații acestora.....	13
Cu privire la temeiul juridic al Deciziilor 2011/101 și 2012/97 și al Deciziei de punere în aplicare 2012/124	16
Cu privire la temeiul juridic al Regulamentului de punere în aplicare nr. 151/2012	20
Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe la încălcarea obligației de motivare	24
Evocarea jurisprudenței pertinente	25
Cu privire la motivele adoptării și reînnoirii măsurilor restrictive referitoare la Zimbabwe	26
Cu privire la motivele specifice care justifică adoptarea și reînnoirea măsurilor restrictive în litigiu în privința fiecărui reclamant	26
Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare	33
Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere	38
Observații introductive	38
Cu privire la criticile și la argumentele prezentate în cererea introductivă	39
Cu privire la criticile și argumentele prezentate în replică	44
– Cu privire la reclamanții persoane fizice	44
– Cu privire la reclamantele persoane juridice	46

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea drepturilor fundamentale ale reclamantilor, precum și a principiului proporționalității	49
Cu privire la cheltuielile de judecată	51